

Az információhoz való hozzáférés szabályozása és annak érvényesülése a környezetvédelemben

**Készült a
Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
megbízásából.**

2008. szeptember 30.

Előszó

Az információhoz való hozzáférés szabályozása és annak érvényesülése a környezetvédelemben című tanulmányhoz

Két alapérték közös területéről szólnak a következő oldalak és az azt követő tanulmány: a környezet védelméről és az információ szabadságáról. Mindkét érték önmagában is olyan jelentőségű, amelyet a XXI. században nem szokás megkérdőjelezni. Az előbbi a környezetünk kétségbeejtő pusztulása, a saját magunkkal és a jövő generációkkal, valamint a föld többi élőlényével szembeni felelősségünk miatt megkérdőjelezhetetlen, utóbbi pedig azért, mert a demokratikus társadalmunk egyik tartóoszlopa, a közügyekről folytatott nyílt vita előfeltétele, mert eszközt ad az állampolgár kezébe a közhatalom átláthatóságára, és segíti az egyén életét befolyásoló döntéseit is. E két érték a környezeti adatok megismerésének szabadságában találkozik. A következő tanulmány azt tárja fel, hogy ma Magyarországon milyen mértékben nyilvánosak a környezeti információk, és törvényalkotási, valamint széles értelemben vett jogalkalmazási javaslatokat fogalmaz meg az ezen adatok teljes körű napfényre kerülése érdekében.¹

Az információszabadságról elsősorban a közhatalom gyakorló tevékenységének átláthatósága szokott eszünkbe jutni, vagyis az, hogy akinek a megbízásából és nevében a hatalmat gyakorolják, annak joga van a hatalomgyakorlás minden részletét is megismernie, hogy ellenőrizni tudja azokat, akik helyette és felette gyakorolják ezt a hatalmat és költik el a közpénzeket. Ehhez képest a környezeti adatok nyilvánossága más természetű, hiszen annak lényege a demokratikus ellenőrzésen túlmenően az, hogy a körülöttünk lévő világ és az életfeltételeink részleteit nem szabad eltitkolni a polgárok elől. Ez utóbbi nyilvánosság-érv még az előzőnél is fontosabb, hiszen kit érdekel a hatalom és a közpénz, ha másfelől az életfeltételeink, az életünk vagy az egészségünk a tét. A környezeti adatokról ezért is szokás azt mondani, hogy azok „*minősítetten közérdekű adatok*”, amely kifejezés arra utal, hogy jelentőségük miatt ezen adatok nyilvánosságát csak végső esetben, más közérdekű adatokhoz képest is szűkebb körben lehet korlátozni.

¹ Az előszót követő tanulmány a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium megrendelésére készült. A minisztérium az Eötvös Károly Intézetet bízta meg a munka elvégzésével, aki a megrendelést az EMLA Környezeti Management és Jog Egyesülettel és a Közép-európai Egyetem Média és Kommunikáció Kutató Központjával együtt teljesítette. A tanulmányt az EMLA Környezeti Management és Jog Egyesület készítette, az Eötvös Károly Intézet és a Közép-európai Egyetem Média és Kommunikáció Kutató Központjának javaslatait és észrevételeit is figyelembe véve.

A „zöld adatok” nyilvánossága sok országban a teljes körű, általános információszabadság szálláscsinálója volt: ez történt például a szomszédos Szlovákiában, ahol az átláthatóság jogi kiindulópontja a környezeti információk nyilvánosságáról szóló 1998-as törvény volt, amely alkalmazásával egyúttal tapasztalatot szereztek az újságírók, a civil szervezetek és az állampolgárok is a hivatalos információk megszerzésében. Bulgáriában is hasonló szerepet töltött be az 1991-es környezetvédelmi törvény, mivel először iktatta törvénybe az egyének információhoz való jogát, a megismeréshez való jogi érdek igazolásának szükségessége nélkül.² A környezeti adatokhoz való hozzáférés erősítését célzó törekvések úttörő szerepet játszanak az információszabadság nemzetközi szintű érvényesítésében is. Nem véletlen, hogy az első nemzetközi bírósági döntés, amely nemzetközi emberi jogként ismerte el az információszabadságot, egy környezetvédelmi adatokkal kapcsolatos ügyben született, amikor Chilében számos fa élete került veszélybe.³

A környezeti adatok nyilvánosságára irányuló törekvések az információszabadság történetében abban is nagy szerepet játszottak, hogy tisztázódjon: a nyilvánosság elvei nemcsak az állami szervekre vonatkoznak, hanem – ahogyan az a magyar információszabadság törvényben is szerepel – minden közfeladatot ellátó szervre, sőt, a környezeti adatok tekintetében közfeladattól függetlenül minden szervezetre, amely valamit kibocsát a környezetbe. Márpedig ez nagyon széles kört jelent. Ennek jó példája egy egészen más jogi környezetben, egy másik jogalkotói logika szerint, de szellemében hasonlóan, az Amerikai Egyesült Államok katasztrófatervezésről és a környezeti adatokról szóló szövetségi szintű törvénye⁴ és ennek egyes állami szintű megfelelői, amelyek hatálya a magánszervezetekre is kiterjed. A környezeti adatok tekintetében a közhatalmi szerveken kívül is érvényesítendő átláthatóságra a figyelmet a nagy környezeti katasztrófák és azok publicitása irányította.⁵ A környezeti információk nyilvánosságra kerülése ösztönözte a nemzetközi pénzügyi szervezeteket is arra, hogy vonakodva bár, de a saját működésükre vonatkozó információkat is, legalább részben elérhetővé tegyék a kívüllág számára.⁶

² Székely Iván: Átláthatóság és információszabadság Közép- és Kelet-Európában. In: Székely Iván – Szabó Máté Dániel (szerk.): *Szabad adatok, védett adatok*. Budapest, 2005, Budapesti Műszaki Egyetem Információ- és Tudásmenedzsment Tanszék.

³ Claude Reyes et al v. Chile, Inter-American Court of Human Rights, Judgment of September 19, 2006. Forrás: http://www.justiceinitiative.org/db/resource2?res_id=103448

⁴ Az 1986-ban elfogadott Emergency Planning and Community Right-to-Know Act, 42 U.S.C. 11001-11050.

⁵ Az amerikai jogalkotás közvetlen előzményeként tekinthetünk a történelem eddigi legnagyobb ipari balesetére, az 1984-es bhopali vegyi katasztrófára, és e törvény megszületésének évében történt az eddigi legsúlyosabb nukleáris baleset, a csernobili atomreaktor felrobbanása. A környezeti információk nyilvánosságának politikai kérdéssé válásáról, törvényi szabályozásáról, egyszersmind az üzleti titkok védelmével és a nemzetbiztonsági érdekekkel való ütközéséről lásd Mary Graham: *Democracy by Disclosure. The Rise of Technopopulism* című könyvének második fejezetét, Washington D.C., 2002, The Brookings Institution.

⁶ A Világbank esetében például az általa finanszírozott, ám vitatható környezeti hatásokkal járó beruházások közül ilyenek voltak a Fülöp-szigeteki Chico folyóra tervezett, és a tiltakozások hatására „időhatár nélkül” elhalasztott gát megépítése, amely hatalmas rizsföldek víz alá kerülésével járt volna, vagy a brazil esőerdőkben hatalmas károkat okozó Polonoroeste útépités, amelynek támogatását a Világbank később visszavonta, vagy ilyen az indiai Narmada gát projekt, amely végül magának a Világbanknak is elkerülhetetlenné tette a saját nyilvánosság-politikája megreformálását. Thomas Blanton: *The Struggle for Openness in the International Financial Institutions*. In: Ann Florini (szerk.): *The Right to Know. Transparency for an Open World*. New York, 2007, Columbia University Press.

Az információszabadság érvényesülésének két útja, az adatigénylés és a közzététel útján megvalósuló nyilvánosság a ma hatályos nyilvánosság-szabályozásunkban kiegészíti egymást. A legfontosabb adatokat minden kérés nélkül közzé kell tenni, ez biztosítja, hogy a polgároknak legalább alapszintű információi legyenek a környezetről, így amennyiben további kérdések fogalmazódnak meg bennük, adatigényléssel fordulhatnak a közérdekű adatok kezelőjéhez, amelyet azoknak teljesíteniük kell. Az információhoz a polgárnak alanyi joga van, a megismerés lehetősége nem függhet másnak a döntésétől. Ezt a törvény erre vonatkozó pozitív szabályain kívül a szóhasználatával is igyekszik kifejezni, a polgár nem *kéri* az adat megismerhetővé tételét, hanem *igényli*, hiszen ami jár nekünk, azt igényeljük, és nem kérelmezzük.

A környezetvédelemnek a már említett, az információszabadságot inspiráló hatása egyáltalán nem egyirányú. A közérdekű adatok nyilvánosságának alanyi jogi tartalma ugyanis közvetve a környezethez való jognak is alanyi jogi tartalmat kölcsönöz. A környezethez való alkotmányos jognak ugyanis nincs alanyi jogi oldala, az csupán az állam számára teremt különböző alkotmányos kötelezettségeket, a környezethez való jog az állam környezetre vonatkozó kötelezettségeit emeli az alapjogok szintjére, anélkül, hogy bárkinek is alanyi jogként biztosítaná a környezet védelmének elért szintjét.⁷ A környezeti adatok megismerésének szabadsága azonban meghatározó részében alanyi jogként érvényesül, amely – a polgárok környezettudatos viselkedésének is mintegy előfeltételeként – alanyi jogként kikényszeríthető alapjogot jelent a környezetvédelem területén. Az információszabadság így „adja vissza a kölcsönt” a környezetvédelemnek, az előbbi kialakulásában a környezetvédelem meghatározó szerepet játszott, ám az információszabadság hatékony eszközt is ad a környezetvédők és a környezetükért aggódók kezébe.

Az adatok nyilvánosságát előíró jogszabályaink korszerűek, mára az elektronikus információszabadságról szóló törvény minden rendelkezése hatályba lépett,⁸ de ahogy a következő tanulmány is rámutat, néhány alapvető törvényi rendelkezés még hiányzik az információszabadság érvényesüléséhez. A tanulmány alapjául szolgáló kutatás eredményéből többek között az következik, hogy feltétlenül indokolt a belső információszabadság-felelősök kinevezésének törvényi szintű előírása, és az információszabadság szabályainak megsértésével kapcsolatos igazgatási szankciók jelenlegi hiányának megszüntetése. E két alapvető törvényalkotási hiányosság sürgős pótlása a jogalkalmazás szintén szükséges fejlesztése szempontjából is döntő fontosságú. Emellett további halaszthatatlan és elengedhetetlen törvényalkotási feladat, hogy az államtitkokról és szolgálati titkokról szóló törvénynek az Országgyűlésben éppen napirenden lévő újraalkotásakor összehasonlíthatatlanul szűkebb körűvé váljon a nemzetbiztonsági és egyéb okokból titkosítható környezeti információk köre és az új törvény valamennyi más rendelkezése szerint is forduljon meg a pártállamból örökölt logika: a nyilvánosság

⁷ Az Alkotmánybíróság megfogalmazása szerint „az egészséges környezethez való jog (...) elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó.” 28/1994. (V. 20.) AB határozat, ABH 1994, 134.

⁸ Lásd például az Eötvös Károly Intézet felmérését az elektronikus információszabadság érvényesüléséről 2007-ben és 2008-ban, megjelent: Szoboszlai Judit – Vissy Beatrix – Szigeti Tamás: Közérdekű adatok a világhálón. In: Székely Iván – Szabó Máté Dániel (szerk.): *Szabad adatok, védett adatok 2*. Budapest, 2008, Információs Társadalomért Alapítvány, valamint a felmérés eredményére érkező válaszokat az intézet honlapján, www.ekint.org.

legyen a főszabály, a titkosíthatóság pedig a nagyon szigorúan szűkre szabott kivétel, ne pedig fordítva, ahogy az diktatúrákban szokás. Végül, a kutatásból is következően, a környezetet érintő bármely szintű jogszabálytervezetek nyilvános és érdemi vitathatóságának törvényi szintű garanciáit is erősíteni kell.

Az ilyen kutatások, mint amelynek keretében a következő tanulmány készült, elősegítik a közérdekű adatok kezelői gyakorlatának pozitív változását is, beleértve ebbe az attitűdváltást, a jogismeret szintjének emelését, a felelős döntéshozatalt és legfőképpen az oktatást, amelyek előtt az ilyen kutatások tapossák ki az utat. De éppen mivel sokszor tapasztalható az is, hogy a közfeladatot ellátó szervezeteknél dolgozók nem is tudják, milyen nyilvánosság-szabályoknak kell eleget tenniük, maguknak a közérdekű adatok kezelőinek is készíttetniük kellene a saját gyakorlatukat értékelő felméréseket. Ehhez elsősorban annak belátása szükséges, hogy a nyilvánosság számukra nemcsak egyfajta kényszer, hanem közös érdek.

A tanulmányban megfogalmazott megállapítások és javaslatok a környezeti információk nyilvánosságának nagymértékű szélesítése mellett nagyrészt más területekre is kihatnak. A belső információszabadság-felelősök és a hatékony szankciórendszer előírása, a nyilvánosság főszabályá tétele az adatok titkosíthatóságával szemben, valamint a jogszabály-tervezetekről szóló nyilvános és érdemi vita garanciáinak erősítése nemcsak a környezeti adatokhoz való hozzáférést szélesíti, hanem általában is segíti az információszabadság, az állam átláthatóságának érvényesülését. Ahogy az információszabadság kivívásában, úgy a megerősítésében is élen kell járniuk a környezetvédőknek.

Budapest, 2008. szeptember 30.

Eötvös Károly Intézet

Közép Európai Egyetem, Média és Kommunikáció Kutató Központ

Az információhoz való hozzáférés szabályozása és annak érvényesülése a környezetvédelemben

Környezeti Management és Jog Egyesület

*dr. Berki Zsuzsanna, dr. Szilágyi Szilvia, Dr. Bándi Gyula, Berki András,
dr. Kiss Csaba*

- Budapest -

2008. augusztus

Tartalomjegyzék

1.	A kutatás összefoglalója.....	5
2.	Bevezetés.....	12
3.	Az európai normatív környezet.....	18
3.1.	Jogszabályi alapok.....	18
3.1.1.	Kifejezetten információs követelmények.....	18
3.1.2.	Más horizontális szabályok.....	24
3.1.3.	Egyes különös szabályok.....	25
3.2.	Ítélezési gyakorlat.....	28
3.3.	Az Európa Tanács.....	35
4.	A hazai normatív környezet.....	38
4.1.	Általános szabályozási keretek.....	38
4.2.	Környezetvédelmi szabályok.....	44
4.3.	Helyi, területi szabályozás.....	57
4.3.1.	Az elemzés módszertana.....	57
4.3.2.	Az elemzés eredménye.....	58
4.3.3.	A helyi, területi szabályozás tartalma.....	59
4.3.4.	A vizsgált önkormányzatok, illetőleg azok vonatkozó rendeletei, szabályzatai részletesen.....	61
4.3.5.	Következtetések, javaslatok.....	65
5.	A környezeti információhoz való hozzáférés gyakorlati érvényesülése.....	67
5.1.	A hozzáférés alapvető eljárásjogi szabályainak áttekintése.....	67
5.1.1.	Aktív hozzáférés (avagy a közzétételi információs szabadság).....	68
5.1.2.	Passzív hozzáférés (avagy az információs szabadság érvényesülése igény esetén).....	69
5.2.	A kutatás módszertana.....	70
5.2.1.	Az aktív hozzáférés vizsgálata.....	70
5.2.2.	A passzív hozzáférés vizsgálata.....	71

5.3.	A kutatás eredménye.....	72
5.3.1.	Az aktív hozzáférés vizsgálati eredményei.....	72
5.3.2.	A passzív hozzáférés vizsgálati eredményei	74
6.	Értékelés	88
6.1.	Normatív környezet	88
6.2.	Gyakorlati érvényesülés vizsgálati eredményeinek értékelése	88
6.2.1.	Aktív hozzáférés	88
6.2.2.	Passzív hozzáférés	90
7.	Javaslatok.....	94
8.	Függelék	98
8.1.	A vizsgált környezeti információval rendelkező szervek elérhetősége	98
8.2.	Adatkiadási igény minta.....	100
8.3.	A passzív hozzáférés vizsgálata során benyújtott adatigénylések ismertetése	101
8.4.	A passzív hozzáférés vizsgálata során benyújtott adatigénylések tárgya	103
8.5.	Jogesetek bemutatása	109
8.6.	EU jogi gyűjtemény	112
8.6.1.	Horizontális szabályok.....	112
8.6.2.	Egyes különös szabályok	113
8.7.	Az egyes adatkiadási igények tárgyában érkezett válaszok.....	115

1. A kutatás összefoglalója

A kutatás 'Az információhoz való hozzáférés szabályozása és annak érvényesülése a környezetvédelemben' címmel meghatározott céllal indult, méghozzá a címben meghatározott jog, mint alkotmányos jog, szabályozásának áttekintése és annak érvényesülése tárgyában a mai Magyarországon. Természetesen a kérdést számos oldalról lehet megközelíteni, melyek között olyan lehetőségek is akadnak, amelyekre jelen kutatás nem tért ki.

A kutatás feladatának tekintette:

- a nemzetközi, különösen az európai jogi háttér feltárását – ennek módszere jogszabáyelemzés, kiegészítve az Európai Bíróság egyes jellemzőinek tekinthető eseteinek tanulságaival;
- a hazai alkotmányos keretek vizsgálatát, értve ezalatt az információhoz jutásra általában vonatkozó törvényi szintű szabályozást, valamint az ehhez kapcsolódó különös résznek tekinthető környezetvédelmi szabályozást, ez utóbbiban specifikus példákon keresztül is feltárva a tényleges jogi helyzetet;
- a hazai szabályozáson belül kiemelt figyelmet fordított a kutatás az országos szint alatti jogalkotói szint vizsgálatának, tehát az önkormányzatok környezeti adatokhoz való hozzáférést szabályozó rendeleteinek, illetve SZMSZ-einek – ha ilyenek egyáltalában vannak, méghozzá összesen 16 példán keresztül (Budapest Főváros Önkormányzata; 5 megyei jogú város önkormányzata; 5 város önkormányzata és 5 község önkormányzata);
- vizsgálat tárgya volt az aktív információs jog és kötelezettség, ami esetünkben az elektronikus hozzáférést jelentette;
- vizsgálat tárgya volt a passzív információs jog, méghozzá konkrét eseteken keresztül, amelyekhez az igényt a kutatás során jelentettük be, méghozzá három címzettnek – helyi önkormányzat, regionális környezetvédelmi hatóság és a KvVM, minden esetsorozatban három-három igénylő (helyi zöld szervezet, országos zöld szervezet és magánszemély) nevében, két helyzetet véve alapul – egyes eljárásokhoz, ügyekhez kapcsolódó igényként, illetve ügytől független igényként;
- végezetül összegző értékelés készült, javaslatokkal a jogalkotás és a gyakorlat jobbítása irányában.

Nem volt a kutatás tárgya a hazai bírósági gyakorlat, hiszen az más irányú munkát követelt volna meg, ebben részben jelentős anyaggyűjtés, illetve a problémának tekintett információs igények saját magunk által történő bíróság elé vitele is szerepelt volna. Nem vizsgáltuk emellett sem az Alkotmánybíróság, sem az adatvédelmi biztos eljárásait, határozatait, jelentéseit. Ugyancsak nem célja a kutatásnak konkrét jogalkotási javaslatok elkészítése, amelyekhez viszont a munka alapot adhat.

Kiindulási alapunk, hogy a társadalmi részvétel és ezzel együtt a civil kontroll mind teljesebb érvényre juttatása alapvető követelményként jelent meg a környezetvédelmi jog XX. századi fejlődésében. A környezeti demokrácia jogintézményei a nemzetközi egyezmények részeivé váltak, és az Európai Unió jogrendszerében is jelentős szerepet töltenek be. Mindez feltételezi a környezeti információkhoz, adatokhoz való hozzáférés jogának és egyben az ehhez kapcsolódó kötelezettségeknek egyre részletesebb szabályozását. Ennek legismertebb példája az 1998. évi Aarhusi Egyezmény, összegyűjtve a környezeti ügyekben a közösségi részvétel meglévő elemeit és rendszerbe foglalva azokat. Ennek megfelelően az egyezmény három fő eleme az információhoz való jog, a döntéshozatalban való részvétel joga és a jogorvoslati jog.

Kiemelést érdemel, hogy az Európai Unió hatodik környezetvédelmi akcióprogramja (2002-2012), mely külön területként jelöli meg az állampolgárok bevonásának ösztönzését a környezetvédelmi eljárásokba, illetve megfelelő jogosítványokkal való felhatalmazásukat a fent vázolt három területen.

Az információ a társadalmi részvétel legalapvetőbb feltétele, amely két nagy jogosítványcsoportba sorolható:

- az aktív információhoz való jutás szabályainak csoportjába, amely szerint a társadalmat rendszeresen tájékoztatni kell a környezet állapotáról, és
- a passzív információs jog csoportjába, amelynek értelmében a társadalom tagjai vagy csoportjai információt kérhetnek, mégpedig anélkül, hogy ennek indokait meg kellene határozniuk. Az információ iránti igény visszautasítására csak indokolt esetekben kerülhet sor – ilyen lehet például a nemzetbiztonság vagy a szolgálati titok.

Az EU másodlagos jogának áttekintése jól mutatja az információs jogok fejlődését, amelyek garanciái egy kezdeti, 1990-es irányelvből mára többszintű szabályozásig nőttek ki magukat. Természetesen az Aarhusi Egyezmény jelentős lökést adott a jogok biztosítása irányában. A szabályozásnak éppúgy része a tagállami jogok harmonizálására való törekvés, mint az európai intézmények kötelezettségeinek rendezése. Mind az Aarhusi csomagban, mind az EU szabályozásán belül kiemelt fontosságúak a hozzáférhető nyilvántartási rendszerek (EPER, PRTR, Európai Környezetvédelmi Ügynökség).

A fenti általános kereteken túl az információs jogok és kötelezettségek rendszere egyre teljesebb módon jelenik meg a másodlagos jog egyes szabályozási területein, kiterjesztve a nyilvánosság követelményét, szabályozási területenként más-más kötelezettséggel –ebben a környezetvédelmi eljárások során biztosított nyilvánosságtól

a sajátos környezeti adatok közzétételének kötelezettségén át a fogyasztók megfelelő tájékoztatásáig számos jogintézmény jelenik meg.

Az európai joganyag vizsgálata nem lett volna teljes egyes, meghatározó jelentőségű közösségi bírósági jogesetek áttekintése nélkül, mert az Európai Bíróság ítéletei is részei a közösségi joganyagoknak. Figyelemre méltó, hogy a Bíróság értelmezése világosan arra mutat, hogy a társadalmi részvétel elvének megfelelő érvényesülés érdekében valójában minden jogosítványt, ami a részvételt szolgálja, tágan, kiterjesztően kell értelmezni, míg a korlátokat, amelyek a részvételt megnehezítenék, kizárnák, a lehető legszűkebben.

Nem feledkezhetünk meg az Európa Tanácsról sem, amelynek ugyancsak ismert az információs jogokkal kapcsolatos ajánlása, de nem elhanyagolható az Európai Emberi Jogi Bíróság szerepe sem, különösen a környezethez való jog garanciái terén, amelyek között természetesen az információs jogok is szerepelnek.

A hazai, országos szabályozást jelentő normatív környezet vizsgálata volt a következő állomás, amelyek a fenti EU jogi követelmények által meghatározott keretek között mozognak elsősorban. Ezen belül vizsgálni kellett a nem kifejezetten környezetvédelmi érdekű szabályozást, amely jól mutatja a jogok és értelemszerűen a kapcsolódó kötelezettségek kiterjesztését, különösen az aktív információs jogok vonatkozásában, azon belül is annak tartalmi pontosításában, illetve az elektronikus információs szabadság terén. A kötelezeti kör is egyre pontosabban és kiterjesztő értelemben jelenik meg.

A környezetvédelmi szabályozás ehhez képest meghatároz egyes sajátosságokat, mint pl. a környezethasználó felé érvényesülő információs kötelezettségeket, vagy általában a környezeti információ aktív jogainak részletes szabályozását. Az EK jog követelményeinek megfelelően a különös környezetvédelmi szabályozási területeken belül is megjelennek az ott jelzett sajátos eljárási és garanciális követelmények.

Az országos szabályozás mellett a helyi, területi szabályozás is kiemelt figyelemmel szerepelt a kutatásban, elsődlegesen az önkormányzatok környezeti adatokhoz való hozzáférését szabályozó rendeleteit nézve, ha ilyenek léteznek. A fent jelzett egyes önkormányzatok – kivéve természetesen a fővárost - kiválasztása véletlenszerűen történt, s a kiválasztás során törekedtünk arra, hogy az ország egyes területrészei minél szélesebb körben képviselve legyenek. A helyi rendeleteket jobbra felleltük, de három kivétellel tárgykörünkre vonatkozó szabályozásról nem szereztünk tudomást. Ha az információs jogok érvényesülését segítő gyakorlati útmutatókat kerestünk, ezzel sem jártunk jobban, csak két esetben volt ilyenre példa.

Budapest főváros, továbbá Debrecen és Kecskemét megyei jogú városok honlapjain megtalálható az adatkezelés, a közérdekű adatokkal kapcsolatos adatszolgáltatás helyi szabályzata, míg Szolnok és Kaposvár megyei jogú városok honlapjain ilyen szabályzat nem, csupán az adatszolgáltatás rendjéről szóló rövid tájékoztató található. A fennmaradó, vizsgált 11 önkormányzat hasonló szabályzattal nem rendelkezik, illetőleg az érintett önkormányzati honlapokon a közérdekű adatszolgáltatás rendjéről szóló dokumentum az általunk végzett kutatás ideje alatt nem volt fellelhető. A keresett szabályzatok hiányában ezen, 11 önkormányzat esetében a közzétett szervezeti és működési szabályzatok rendelkezéseit tekintettük át. A közérdekű adatokkal kapcsolatos adatkérés szabályairól tájékoztatást ezen dokumentumok sem tartalmaznak egyik önkormányzat esetében sem.

A gyakorlati vizsgálat következő részében vizsgáltuk, hogyan érvényesül a közzétételi információszabadság a környezeti adatok esetében, avagy a környezeti információval rendelkező szervek a gyakorlatban eleget tesznek-e a jogszabályban előírt nyilvánosságra hozatali kötelezettségüknek. A közzétételi információszabadság érvényesülésének vizsgálatát kizárólag az internetes hozzáférés biztosításán keresztül vizsgáltuk meg. Az országos vagy regionális környezetvédelmi honlapok többnyire tartalmazzák a fontos adatokat, de nem azonos módon és mértékben, illetve nem minden esetben könnyű ezeken eligazodni –pl. keresők hiánya -, illetve nem igazán jelennek meg megfelelő módon az elérhetőségi kapcsolatok.

A környezetre hatást gyakorló tevékenységek megfigyeléséből származó adatok nyilvánosságra hozatali kötelezettségének a minisztérium részben eleget tesz, de ezáltal nem teljesíti teljes mértékben a közzétételi kötelezettségét. Az OKIR részét képező adatok köre ugyanis jóval tágabb, mint azon környezeti információké, amelyeket az EPER-PRTR oldalon nyilvánosságra hoztak, és ez az országos rendszer nem hozzáférhető.

A környezeti információk a települési önkormányzatok hivatalos weboldalain kis számban fordulnak elő. Ami jobban hozzáférhető, az a településrendezés vagy építési joghoz kapcsolódó információ. Összességében a települési önkormányzatok nem tesznek teljes mértékben eleget sem 2005. évi XC. törvény, sem a 311/2005. (XII.25.) Korm. r. 3. §-a szerinti közzétételi kötelezettségüknek, az elektronikus információszolgáltatás lehetőségét a környezeti információk esetében csak részben használják ki.

A passzív hozzáférés vizsgálata a mondottak szerint esettanulmányként, próbaigények beadása révén történt.

Alapvető megállapítás, hogy az aktív és a passzív hozzáférés eredményei nem meglepő módon jelentős mértékben egybevágnak, vagyis az a környezeti információval rendelkező szerv, amely a közzétételi kötelezettségének a jogszabályi rendelkezésekkel összhangban eleget tesz, rendszerint ugyanilyen módon jár el az egyedi adatkiadási kérelmek teljesítése során.

A KvVM-hez küldött adatigényléseknek a minisztérium kivétel nélkül eleget tett, valamennyi esetben érdemi választ kaptunk. A *felügyelőségek* szintén valamennyi adatkiadási igényre válaszoltak, egy esetben egy formai jellegű felhívással, nem érdemben. Az *önkormányzatok* esetében már nem beszélhetünk ilyen pozitív eredményről, hatból három esetben kaptunk csupán választ. Ugyanez a sorrend jelenik meg mind az eljárásjogi, mind az anyagi jogi kérdéseket tekintve, tehát a minisztériumtól haladva a helyi szint felé, csökken az eljárási szempontból jó megoldások és a tartalmi szempontból megfelelő válaszok aránya.

Több alkalommal kértük valamely ügghöz kapcsolódóan az összes rendelkezésre álló dokumentáció megküldését, ahol nem volt mindig jó a tapasztalat, a kérések szűk körű értelmezésére nem egy esetben kimutatható volt, illetve nem továbbították a kérést ahhoz a szervhez, amelyik rendelkezik az adatokkal. A felügyelőségekhez benyújtott adatkiadási kérelmek esetében több alkalommal kaptuk azt a választ, hogy a kért környezeti információ, illetve azok egy része az Interneten keresztül elérhető, márpedig ez nem minősíthető kielégítő válasznak, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény –1992. évi LIII. tv. – 19. § (2) értelmében.

Gyakorlati kutatásunk során egyetlen esetben sem került sor költségtérítés felszámítására, melyet a környezeti információval rendelkező szervek részéről a hozzáférést elősegítő, pozitív magatartásnak tekintünk.

Összességében tehát, a jogi hátteret vizsgálva, azt mondhatjuk, hogy valójában szinte minden elvárható jogi követelmény megjelenik, akadnak azonban hiányosságok, főleg a gyakorlati megvalósulás feltételeinek biztosítása, illetve a jogkövetkezmények tekintetében. A szabályozás tehát nem feltétlenül igényel további átfogó javítást, nincs szükség alapvető változásra, de a rendszer, illetve ennek kapcsán egyes elemek erősítése indokolt. Ezen felül, ami különösen javításra vár, az a gyakorlat, illetve az ezt erősítő, szervezési típusú intézkedések.

Az aktív jogokkal kezdve, aligha lehet annál többet mondani, mint azt, hogy mi tartozik a kötelezően nyilvános körbe és mely sajátos feladatok vannak pl. egy engedélykérelem nyilvánosságával kapcsolatban. Arról, hogy ennek legjobb formája mára az elektronikus adatbázis lett, nem is érdemes vitatkozni. Ugyanakkor ezen adatbázisok hozzáférhetősége, ismertsége, rendszere bizony javítható, különösen, ami a

gyakorlati alkalmazás feltételeit, illetve az önkormányzatok kötelezettségeinek pontosítását illeti. A feladat tehát a rendszer megfelelő hozzáférhetősége, kezelhetőségének biztosítása, könnyű, a hétköznapi ember számára is biztosított elérhetősége. Mindez ma még nem áll rendelkezésre kielégítő módon. Ha jogszabályi változást keresünk, akkor a kapcsolat, link megteremtésének szükségessége lehet az, vagy pedig a teljes adattartam megjelenítésének követelménye.

Ugyanaz lesz igaz később a területi-helyi rendszerekre nézve is, amelyek szintén nem tartalmazzák a megfelelő információkat, illetve még fokozottabb javítást igényelnek. Ennek érdekében úgy tűnik, nem elegendő az önkormányzatok számára a törvényben adott általános kötelezettségek előírása, a feléjük érvényesítendő követelményeket tovább kell jogszabályban pontosítani, mert a 2005. évi XC. tv. inkább a központi-területi szervekre vonatkozik. Meg kell tehát határozni, milyen feladatok és milyen adattartam milyen formában álljon rendelkezésre. Ehhez némi költségvetési szabályozási kapcsolat is szükséges, mert a forráshiányt nem lehet számon kérni. Ugyanakkor a pontosabb jogszabályi követelmények források nélkül is segítséget jelenthetnek.

A helyi-területi önkormányzatok esetében a jogalkotási tervekhez kapcsolódó elektronikus nyilvánosságra és ezzel az észrevételezés szabadságára vonatkozó elvárások (2005. évi XC. tv. 9-10. §) kiterjesztendő kell, legyen az ő rendeletalkotási tevékenységükre is. A másik oldalról, tehát a meglévő jogszabályok oldaláról nézve, hasonló célt szolgál az önkormányzati rendeletalkotás nyilvánossá, áttekinthetővé tétele azáltal, ha valamennyi önkormányzati rendelet, határozat felkerül a honlapra, s az ezek közötti tájékozódást hatékony keresőmodul könnyíti meg. Nem elegendő az, ha erről az önkormányzatokért felelős miniszter gondoskodik.

Az aktív hozzáférés javítása érdekében javasoljuk az Országos Környezeti Információs Rendszer (OKIR) bárki számára elérhetővé tételét. A honlapokon keresők működtetését, amelyek segítségével konkrét környezeti információk gyorsan és könnyen elérhetők.

A részvételre képesítés körébe, sorolandó azonban az információs tisztviselők (amint az erről folyó jogalkotási vitában felmerült: 'információs szabadság felelősök') kinevezésének szükségessége, hiszen ez vonatkozik mind az aktív, mind a passzív információs jogok feltételeire. A központi szervek, regionális és területi szervek, valamint nagyobb (pl. 5000 lakoson felüli) önkormányzatok esetében mindenképpen kötelező ilyen felelős megnevezése, elérhetőségének közzététele.

A normatív környezet fejlesztését szolgálja, ha az egyes hatóságok is, illetve különösen valamennyi települési önkormányzat elkészíti az Avtv. által előírt, a

közérdekű adatok aktív közzétételének, illetve az azok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő helyi szabályzatot és azt honlapján közzéteszi. Az adatokhoz való hozzáférés elősegítése érdekében javaslatként fogalmazzuk meg az adatkezelési szabályzatok gyakorlatiasabbá tételét, vagy azok gyakorlati útmutatóval történő kiegészítését.

A felügyelőségek jogalkalmazási gyakorlatának egységesítése, javítása révén szintén javítható az információszabadság jelenlegi helyzete a környezeti információk esetében.

Kérdésként merült fel az információs jogok továbbfejlesztésének terén a megfelelő felelősségi elemek kialakítása. Ez hosszabb előkészítést igénylő kérdés, mert e téren nem feltétlenül mutatható ki specifikus, személyre szabott jogsértés. A felelősség kapcsán a fegyelmi felelősség az elsődleges kérdés, amelynek érvényesítése a szervezet vezetőjének vagy a felettes szervnek lehet feladata. További felelősség, pl. az elektronikus információ kapcsán említett büntetőjogi felelősség kifejezetten az adatok meghamisítására, vétkes mulasztással helytelen adatok szolgáltatására terjedhet ki –ez is csak kiemelt esetekben, nem érintheti pl. a honlap nem megfelelő kezelését vagy az adatok frissítésének követelményét.

Egyebekben a felelősség kérdése még további pontosítás révén sem kezelhető jobban. Hiszen nyilvánvalóan jogsértő egy rendelettervezet nem, vagy nem megfelelő közzététele, de a fegyelmi felelősségen kívül ehhez nehéz lenne másféle felelősséget hozzákapcsolni. Ezt viszont a jelenleginél fokozottabban kell alkalmazni, sőt jogszabályi lehetőség adni az érintett társadalom számára, hogy ilyen értelmű – a felelősség érvényesítésére utaló - bejelentést tegyen a szerv vezetőjénél, és elvárja a válaszadást, megfelelően az alapul szolgáló adatnyilvánosságnak.

2. Bevezetés

A társadalmi részvétel és ezzel együtt a civil kontroll mind teljesebb érvényre juttatása alapvető követelményként jelent meg a környezetvédelmi jog XX. századi fejlődésében. A környezeti demokrácia jogintézményei a nemzetközi egyezmények részeivé váltak, és az Európai Unió jogrendszerében is hivatkozási alapként jelentek meg, nem is szólva arról, hogy a másodlagos jog is egyre több helyen tartalmazza a társadalmi részvétel követelményét valamilyen formában – ezek számos példájára visszatérünk a következőkben. Ezzel párhuzamosan az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatában arra törekedett, hogy egyrészt kötelezze a tagállamokat a társadalmi részvételre vonatkozó szabályok betartására, másrészt pedig minél pontosabban definiálja a tagállamok számára a társadalmi részvétel tényleges érvényesülését jelentő jogalkotói szándékot, illetve annak egyes elemeit.

A társadalmi részvétel egyes területeit a Riói Nyilatkozat 10. elve foglalja össze, ami részben az állampolgárok számára hivatkozási alapot jelent a környezetvédelemmel összefüggő jogaik gyakorlására, részben kötelezettséget ró az államokra a Nyilatkozat 10. elvének megfelelő nemzeti szabályozás kialakítására is. A Riói Nyilatkozat 10. elve kimondja:

„A környezeti ügyeket a legjobban az összes érdekelt állampolgár részvételével a megfelelő szinten lehet kezelni. Nemzeti szinten minden egyénnek biztosítani kell a megfelelő hozzáférést a környezetre vonatkozó információkhoz, melyekkel a közhivatalok és a hatóságok rendelkeznek; beleértve a veszélyes anyagokra és az állampolgárok közösségeit érintő tevékenységekre vonatkozó információt; és lehetővé kell tenni a döntéshozatali folyamatban való részvételt. Az államok segítsék elő és bátorítsák a lakosság tudatosságát és részvételét azzal, hogy széles körben hozzáférhetővé tegyék az információkat. Hatékony hozzáférést kell biztosítani a bírósági és igazgatási eljárásokhoz, beleértve a jóvátételt és helyreállítást.”

A társadalmi részvétel érvényesülésének és érvényesítésének alapidokumentuma az 1998. évi Aarhusi Egyezmény¹, amit az Európai Parlament és a Tanács 2006. szeptember 6-i 1367/2006/EK rendelete az Európai Unió jogrendszerének szerves részévé tett². Az Egyezmény 1. cikkelye kimondja:

„A jelen és jövő generációkban élő minden egyén azon jogának védelme érdekében, hogy egészségének és jólétének megfelelő környezetben éljen, ezen Egyezményben Részes valamennyi Fél garantálja a nyilvánosság számára a jogot az információk hozzáférhetőségéhez, a döntéshozatalban való részvételhez és az igazságszolgáltatás igénybevételéhez a környezetvédelmi ügyekben” (Egyezmény 1. Cikk)

¹ A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáféréstől, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Egyezmény, 1998. június 25.

² Az Európai Parlament és a Tanács 2006. szeptember 6-i 1367/2006/EK rendelete a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáféréstől, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény rendelkezéseinek a közösségi intézményekre és szervekre való alkalmazásáról.

Az Aarhusi Egyezmény összegyűjtötte a környezeti ügyekben a közösségi részvétel meglévő elemeit és rendszerbe foglalta azokat. Ennek megfelelően az egyezmény három fő eleme:

- Információhoz való jog;
- Döntéshozatalban való részvétel joga;
- Jogorvoslati jog.

Amikor tehát társadalmi részvételről beszélünk, kiindulási alapunk lehet a fenti egyezmény, amelynek elemeit egy kicsit tovább bontva, a társadalmi részvétel következő elemeit sorolhatjuk fel, mint olyanokat, amelyek sok tekintetben egymást feltételezik mégis egyenként eltérő feltételek teljesülését kívánják meg:

- az információhoz való jog;
- részvétel a jogszabályalkotásban;
- részvétel a közigazgatási döntéshozatalban, egyedi esetekre is vonatkoztatva, valamint ennek folytatásaként részvétel a környezetvédelmi ellenőrzésben, a jogérvényesítési folyamatokban;
- a jogorvoslathoz való jog szélesebb értelemben – beleértve a sérelmezett helyzetek megoldásának keresését, illetve a szűkebb értelemben vett perlési jogok;
- valamint mindezek szolgálatában a környezetvédelmi egyesületek jogai, illetve ehhez kapcsolódóan a részvételre képesítés (capacity building).

A számos már vonatkozó példa mellett kiemelést érdemel, hogy az Európai Unió hatodik akcióprogramja (2002-2012)³ középpontjában a fenntartható fejlődés tényleges megvalósítása áll, amely magában foglalja a társadalmi és gazdasági vonatkozásokat is. A környezetvédelmi célkitűzések megvalósításához szükséges intézkedések között külön területként jelöli meg az állampolgárok bevonásának ösztönzését a környezetvédelmi eljárásokba, illetve megfelelő jogosítványokkal való felhatalmazásukat az alábbiak szerint:

„(15) A program sikere szempontjából fontos, hogy biztosítsák a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférést, az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítását és a nyilvánosság részvételét a döntéshozatalban;

...

(33) A politikai döntéshozóknak, az érdekelt feleknek és a nyilvánosságnak adott tájékoztatásnak lényegesnek, átláthatónak, időszerűnek és könnyen érthetőnek kell lennie;

...

3. cikk 9. bek.

- biztosítani kell az információhoz való hozzáférést, részvételt és igazságszolgáltatáshoz való jogot az Aarhusi Egyezmény mielőbbi megerősítésével a Közösség és a tagállamok részéről,

³ A Parlament és a Tanács 1600/2002/EC sz. irányelve, 2002. július 22., a Közösség Hatodik Környezetvédelmi Akcióprogramjáról, O.J. L 242 , 10/09/2002 P. 0001 –001)5

- támogatni kell a könnyen hozzáférhető információk rendelkezésre állását az állampolgárok részére a környezet állapotáról és fejlődési tendenciáiról a szociális, gazdasági és egészségügyi tendenciákkal kapcsolatban;
- a környezeti tudatosság általános szintjének emelése;
- a jó környezeti kormányzásnak a párbeszéd érdekeit szolgáló általános szabályait és elveit kell fejleszteni.”

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. (továbbiakban: Kvtv., környezetvédelmi törvény) 12. §-a tájékozódás, tájékoztatás és nyilvánosság elveként valami hasonló alapelv kimondására törekszik, de ezt a törvényi elvet csak a törvény VIII. fejezetével együtt elemezve – nyilvánosság részvétele a környezetvédelemben – azonosíthatjuk a társadalmi részvétel elvével, ugyanakkor a 12. § témánk szempontjából a legfontosabb. Erre a következőkben kissé részletesebben visszatérünk.

A tájékozódás a környezetre vonatkozó információk megismerését jelenti, a tájékoztatás az állami szervek és önkormányzatok adatgyűjtési és ezen alapuló tájékoztatási kötelezettségével azonosítható, míg a környezethasználót is tájékoztatási kötelezettség terheli a 12. § (9) bekezdése szerint.

Az információ a társadalmi részvétel legalapvetőbb feltétele, amely két nagy jogosítványcsoportba sorolható:

- az aktív információhoz való jutás szabályainak csoportjába, amely szerint a társadalmat rendszeresen tájékoztatni kell a környezet állapotáról, és
- a passzív információs jog csoportjába, amelynek értelmében a társadalom tagjai vagy csoportjai információt kérhetnek, mégpedig anélkül, hogy ennek indokait meg kellene határozniuk. Az információ iránti igény visszautasítására csak indokolt esetekben kerülhet sor – ilyen lehet például a nemzetbiztonság vagy a szolgálati titok.

Az információhoz jutás joga természetesen nem korlátozódik a környezeti információkra, ezért majd az általános szabályokat is értelmeznünk kell. A közérdekű adatok nyilvánosságának tárgyalása során a Kvtv. mellett a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (adatvédelmi törvény, Avtv.) lesz a kiindulási pont.

Bevezetőnkben, a fogalmi tisztánlátás és a feltételek körének meghatározása tekintetében az Aarhusi Egyezmény 5. cikkét érdemes felidézni, hiszen ez szól a környezeti információk összegyűjtése és terjesztése, tehát az aktív információhoz jutás, kérdéseiről. E cikk rendelkezései közül kiemelést érdemelnek a következő elvárások:

„1. Valamennyi Részes Fél biztosítja, hogy a hatóságok a funkcióiknak megfelelő információval rendelkeznek és azokat naprakészen tartják; kötelező rendszereket hoznak létre, amelyek biztosítják az információ megfelelő áramlását a hatóságok felé azon javasolt, illetőleg már létező tevékenységekkel kapcsolatosan, amelyek jelentős mértékben befolyásolhatják a környezetet;

az emberi egészség vagy a környezet közvetlen veszélyeztetettsége esetén, függetlenül attól, hogy emberi tevékenység vagy természeti okok váltották ki, a hatóság által birtokolt minden olyan információt, amely lehetővé teszi a nyilvánosság számára, hogy olyan lépéseket tegyen, amellyel megakadályozhatja vagy enyhítheti a fenyegetettségéből származó veszélyt, azonnal közzé kell tenni, és az esetleg érintett lakosság tagjait arról haladéktalanul tájékoztatni kell.

2. Valamennyi Fél biztosítja azt, hogy a hatóságok által a nyilvánosság számára közzétett információ közzétételi módja a nemzeti jogi szabályozásnak megfelelően átlátható és hatékonyan hozzáférhető legyen. ...

3. Valamennyi Fél biztosítja azt, hogy a környezeti információk egyre inkább rendelkezésre álljanak olyan elektronikus adatbázisokban, amelyek a nyilvánosság számára a nyilvános telekommunikációs hálózaton keresztül könnyen hozzáférhetők. ...

4. Valamennyi Fél három vagy négy évet meg nem haladó rendszeres időszakonként országos jelentést ad ki és terjeszt a környezet állapotáról, melynek keretében információt biztosít a környezet minőségéről és a környezet terheléséről.

5. Valamennyi Fél nemzeti jogi keretein belül intézkedéseket tesz avégett, hogy nyilvánosságra hozzák egyebek között:

a közigazgatás különböző szintjein készült jogszabályokat és az egyéb általános iránymutatásokat, mint a környezethez kapcsolódó tervek, irányelvek, programok és stratégiák, illetve azok megvalósításáról szóló előrehaladási jelentések;

környezeti kérdésekről szóló nemzetközi jogi szerződések, egyezmények, megállapodások; és

amennyiben szükséges, más jelentős, a környezettel kapcsolatos nemzetközi jogi dokumentumok.

6. Valamennyi Fél ösztönzi, hogy az olyan környezethasználók, akiknek tevékenysége jelentős hatást gyakorol a környezetre, rendszeresen tájékoztassák a nyilvánosságot tevékenységük és termékeik környezeti hatásairól, ahol szükséges önkéntes öko-felülvizsgálat (öko-auditing) vagy öko-címke" programok útján vagy egyéb módon.

...

9. Tegyen lépéseket, hogy a megfelelő mértékben figyelembe véve a nemzetközi folyamatokat is, egyre jobban meghonosítsa az összefüggő, egész országra kiterjedő szennyezésbejelentési és -nyilvántartási rendszert, amely egy strukturált, számítógépes és a nyilvánosság számára hozzáférhető adatbázison alapul, mely adatbázist egy egységesített beszámolási rendszer táplál. Ez a rendszer magában foglalhatja pontosan meghatározott anyagok és termékek beszerzését, kibocsátását és szállítását, ideértve a víz-, energia- és erőforrás-felhasználást ugyancsak pontosan meghatározott, a környezet elemeivel kapcsolatos tevékenységekkel, továbbá belső és külső hulladékkezeléssel és -lerakással kapcsolatosan."

A másik alapkérdés a környezeti információ fogalma. Erre az Aarhusi Egyezmény 2. cikk 3. bekezdése ad részletes választ, amely tehát már a hazai jognak is része, a környezeti információ fogalmát is meghatározza. Ezek szerint:

„3. A "környezeti információ" jelent bármely írott, látható, hallható, elektronikus vagy egyéb formában megjelenő információt, melynek tárgya:

a környezet elemeinek, úgymint a levegőnek és az atmoszférának, a víznek, a talajnak, a földnek, a tájképnek, a természetes élőhelyeknek, a biológiai sokféleségnek és

összetevőinek, beleértve a genetikailag módosított szervezeteket is, illetve ezen elemek közti kölcsönhatásnak az állapota;

tényezők, úgymint anyagok, energia, zaj és sugárzás, tevékenységek és intézkedések, beleértve a közigazgatási intézkedéseket, a környezetet érintő megállapodásokat, irányelveket, jogalkotást, terveket és programokat, amelyek befolyásolják vagy befolyásolhatják a fenti a) bekezdésben említett környezeti elemeket, valamint a környezeti döntéshozatalban felhasznált költség-haszon, továbbá egyéb gazdasági elemzések és becslések;

az emberi egészség és biztonság állapota, az emberi élet, a kulturális helyszínek és az épített környezet állapota, olyan mértékben, amilyen mértékben ezeket befolyásolja vagy befolyásolhatja a környezeti elemek állapota, vagy ezen környezeti elemeken keresztül a b) bekezdésben említett tényezők, tevékenységek vagy intézkedések.”

A fentiek alapján, különösen az információhoz jutás indokoltságát tekintve, ezen kérdéskör nem valamiféle elvi megközelítés egyszerű leképezése, hanem számos ponton alapvetően nélkülözhetetlen szabályozást jelent. A társadalmi részvétel általában, amelynek az információ előfeltétele, számos elvi és gyakorlati kérdésre ad megfelelő választ. A teljesség igénye nélkül:

- a demokrácia elveinek megvalósítása nem feltételezi, hogy az állam önmagában képes a társadalom érdekeit reprezentálni,
- a jó kormányzás, amiről a 6. akcióprogram ír, hangoztatva egyebek között a párbeszéd fontosságát,
- a jó kormányzás, amely partnernek és egyben támasznak tekinti a társadalmat,
- a jogállamiság elvének biztosítása, az érdekek egyensúlyba hozása révén –némileg több jogot adunk a társadalomnak,
- a köztulajdon –nevezhetjük állami tulajdonnak is –kezelése, pl. a természetvédelmi területek jelentős részét illetően,
- a környezeti tudatosság növelése a társadalomban, stb.

A fentiek és más hasonló –példáinkban nem szereplő - elemek anélkül, hogy további részletekbe bocsátkoznánk, a társadalmi részvétel nélkülözhetetlenségét igazolják, legalábbis a környezetvédelemben mindenképpen. Ha a környezethez való joggal kapcsolatos egyes eseteket, írásokat nézzük, azokból is érzékelhető, hogy a környezethez való jog nem azonosítható az emberi jogok más elemeivel, hiszen –és a társadalmi részvételben is ez tükröződik –kollektív jogok elsősorban, sőt olyannyira tágra értelmezhetjük e kollektív jogokat, hogy felismerjük, azok háttérében a környezet áll (l. 28/1994. AB határozat⁴ és azt ezt követő határozatok). Éppen ezért térnek el e jogok a hagyományos felfogástól, kiemelt hangsúlyt fektetve a kötelezettségi oldalra, amelynek csak egyik kis eleme az információhoz jutás. A környezeti információ nélkül a társadalmi részvétel egésze sem gyakorolható, tehát cél és eszköz viszonyban állnak egymással.

⁴ Ennek legismertebb gondolata: "A környezetvédelemhez való jog elsősorban önálló és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelezettségei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia."

Természetesen jelen tanulmánynak nem célja a társadalmi részvétel általános kereteinek tisztázása, így pl. akár a jogalkotási részvétel lehetőségeinek vizsgálata – amely legfeljebb addig a kérdésig kiterjedően jelenhet meg, hogy miként tájékoztatják a társadalmat a jogszabályok tervezeteitől, illetve az elfogadott jogszabályról -, akár az egyedi döntéshozatali részvétel szabályaival kapcsolatos garanciák értelmezése –e téren is csak addig kell eljutnunk, hogy egy közmeghallgatás esetén a környezetvédelmi engedély iránti kérelem maga és az ahhoz kapcsolódó dokumentáció miként jut el az érdekeltekhez.

3. Az európai normatív környezet

3.1. Jogsabályi alapok

Az EU már 1990-ben rendelkezett a környezeti információ nyilvánosságáról (90/313/EGK irányelv) és ezzel utat mutatott a további hasonló szabályoknak, és hatással volt más szabályokra, így az Aarhusi Egyezményre is. Ez az aktív szerep azóta sem változott, azzal a különbséggel, hogy az utóbbi években egy kicsit ellenkező a hatás, tehát az EU követi az újabb fejleményeket. Ugyanakkor, figyelemmel az immár 27 tagra és azon országokra, amelyek csatlakozni kívánnak, az EU szabályozás hatása kiemelkedő.

Amikor áttekintjük a vonatkozó közösségi elvárásokat – a függelékben a legfontosabb rendelkezéseket összegyűjtöttük -, akkor több csoportot különböztethetünk meg:

- a kifejezetten információra vonatkozó követelményeket,
- a nem kifejezetten információs szabályokat, amelyek azonban horizontális, tehát egye környezeti elemeken, hatásokon keresztül nyúló követelmények (ezt a kettőt mutatjuk be a függelékben horizontális szabályként), illetve
- a szakterületi, különös részinek mondható szabályokban megbúvó közösségi információs követelményeket.

Az utóbbiak jelentőségét már most ki kell emelni, hiszen ezzel válik teljessé a környezeti információ nyilvánossága vagy szabadsága, tehát ha az egyes szabályozási területek külön-külön is megemlékeznek a kérdésről és nem elégszünk meg az általános keretek kimunkálásával.

Mindehhez hozzá kell tennünk a joggyakorlatot, ami esetünkben a közösségi Bíróság (ECJ) gyakorlata, mint olyan szervé, amelyik a közösségi jogot egyedül hivatott értelmezni, ennek révén döntő szerepe van a tagállami jogvitákban – el őzetes döntéshozatali eljárás -, illetve a tagállami szabályok megfeleléségének, ezzel együtt a tagállam esetleges jogsértésének megállapításában.

3.1.1. Kifejezetten információs követelmények

Természetesen a legelsőként az 1990-es irányelvet felváltó 2003/4/EK irányelvvel (2003. január 28.) kezdünk, a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáféréstől és a 90/313/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről. Ez jelenti a legátfogóbb szabályt. Itt csupán vázlatos képet adunk, az elengedhetetlenül szükséges mértékben. Mindenesetre ki kell emelni a Preambulum (1) bekezdését, mint olyan elvi alapot, amely mottója lehet az egész vizsgálódásnak is:

„(1) A környezeti információkhoz történő szélesebb körű hozzáférés és az ilyen információk terjesztése hozzájárul a környezeti kérdésekkel kapcsolatos nagyobb

tudatossághoz, a szabad véleménycseréhez, a nyilvánosságnak a környezeti ügyekkel kapcsolatos döntéshozatalban való hatékonyabb részvételéhez, és végezetül a jobb környezethez.”

Melyek az alapelemek?:

- minden természetes és jogi személynek indoklási kötelezettség nélkül joga van a hatóságok birtokában lévő, illetve a hatóságok számára tárolt környezeti információkhoz jutni – passzív információs jog;
- a hatóságok a környezeti információkat a lehető legszélesebb körben a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyék és terjesszék, különösen informatikai és kommunikációs eszközök felhasználásával –aktív információs jog;
- és minden esetben alaptétel: a jogokat a lehető legtágabban, a korlátokat a lehető legszűkebben kell értelmezni.

Az aktív információs jog pontos szabályozása, akárcsak az Aarhusi Egyezményben, itt sem túl részletes, ellentétben a passzív információs joggal, amelynek egyes kérdéseit alább tekintjük át. E tekintetben ismét a preambulumot idézzük:

„(21) A környezeti ügyeket illető társadalmi tudatosság növelése és a környezetvédelem javítása érdekében a hatóságoknak lehetőség szerint rendelkezésre kell bocsátaniuk és terjeszteniük kell a feladataikhoz kapcsolódó környezeti információkat, különösen, amennyiben rendelkezésre áll, számítógépes távközlés és/vagy elektronikus technológia segítségével.”

Az aktív információs kötelezettség körében az irányelv 7. cikkében meghatározza azon minimális követelményeket, amelyeket közzé kell tenni.

- a) *„a környezetről szóló vagy a környezettel kapcsolatos nemzetközi szerződések, egyezmények és megállapodások, valamint a közösségi, nemzeti, regionális vagy helyi jogszabályok szövege;*
- b) *a környezettel kapcsolatos politikák, tervek és programok;*
- c) *az a) és b) pontban említett elemek végrehajtásáról szóló jelentések, amennyiben azokat a hatóságok elektronikus formában készítik el vagy tárolják;*
- d) *a (3) bekezdésben említett környezetállapot-jelentések;*
- e) *a környezetre hatást gyakorló vagy valószínűleg hatást gyakorló tevékenységek megfigyeléséből származó adatok vagy az azokat összefoglaló adatok;*
- f) *jelentős környezeti hatással járó engedélyek és környezetvédelmi egyezmények, vagy utalás arra a helyre, ahol ezek az információk a 3. cikk keretén belül kérelmezhetők, vagy megtalálhatók;*
- g) *a 2. cikk (1) bekezdésének a) pontjában említett környezeti elemekre vonatkozó környezeti hatás-tanulmányok és kockázatelemzések, vagy utalás arra a helyre, ahol ezek az információk a 3. cikk keretén belül kérelmezhetők, vagy megtalálhatók.”*

Melyek tehát az alapvető feltételek, a passzív információs jogok teljesítése érdekében?:

- a fogalmak tisztázása, melyek között kiemelkedik a "környezeti információ" fogalma; illetve

„1. *"Környezeti információ": minden olyan írásbeli, vizuális, szóbeli, elektronikus vagy bármilyen más materiális formában lévő információ, amely az alábbiak valamelyikére vonatkozik:*

a) a környezeti elemek állapota, mint például a levegő vagy a légkör, a víz, a talaj, a föld, a tájkép és a természetes környezet, beleértve a vizes élőhelyeket, a part menti és tengeri területeket, a biológiai sokféleséget és annak összetevőit, beleértve a géntechnológiával módosított szervezeteket, valamint az ezen elemek közötti kölcsönhatást;

b) olyan tényezők, mint például a különböző anyagok, az energia, a zaj, a sugárzás vagy a hulladék, beleértve a radioaktív hulladékot, a környezetbe történő kibocsátás, bevezetés vagy egyéb módon való kijuttatás, amelyek hatással vannak, illetve hatással lehetnek a környezet a) pontban említett elemeire;

c) olyan intézkedések (beleértve a közigazgatási intézkedéseket is), mint például a politikák, jogszabályok, tervek, programok, a környezetre vonatkozó megállapodások, az a) és b) pontban említett elemekre és tényezőkre hatással lévő vagy valószínűleg hatással lévő tevékenységek, valamint az azoknak az elemeknek a védelmére hozott intézkedések és tevékenységek;

d) a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásáról szóló jelentések;

e) a c) pontban említett intézkedések és tevékenységek keretein belül használt, költséghatékonysági és más gazdasági elemzések és feltevések; és

f) az emberi egészség és biztonság állapota, ideértve az élelmiszerlánc szennyeződését, amennyiben ez lényeges, az emberi életfeltételeket, a kulturális helyszíneket és építményeket, amennyiben azokra az a) pontban említett környezeti elemek állapota vagy ezeken az elemeken keresztül a b) vagy c) pontban említett bármilyen tényező vagy intézkedés hatással van vagy hatással lehet.”

- a "hatóság" fogalma, amely magában foglalja a nemzeti, regionális és helyi szintű kormányzatot, illetve egyéb közigazgatást, függetlenül attól, hogy az rendelkezik-e meghatározott, környezetre vonatkozó feladattal vagy sem, beleértve a környezettel kapcsolatban közigazgatási funkciókat ellátó egyéb személyeket és testületeket, valamint az olyan más személyeket és testületeket is magában foglalja, amelyek ellenőrzésük alatt működnek, és a környezethez kapcsolódó közfeladataik és funkcióik vannak;
- a fentiek szerint bárkinek és indok nélkül;
- a lehető leghamarabb és ésszerű időn belül;
- lehetőség szerint az igénylő által kért formában, illetve formátumban;
- legyenek gyakorlati szabályok, és ez mindkét információs jogra vonatkozik;
- a hatóság pontosan meghatározott esetekben jogosult a környezeti információk kiadását megtagadni, a megtagadás indokait közölni kell az igénylővel;
- a környezeti információkat részben rendelkezésre kell bocsátani, amennyiben lehetőség van a kivételek alá eső információknak a kért információ többi részétől való elkülönítésére;
- lehetséges díj, de ennek a díjnak ésszerűnek kell lennie, gyakorlatilag nem haladhatja meg az igényelt anyag előállításának tényleges költségét;

- emellett lehetséges a környezeti információk kereskedelmi alapon történő rendelkezésre bocsátása is, méltányosan, díjtáblázat szerint;
- az igénylő az információkéréssel összefüggésben a hatóságok intézkedéseinek, illetve mulasztásainak közigazgatási vagy bírósági felülvizsgálatát kérheti;

Lényegesnek kell tekinteni, mint mindkét információs körre vonatkozó követelményt, a 8. cikket, a környezeti információk minősége kérdését – „az általuk vagy nevükben összeállított információk frissek, pontosak és összehasonlíthatók legyenek”.

A Közösség az előzőhöz hasonló módon rendelkezik az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáféréstről is, az Európai Parlament és a Tanács 1049/2001/EK rendeletében (2001. május 30.). Erre azért volt szükség, mert az információs szabadság irányelve a tagállamokra és nem magára a Közösségre vonatkozik. Alapelv a nyitottság, amely lehetővé teszi a polgárok számára, hogy még inkább részt vegyenek a döntéshozatali eljárásban, és biztosítja a polgárok irányában a közigazgatás nagyobb legitimációját, hatékonyságát és felelősségét a demokratikus rendszerben.

A rendelkezések között külön kiemelés érdemel, hogy az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak nemcsak az intézmények által összeállított dokumentumokhoz kell hozzáférést biztosítani, hanem a hozzájuk érkezett dokumentumokhoz is.

A hozzáférés lehetősége és annak eljárási rendje hasonló az előbb tárgyaltakhoz - a dokumentumokat a nyilvánosság számára írásbeli igény alapján vagy közvetlenül elektronikus formában vagy nyilvánú tartáson keresztül teszik hozzáférhetővé. Ugyancsak hasonló a kivételek rendezése, bár itt kissé más szempontok is megjelennek. (Ilyen pl., hogy a harmadik személyek dokumentumait illetően az intézmény köteles a harmadik személlyel egyeztetni vagy hogy bármely tagállam kérheti az intézménytől, hogy előzetes beleegyezése nélkül az intézmény az illető tagállamtól származó dokumentumot ne tegye közzé.)

Említést érdemelnek olyan gyakorlatias szabályok is, mint hogy a kérelmezőnek átvételi elismervényt kell küldeni, jogorvoslati út igénybevétele előtt a visszautasítás esetén első lépésként megerősítő kérelem benyújtása, amelyben az intézményt álláspontja felülvizsgálatára kéri.

Külön szól a Rendelet a minősített dokumentumok kezeléséről. Alapkérdés, hogy a minősített dokumentumok csak a kibocsátó hozzájárulásával vehetők fel a nyilvánú tartásba, illetőleg adhatók ki. Követelmény viszont, hogy az intézmények a minősített dokumentumokra vonatkozó szabályaikat nyilvánú sságra hozzák.

Az információhoz való hozzáférésnek két útja van - a kérelmező helyszíni tanulmányozás vagy másolat átvétele útján férhet hozzá a dokumentumhoz, beleértve adott esetben az elektronikus másolatot is, ahogyan az a kérelmező igényeinek jobban megfelel. A másolatok elkészítésének és elküldésének költsége a kérelmezőre áthárítható. Itt is alapkövetelmény a költségekhez igazodás, viszont tanulságos lehet a

következő szabály: „(10.cikk (1) bek: „*Ingyenes a helyszíni tanulmányozás, a 20 db A4-es méretű oldalnál kevesebb másolat és a közvetlen hozzáférés elektronikus formában vagy a nyilvántartáson keresztül.*”)

A Rendelet alapján a polgárokat megillető jogok megvalósulása érdekében minden intézmény nyilvános hozzáférést biztosít a dokumentumok nyilvántartásához. A nyilvántartáshoz való hozzáférést elektronikus formában kell biztosítani. Egyébként is, az intézmények, amennyiben lehetséges, a dokumentumokat a nyilvánosság számára elektronikus formában vagy nyilvántartáson keresztül, az érintett intézmény szabályainak megfelelően, közvetlenül hozzáférhetővé teszik.

Nem kevésbé fontos az 1367/2006/EK rendelet (2006. szeptember 6.) a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény rendelkezéseinek a közösségi intézményekre és szervekre való alkalmazásáról. A Rendelet célja az, hogy ilyen követelményeket a jogalkotói vagy más minőségben eljáró közösségi intézményekre és szervekre is alkalmazni kell, mégpedig az előző Rendelethez képest tágabb, szélesebb kört határozva meg, mint az intézmények, mind az információ tekintetében. Az utóbbi körben nem feledkezhetünk meg a "környezetet érintő tervek és programok" kérdéséről sem.

Talán legegyszerűbb, ha a Rendelet célján keresztül határozzuk meg annak lényegi ismérveit:

„1. cikk: Cél

(1) *E rendelet célja, hogy hozzájáruljon a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló ENSZ EGB-egyezmény (a továbbiakban: az Aarhusi Egyezmény) alapján fennálló kötelezettségek végrehajtásához, az egyezmény rendelkezéseinek közösségi intézményekre és szervekre történő alkalmazását szolgáló szabályok meghatározása által, különösen a következő eszközökkel:*

- a) *a közösségi intézményekhez vagy szervekhez beérkezett vagy általuk előállított, és azok birtokában levő környezeti információhoz történő nyilvános hozzáférés jogának biztosítása, illetve az e jog gyakorlására vonatkozó alapvető feltételek és gyakorlati szabályok meghatározása;*
 - b) *a környezeti információ fokozatos hozzáférhetővé tétele és terjesztése a nyilvánosság körében annak érdekében, hogy biztosított legyen az ahhoz való rendszeres hozzáférés és annak terjesztése a lehető legszélesebb körben. Ennek érdekében elő kell segíteni különösen – amennyiben rendelkezésre áll – a számítógépes távközlés vagy egyéb elektronikus technológia használatát;*
 - c) *a nyilvánosság részvételének biztosítása a környezetet érintő tervekkel és programokkal kapcsolatban;*
 - d) *környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítása közösségi szinten az e rendelet által megállapított feltételek szerint.*
- (2) *E rendelet rendelkezéseinek alkalmazásakor a közösségi intézményeknek és szerveknek törekedniük kell a nyilvánosság segítésére és iránymutatás nyújtására a*

környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférés, a döntéshozatalban történő részvétel és az igazságszolgáltatáshoz való jog tekintetében.”

A fogalmak sok tekintetben hasonlítanak a már ismert fogalmakhoz, így pl. a környezeti információ fogalma, de –figyelemmel a Rendelet sajtós céljára –ehhez újak is társulnak, elsősorban a "környezetet érintő tervek és programok" fogalma

A Rendelet sajátossága abban is áll, hogy kitér arra, miként is állítható össze a fentebb már említett „minőségi” környezeti információ, erre a 4. cikk elég alapos rendelkezésekben elvárásokat állít a közösségi intézmények és szervek felé, ami azonban kötelezettségeket ró a tagállamokra is, mint a közösségi információ fő forrásaira. A naprakészség alapfeltétel. A kérdéses cikk az adatbázisok vagy nyilvántartások minimális tartalmát is megjelöli, amely sokban hasonlít az aktív információk kötelezettség más területein meghatározottakhoz.

Az információ kiadásának megtagadási feltételei is a fenti két jogi előzmény alapján kerültek meghatározásra (pl. amennyiben az információ közzététele hátrányosan befolyásolná annak a környezetnek a védelmét, amelyre az információ vonatkozik, így például a ritka fajok költőhelyeinek védelmét).

Ami szintén megfontolandó, a hazai jog számára is például szolgált, az a igény továbbításának követelménye. Ezek szerint nem egyszerűen elutasítják az igényt, ha az információ nincs az érintett közösségi intézmény vagy szerv birtokában, hanem tájékoztatja a kérelmezőt arról a közösségi intézményről vagy szervről, illetve hatóságról, amelyhez véleménye szerint a kért információért fordulni lehet, vagy az érintett közösségi intézményhez, szervhez vagy hatósághoz továbbítja az igényt, és erről tájékoztatja az igénylőt.

Az információ alapjainak biztosításában kiemelkedő jelentőségű a Bizottság határozata (2000. július 17.) a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről (IPPC) szóló 96/61/EK tanácsi irányelv 15. cikke alapján egy európai szennyezőanyag-kibocsátási nyilvántartás (EPER) kialakításáról. Ennek preambuluma jelöli meg az alapokat: „(1) a 96/61/EK irányelv 15. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a tagállamok vezessenek nyilvántartást, szolgáltatassanak adatokat a legfontosabb kibocsátásokról és azok forrásairól;”.

A rendszer lényeg, hogy a tagállamok jelentik a Bizottságnak az összes olyan létesítményből származó kibocsátásokat, amely egy vagy több, a 96/61/EK irányelv I. mellékletében említett tevékenységet végez. Ennek érdekében viszont a tagállamoknak ezen adatokat be kell gyűjteni, illetve így ezek azon rendszerbe kerülnek, amelyik később az információhoz jutás környezeti információ fogalmi körének felel meg. Így a tagállamok is szélesebb körben rendelkeznek aktív és passzív információ továbbítására alkalmas adatokkal, de ezen felül mindez az európai információs rendszer részévé is válik: „4. cikk (2) Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség támogatásával a Bizottság közlésezi a bejelentett adatokat az interneten.”

Az Aarhusi követelmények egyikét valósítja meg az Európai Parlament és a Tanács 166/2006/EK rendelete (2006. január 18.) az Európai Szennyezőanyag-

kibocsátási és -szállítási Nyilvántartás létrehozásáról, valamint a 91/689/EGK és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról. Az alapgondolat a környezet állapotáról és tendenciáiról az állampolgárok részére hozzáférhető információ nyújtásának támogatása, illetve a környezeti tudatosság általános növelése.

A Preambulum szerint „(3) A szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási nyilvántartások (a továbbiakban: PRTR-ek) költséghatékony eszközök a környezeti teljesítmény javításának elősegítésére, a szennyező anyagok kibocsátására és a szennyező anyagok és hulladékok telephelyről történő elszállítására vonatkozó információkhoz való nyilvános hozzáférés biztosítására, valamint arra, hogy felhasználják őket a tendenciák nyomon követésében, a szennyezés csökkentése terén elért előrehaladás bemutatásában, bizonyos nemzetközi megállapodásoknak való megfelelés ellenőrzésében, a prioritások meghatározásában, illetve az elért előrehaladás közösségi és nemzeti környezeti politikákon és programokon keresztüli értékelésében.”

A rendszer lényege a megbízható adatbázist, megbízható információ biztosítása, amelynek alapja az adatgyűjtés és a jelentéstétel. E rendszerhez is biztosítani kell a nyilvánosság hozzáférését, elsősorban a közvetlen elektronikus hozzáférést az interneten keresztül, méghozzá korlátlanul. Mindezt az 1. cikk így foglalja össze:

„Tárgy

E rendelet létrehozza a közösségi szintű integrált szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási nyilvántartást (a továbbiakban: Európai PRTR) egy nyilvánosan hozzáférhető elektronikus adatbázis formájában, és megállapítja annak működési szabályait, a szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási nyilvántartásokról szóló ENSZ–EGB jegyzőkönyv (a továbbiakban: a jegyzőkönyv) végrehajtása és a nyilvánosság környezetvédelemmel kapcsolatos döntéshozatalban való részvételének elősegítése, továbbá a környezetszennyezés megelőzéséhez és csökkentéséhez történő hozzájárulás érdekében.”

3.1.2. Más horizontális szabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2001. június 27-i 2001/42/EK irányelve bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról. Ezt a hazai jog átültette. Az információs rész az 5. cikkben előírt környezeti jelentés, a valószínűsíthető jelentős környezeti hatások leírása. Ez az alapvetően nyilvánosságnak szánt dokumentum. A másik rész a 9. cikk, tájékoztatás a döntésről, amely láthatóvá teszi a folyamat eredményét. Mindkettő aktív információs jogot jelentő követelmény.

Eljárási garanciákat ad a Tanács 1997. március 3-i 97/11/EK irányelve az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról, ahol alapkövetelmény egyrészt az engedélyezési kérelmek és a hozzájuk kapcsolódó dokumentáció nyilvánossága, azért, hogy az érintettek véleményt nyilváníthassanak az engedély megadása előtt. Ez az eljárás indulása, és annak végétével az engedély megadásáról vagy a igény elutasításáról szóló döntés meghozatala után az illetékes hatóság/hatóságok megfelelő eljárások útján tájékoztatja/tájékoztatják a nyilvánosságot és meghatározott tartalmú információkat bocsát a nyilvánosság rendelkezésére.

Ugyancsak a hatások előzetes vizsgálata és az ezzel összefüggő engedélyezés körében jelenik meg az Európai Parlament és a Tanács 2008/1/EK irányelve (2008. január 15.) a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről. A gondolatmenet hasonló a fentihez, tehát az engedélyz, ezzel összefüggésben a határozat jelenti a közzétételre kerülő információ minimumát.

A horizontális szabályok között könyvelhetjük el az Európai Parlament és a Tanács 761/2001/EK rendeletét (2001. március 19.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételének lehetővé tételéről. A rendszer kötelezően nyilvánosságra kerülő része a környezetvédelmi nyilatkozat, amely a közvéleményt és más érdekelt feleket tájékoztatja a szervezet környezeti teljesítményéről. Emellett a tájékoztatás része az EMAS céljairól és fő elemeiről való tájékoztatás is.

Az előzőhöz hasonló önszabályozási célú lehetőség, ami azonban még jobban az általános tájékoztatást szolgálja, az Európai Parlament és a Tanács 1980/2000/EK rendelete (2000. július 17.) a közösségi ökocímke odaítélési rendszeréről. A lényeg a nagyközönség felé, hogy a rendszer népszerűsíti az olyan termékeket, amelyeknek a teljes életciklusuk során kisebb a környezeti hatásuk, és biztosítja a fogyasztóknak a pontos, nem megtévesztő és tudományosan megalapozott információkat a termékek környezeti hatásairól.

3.1.3. Egyes különös szabályok

A környezetvédelmi szabályok különös részén belül számos olyan elem van, amelyekben a nyilvánosság bevonása, de legalább informálása alapvető követelmény. Ezek mindegyikét nem vizsgáljuk meg, hanem a teljesség igénye nélkül egyes különös szabályokat példaként kiemelünk.

- Az Európai Parlament és a Tanács 2003. október 13-i 2003/87/EK irányelve az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szólva elvárja, hogy az átláthatóság biztosítása érdekében a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni a kibocsátási egységek kiosztásáról és a kibocsátások nyomon követésének eredményeiről szóló információkat (az egységek kiosztásával kapcsolatos döntéseket, illetve az üvegházhatású gáz kibocsátására vonatkozó engedély által megkövetelt és benyújtott, az illetékes hatóság rendelkezésére álló kibocsátási jelentéseket).
- Az Európai Parlament és a Tanács 2003. január 27-i 2002/96/EK irányelve az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól a felhasználói információkra helyezi a hangsúlyt, hiszen alapvető szempont, hogy a vásárlók részt vegyenek az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak összegyűjtésében, és hogy arra ösztönözzék őket, hogy hozzájáruljanak az újrafelhasználási, kezelési és hasznosítási folyamathoz.

- Az Európai Parlament és a Tanács 2002. június 25-i 2002/49/EK irányelve a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről is elvárja a tájékoztatást, amelynek minimuma a tagállamok által összeállított és szükség szerint elfogadott stratégiai zajtérképek és az általuk elkészített cselekvési tervek nyilvánosság rendelkezésére bocsátása és terjesztése. Az ilyen információnak világosnak, érthetőnek és hozzáférhetőnek kell lennie. A legfontosabb témakörökről egy összefoglalót is kell készíteni.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2002. február 12-i 2002/3/EK irányelve a környezeti levegő ózontartalmáról elvárja a környezeti ózonszinttel kapcsolatos megfelelő információ beszerzésének és a lakosság erről való tájékoztatásának biztosítását. Ez a követelmény kiterjed a környezeti levegő ózonkoncentrációjára vonatkozó naprakész információkhoz a lakosság, valamint a megfelelő szervezetek, például környezetvédelmi szervezetek, fogyasztói szervezetek, a különösen kiszolgáltatott népességcsoportok érdekeit képviselő szervezetek és az egyéb megfelelő egészségvédő testületek hozzáférésére. Az információt legalább naponta, de lehetőség szerint óránként frissítik. Külön elvárások jelennek meg a határérték túllépése esetén.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2001. december 3-i 2001/95/EK irányelve az általános termékbiztonságról ugyan nem kifejezetten környezetvédelmi jogszabály, de fontossága olyan nagy, hogy e kérdéskörre is ki kell terjeszteni vizsgálatát. Az alapgondolat, hogy a magas szintű fogyasztóvédelem biztosítása érdekében a Közösségnek hozzá kell járulnia a fogyasztók egészségének és biztonságának védelméhez. A gyártók saját üzleti tevékenységük keretében a fogyasztókat megfelelő információval látják el a termék használatának szokásos vagy ésszerűen előrelátható időtartama folyamán jelentett veszélyekre, amennyiben az ilyen veszélyek megfelelő figyelmeztetés nélkül közvetlenül nem nyilvánvalóak, valamint az említett veszélyek elleni óvintézkedésekre vonatkozóan. Ugyancsak a nyilvánosság számára hozzáférhetőnek kell legyenek a tagállamok hatóságainak vagy a Bizottságnak hasonló információi.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2001. március 12-i 2001/18/EK irányelve a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról információit a bejelentő műszaki információs dokumentációjára alapozz, amely a következőket foglalja magában: teljes környezeti kockázatértékelés, megfelelő biztonsági és veszélyhelyzeti válaszlelések, valamint termékek esetében a felhasználásra vonatkozó pontos útmutatás és használati utasítás, továbbá a javasolt címkézés és csomagolás. Emellett a tagállamoknak a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenniük a GMO-k kibocsátásáról szóló információkat.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2000. december 4-i 2000/76/EK irányelve a hulladékok égetéséről az engedélyezési eljárás áttekinthetővé tétele érdekében várja el az információhoz való nyilvános hozzáférés biztosítását, hogy a lakosságot be lehessen vonni az új engedélyek, illetve az azt követő megújítások iránti kérelmekkel kapcsolatos döntéshozatali folyamatba. Az óránként három tonnánál többet égető üzemek működéséről és folyamatos ellenőrzéséről szóló jelentéseket a lakosság

számára hozzáférhetővé kell tenni, hogy a lakosság tájékozódhasson annak a környezetre és az emberi egészségre gyakorolt lehetséges hatásairól.

- Az Európai Parlament és a Tanács 2000. október 23-i 2000/60/EK irányelve a vízvédelmi politika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról az új vízvédelmi szabályozás alapja. Ennek egyik része a vízgyűjtő jellemzőinek és az emberi tevékenységek hatásainak elemzése éppúgy, mint a víz használatának gazdasági elemzése. A 14. cikk tartalmazza azokat az információkat, amelyeket a nyilvánosság, beleértve a vízhasználókat is, számára hozzáférhetővé kell tenni. Emellett kérelemre hozzáférhetővé kell tenni azokat a háttérdokumentumokat és információkat, amelyeket felhasználtak a vízgyűjtő-gazdálkodási terv tervezetének kidolgozásában.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2000. szeptember 18-i 2000/53/EK irányelve az elhasználódott járművekről is a szabályozás új irányát képviseli. A preambulum szerint „(27) A fogyasztók magatartásának és hozzáállásának megváltoztatása érdekében a fogyasztókat megfelelően tájékoztatni kell; az ehhez szükséges információkat az érintett gazdálkodó szervezeteknek kell rendelkezésre bocsátaniuk.” A részleteket a 9. cikk tartalmazza.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2000. március 20-i 2000/13/EK irányelve az élelmiszerek címkézésére, kizserelésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről sem kifejezetten környezetvédelmi szabály, mégis olyan határterület, amelyről meg kell emlékezni. A preambulum szerint „(9) *Ezért egy listát kell összeállítani az olyan információkról, amelyeket elvben az összes élelmiszer címkézésének tartalmaznia kellene.*” Ide sorolható a megtevesztő információk tilalma is, illetve az alapvető összetevőkre vonatkozó információ.
- A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szólva megköveteli azt, hogy hatévenként jelentést készítsenek az ezen irányelv keretében hozott intézkedések végrehajtásáról, amelyet a tagállamok eljuttatnak a Bizottsághoz, valamint a nyilvánosság számára is hozzáférhetővé teszik.
- A Tanács 1991. május 21-i 91/271/EGK irányelve a települési szennyvíz kezeléséről olyan elvárásokat állít általában a tagállamok felé, amelyek nagy anyagi erőfeszítést igényelnek. Ennek kevésbé terhes része, hogy a szennyvíz és az iszap ártalmatlanítására vonatkozó információk rendszeres időközönként kiadott jelentések formájában a nyilvánosság rendelkezésére álljanak.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2006/7/EK irányelve (2006. február 15.) a fürdővizek minőségéről közvetlen kapcsolatban van a lakossággal, hiszen egyik eleme a fürdővizek értékelése és jelölése, illetve ezen információk nyilvánossága, melynek részleteit a 12. cikk tartalmazza, nagy pontossággal. Ennek része, hogy érthető és következetes módon, különösen jelölések és szimbólumok útján tájékoztatják a nyilvánosságot.

- A Bizottság 1494/2007/EK rendelete (2007. december 17.) az Európai Parlament és a Tanács 842/2006/EK rendelete alapján az egyes fluortartalmú üvegházhatású gázokat tartalmazó termékek és berendezések címkéinek formáiról és a különleges címkézési követelmények megállapításáról már címében foglalja a tájékoztatás módját – címke.

3.2. Ítélezési gyakorlat

Jelen tanulmánynak nem feladata a környezeti információhoz jutással kapcsolatos hazai ítélkezési gyakorlat elemzése, vizsgálata. Ugyanakkor, figyelemmel a közösségi jog sajátosságaira, tehát a bíró alkotta jog szerepének kiemelkedő mivoltára, nem lenne teljes az EU jogról alkotott kép a joggyakorlat egyes, alapozónak számító ítéletei nélkül, amelyek jelentősen hatottak a közösségi jog későbbi alakulására is. Arról sem feledkezhetünk meg, hogy ezen gyakorlat minden közösségi tagállam számára jogi kötőerejű, tehát fokozott figyelmet érdemel.

Az információval kapcsolatosan talán a legismertebb a 'Mecklenburg'-ügy⁵, ahol az értelmezések minden esetben az információhoz való hozzáférés lehető legszélesebb jogosítványait kell szolgálják. A kérdéses esetben egy autópálya szakasz építése kapcsán kért olyan információkat – egy tájrendezési szakhatóság előzetes véleményéről - a magánszemély, amelyeket több alapon is visszautasítottak: egyebek között arra hivatkozva, hogy azok nem környezeti információk, illetve hogy azok még folyamatban lévő ügyben előzetes vizsgálati eljárási szakaszban vannak.

A Bíróság szerint a környezetre vonatkozó információ fogalmát tágan kell értelmezni, ide sorolva a szakhatóság előzetes véleményét is.

„19. Elsősorban meg kell jegyezni, hogy az irányelv 2. cikk (2) pontja tartalmazza a 'környezetre vonatkozó információ' fogalma alatt mindazt az információt, amelyik a környezet itt említett különböző szempontjaira vonatkozik, akár csak azokat a tevékenységeket vagy intézkedéseket, amelyek hátrányosan befolyásolják vagy éppen védik ezen szempontokat, 'beleértve a közigazgatási intézkedéseket és a környezeti management programokat'. A rendelkezés szóhasználatára világossá teszi, hogy a közösségi jogalkotó célja ezen koncepció széles értelmezése, magába foglalva mind a kérdéses szempontokra vonatkozó információkat és tevékenységeket.”

Az ítélet rendelkező része tehát nem is lehet más, mint a következő:

„1. A környezetre vonatkozó információhoz való hozzáférésről szóló 90/313. 1990. június 7-i tanácsi irányelv 2. cikk a) pontját úgy kell értelmezni, mint ami magában foglalja a tájvédelmi hatóság álláspontjának megismerését is, ha ez alkalmas arra, hogy a fejlesztési hozzájárulás megszerzésére irányuló eljárásban annak kimenetelét befolyásolják, mégpedig a környezeti érdekek megőrzése szempontjából”.

Az előzetes vizsgálatokra, mint lehetséges kizáró okra, vonatkozó elutasítást pedig szintén nem fogadta el a Bíróság, hasonló elvi alapon állva.

⁵ 321/96. sz. ügy, előzetes döntéshozatali eljárás W. Mecklenburg és a Pinnebergi Körzet Tanácsa közötti jogvitában ügye, 1998. június 16.

„27. Azon érdekekre nézve, amelyek védelmét az irányelv 3. cikk (2) bekezdésének harmadik alpontja szeretné biztosítani, az itt megjelenő kivételek azon információkra vonatkoznak, amelyek egy közigazgatási hatóság rendelkezésére állnak és, először, jogi eljárások tárgyai, másodsor, olyan kérdések, amelyek vizsgálati eljárások (így fegyelmi vizsgálatok) tárgyai, és végül, olyan ügyek, amelyek 'előzetes vizsgálati eljárás' tárgyát képezik. Tehát, világos, amint a Főtanácsos véleményének 23. pontjában kifejtette, hogy ezen kivételek kizárólag igazságszolgáltatási, vagy kvázi igazságszolgáltatási természetű eljárásokra vonatkoznak, illetve olyan eljárásokra, amelyek kétséghívóan valamely büntetés kiszabására irányulnak, amennyiben a vétség (legyen az igazgatási vagy büntetőjogi természetű) bebizonyosodik. Ebből a szempontból vizsgálva tehát, az 'előzetes vizsgálati eljárás' azon állapotra irányul, amely közvetlenül megelőzi a bírósági eljárást vagy az egyéb jogsértési vizsgálati eljárást.”

A Bíróság eljárásának általános bemutatása és megértése szempontjából különösen figyelemre méltó az értelmezés útjait bemutató ítéleti pont:

„29. Végezetül, elfogadott ítélkezési gyakorlat, hogy a közösségi irányelvek egységes értelmezésének igénye lehetetlenné teszi, hogy a kérdéses jogszabályhely szövegét, kétség esetén, elszigetelten vizsgáljuk; éppen ellenkezőleg, megkívánja azt, hogy a más hivatalos nyelvekben alkalmazott verziók fényében értelmezzük és alkalmazzuk azt (l. ebben a tekintetben a C-296/95 EMU Tabac esetet [1998] ECR I-0000, 36. bekezdés). A kérdéses német szót, Vorverfahren, össze kell hasonlítani nem csupán az instruction préliminaire, azione investigativa preliminare, investigación preliminar és investigação preliminar fogalmakkal a francia, olasz, spanyol és portugál nyelvben, hanem az 'előzetes vizsgálati eljárás' fogalmával az angolban, az opsporingsonderzoeken fogalommal a hollandban és az indledende undersogelser fogalommal a dánban. Ahogy a Főtanácsos véleményének 25. pontjában rámutatott, az irányelv szerinti 'előzetes vizsgálati eljárás' különböző nyelvi változatainak összevetése mutatja, hogy ezt össze kell kapcsolni azon tevékenységekkel, amelyek megelőzik a kontradiktórius vagy kvázi kontradiktórius eljárást és amelyek abból a szükségből fakadnak, hogy bizonyítéko kell szerezni vagy ki kell vizsgálni egy kérdést, mielőtt a tényleges eljárási szakasz elkezdődne. Mindazonáltal, az 'előzetes vizsgálati eljárás' nem tartalmaz minden olyan közigazgatási cselekményt, amelyet bíróság előtt meg lehet támadni.”

Mindezek alapján nem csoda, ha az ítélet érdemi része szerint:

2. „Az 'előzetes vizsgálati eljárás' fogalmát, amelyet az irányelv 3. cikk (2) bekezdésének harmadik pontja tartalmaz, úgy kell értelmezni, mint amely magában foglalja azt a közigazgatási eljárást, amire az Umweltinformationsgesetz 7. szakaszának (1) és (2) bekezdése vonatkozik, amely tehát csupán előkészíti az utat egy közigazgatási döntéshez, ha az közvetlenül megelőz egy kontradiktórius vagy quasi kontradiktórius eljárást, és amelyet azért folytatnak le, hogy bizonyítékot szerezzenek be a tényleges eljárás megindulása előtt”.

Az információ kiadására vonatkozó igény visszautasítási okainak felsorolása a kialakuló bírósági gyakorlat fényében, garanciális okok miatt zárt – taxatív – felsorolást jelent, és ennek újabb elemekkel való bővítése magának a jognak szűkítő értelmezését jelenti. Éppen ezért az egyik bírósági ítéletben⁶, Franciaország esetében állapította meg

⁶ 233/00. sz. ügy, Bizottság kontra Francia Köztársaság, 2003. június 26.

az Európai Bíróság – a jelenleg hatályos irányelvet megelőző információs irányelvvel összefüggésben –, hogy több tekintetben, így a visszautasítási okok értelmezése körében is az EU szabályok szellemétől eltérő jogalkotásban volt 'vétkes'. A francia jog ugyanis akkor is lehetőséget adott a visszautasításra, amikor egy jogszabály által védett titkokról van szó. Az Európai Bíróság szerint ez nem lehetséges, részben, mert a visszautasítási okokat tartalmazó lista kimerítő felsorolást jelent, ezen a tagállamok nem változtathatnak, részben pedig azért, mert a jogalkotásra való általános utalás egyébként is lehetetlenné teszi az értelmezést.

“57. Ebből következik, mint a környezetre vonatkozó információ szolgáltatásának alapelve – amely a 90/313. irányelv célja – alóli kivételek, a visszautasítás indokait szigorúan kell értelmezni, tehát meg kell fontolni, hogy a 3. cikk (2) és (3) bekezdéseiben megjelenő eltérések kimerítő listát jelentenek és csak eseti, pontosan meghatározott esetekre utalnak, amelyek körében lehetséges azt megindokolni, miért utasítható vissza a környezetre vonatkozó információ (l. a 90/313. irányelv preambuluma 7. bekezdését.)

...

59. Mindazonáltal, a 78-753 törvény 6. cikke első bekezdésének utolsó pontja felhatalmazza a közigazgatási hatóságokat, hogy visszautasítsanak, konzultációt engedjenek, illetve biztosítsanak hozzáférést egy közigazgatási dokumentumhoz, amelynek nyilvánosságra hozatalának korlátozása általában a jog által védett titkokat szolgálja.

60. A visszautasítás ilyen indoka, amelyet a 90/313. irányelv 3. cikk (2) bekezdése első albekezdésének kimerítő listája nem tartalmaz, ennek megfelelően egyértelműen túllépi a kivételek hatályát.

61. Ezen túlmenően, a visszautasítás indoka csak általában utal jogalkotásra, további részletek nélkül. Amint a Bizottság jogosan említi, az ilyen általánosan megfogalmazott jogalap, amelyik alapján nem világos, milyen esetekre is vonatkozna – másokra, mint a 6. cikk első bekezdésének ezt megelőző pontja, amelyik már tartalmazza mindazokat a kivételeket, amelyet a 90/313. irányelv 3. cikk (2) bekezdése felsorol –, tehát ez a visszautasítási indok minden bizonnyal jogbizonytalanságot eredményezne, mert nem biztosítaná, hogy a hatóságok ezt az irányelv szellemének megfelelően alkalmazzák.”

A nyilvánosság számára biztosított tájékoztatás időbeli fontosságát és alapvető követelményét rögzíti az Európai Bíróság az Európai Közösségek Bizottságának a Spanyol Királyság ellen indított ügyében⁷:

„57 Ezenkívül a spanyol kormány azon állítása, amely szerint az illetékes hatóságok a „3. számú módosítás” esetében figyelembe vették az említett irányelv rendelkezéseit, szintén nem megalapozott. Egyrészt: az alperes kormány szerint a nyilvánosságnak szánt információkat csak a projekt megvalósításának megkezdését követően publikálták. Ez az eljárás nyilvánvalóan ellentmond a 85/337 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének, amely szerint az érintettek számára biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy véleményyt nyilváníthassanak a projekt megkezdése előtt. Így a spanyol kormány által hivatkozott tény, miszerint a közvélemény-kutatást a munkálatok befejezése előtt tartották, nem tekinthető megfelelőnek. Másrészt: ez az eljárás csupán a kérdéses 13,2 km-es szakasz

⁷ C-227/01. sz. ügy, Bizottság kontra Spanyol Királyság, 2004. szeptember 16.

egy részét érintette, mivel a „3. számú módosítás” lényegében a hozzávetőleg 750 m hosszú viadukt építésére vonatkozik.”

Az újabb esetek között az Európai Bíróság a társadalmi részvételt érintő ítélezési gyakorlatában hivatkozási elemként jelent meg a Bizottság egyik iránymutatása.⁸ Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek kereskedelmi rendszere vonatkozásában az Elsőfokú Bíróság a nemzeti kiosztási terveket (a továbbiakban: NKT) illetően a Bizottságnak erre az iránymutatására hivatkozott. Ennek értelmében a nyilvánosság bevonására, a környezeti információhoz való hozzáférés biztosítására kellő időben sort kell keríteni⁹:

„17 94. [...] A nemzeti kiosztási tervet a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni oly módon, hogy arra korai stádiumban érdemi észrevételeket tehessen [...].”

Az időbeliség terén a Bizottság viszonyítási pontként jelöli ki a nemzeti döntéshozatal időpontját:

„17 95. A tagállamoknak ésszerű határidőt kell előírniuk az észrevételek benyújtására, és e határidőt a nemzeti döntéshozatali eljáráshoz kell igazítaniuk oly módon, hogy az észrevételeket az NKT-ra vonatkozó döntés elfogadása előtt teljes mértékben figyelembe lehessen venni. A »teljes mértékben való figyelembevétel« kifejezést úgy kell érteni, hogy az észrevételeket adott esetben a III. melléklet követelményeire való hivatkozással, vagy bármely más, a tagállam által az NKT-ben alkalmazott tényszerű és átlátható követelményre való hivatkozással kell mérlegelni. A tagállamoknak a Bizottságot tájékoztatniuk kell minden olyan módosításról, amelyet a nyilvánosságnak az NKT közzétételét és közlését követő részvétele után, és a végleges döntésének a [2003/87 irányelv] 11. cikke szerint történő elfogadását megelőzően kívánnak eszközölni. A nyilvánosságot általános formában tájékoztatni kell az elfogadott döntésről és az azt alátámasztó fő információkról.

17 96. [...] A nyilvánossággal való konzultáció első szakasza alapvető fontosságú ahhoz, hogy a nyilvánosság részvételének folyamata (konzultáció és az észrevételek mérlegelése) összességében eredményes legyen. [...]”

A tagállamok számára az Európai Bíróság is egyértelművé teszi, hogy a nyilvánosság biztosításával kapcsolatos részletszabályok és külön feltételek kialakítására, valamint nemzeti jogszabály keretében történő elfogadására lehetőségük van¹⁰:

„38 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 85/337 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy a tagállamok a projekt által érintettek részvételét bizonyos feltételektől tegyék függővé. Így az említett rendelkezés alapján a tagállamok állapíthatják meg a tájékoztatásra és a konzultációra vonatkozó részletes szabályokat, és

⁸ A Bizottság az iránymutatást a 2003/87 irányelv III. mellékletében szereplő követelmények végrehajtásában a tagállamoknak történő segítségnyújtást célzó iránymutatásról, és a *vis maior* fennállásának feltételeiről szóló, 2004. január 7-i COM (2003) 830 végleges közleményének keretében adta ki.

⁹ T-374/04. sz. ügy, Bizottság kontra Németországi Szövetségi Köztársaság, 2007. november 7.

¹⁰ C-216/05. sz. ügy, Bizottsága kontra Írország, 2006. november 9.

különösen meghatározhatják az érintett lakosság körét, valamint az érintett lakosság tájékoztatása és a lakossággal folytatott konzultáció módját.”

Az Európai Bíróság ítéletei közt szerepel nem egy olyan ügy is, ami önmagában a tájékoztatási kötelezettség teljesítésének megtörténte vagy elmaradására irányult. A társadalmi részvételnek is alapot adó információ elsődleges forrása ugyanis a környezethasználók jelentéstételi kötelezettsége. Ennek hiányában a közigazgatás sem tudja megfelelően teljesíteni tájékoztatási kötelezettségét vagy nem tud megfelelő információt szolgáltatni. Az Európai Bíróság a konkrét ügghöz tartozó körülmények és feltételek mérlegelésével határozta meg, hogy a nyilvánosság megfelelő módon történő bevonására és tájékoztatására ténylegesen sor került-e¹¹:

„35 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy egy adott hulladékkategóriának – például az „elektronikai szerelésekből származó hulladék” kategóriának – a szállítás bejelentésében való feltüntetése eleget tesz-e a hulladék összetételére vonatkozó, a 259/93 rendelet 6. cikke (5) bekezdésének első francia bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségnek.

36 Amint az jelen ítélet 16. pontjában megállapítást nyert, a 259/93 rendelet egyik célja az, hogy biztosítsa a hulladékszállítmányok illetékes hatóságoknak történő előzetes bejelentését, lehetővé téve, hogy a hatóságok kellően tájékozottak legyenek ahhoz, hogy az emberi egészség és környezet védelme érdekében minden szükséges intézkedést meg tudjanak tenni.

37 Ezen célt kizárólag az olyan hiánytalan bejelentés képes biztosítani, amely részletesen feltünteti a hasznosításra szánt hulladék eredetét, összetételét és mennyiségét, és – amennyiben különféle eredetű hulladékról van szó – tartalmazza a hulladék részletes felsorolását.

38 Az „elektronikai szerelésekből származó hulladék” nem elégíti ki ezt a feltételt, mert elvont és pontatlan, továbbá hiányoznak azok a részletes felvilágosítások, amelyek az illetékes hatóság számára tájékoztatást nyújthatnak a szóban forgó hulladék különleges jellemzőiről.

39 A fentiek alapján a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 259/93 rendelet 6. cikke (5) bekezdésének első francia bekezdését akként kell értelmezni, hogy a hulladékok összetételére vonatkozó tájékoztatási kötelezettség nem teljesül, ha a bejelentő egy hulladékkategóriát jelöl meg, például az „elektronikai szerelésekből származó hulladék” kategóriáját.”

Bírósági ítélet született olyan tárgykörben is, ami az információ elérhetőségére vonatkozik. A társadalmi részvétel során a tájékoztatást és az adatszolgáltatást megfelelő módon hozzáférhetővé kell tenni a nyilvánosság számára is. Ez a környezeti demokrácia hatékony érvényesülésének egyik alapvető feltétele¹²

¹¹ C-215/04. sz. ügy, Marius Pedersen A/S kontra Miljøstyrelsen, 2006. február 16.

¹² C-216/05. sz. ügy, Bizottság kontra Írország, 2006. november 9. (ECR 2006 Page I-10787)

„58. Egyébként a 2000/76 irányelv 12. cikkének (1) bekezdéséből következik, hogy az új engedélyek iránti kérelmeket nyilvános helyen megfelelően előre a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni, hogy ezekre az illetékes hatóság döntése előtt észrevételt lehessen tenni. E döntést, hozzátartozva az engedély legalább egy példányát, valamint a további módosításokat, szintén hozzáférhetővé kell tenni a nyilvánosság számára.

59. E rendelkezés célja, amint az különösen a 2000/76 irányelv (31) preambulumbekzdéséből következik, az eljárás áttekinthetővé tétele a nyilvánosságnak az engedélyek iránti kérelmekkel kapcsolatos döntéshozatali folyamatba való bevonásával.

...

64. Az előzőekre tekintettel meg kell állapítani, hogy az Olasz Köztársaság - mivel az égetőmű harmadik vonala tevékenységének megkezdésére vonatkozó nyilatkozatot nem tette a nyilvánosság számára hozzáférhetővé legalább egy helyen, megfelelően hosszú időn keresztül ahhoz, hogy az illetékes hatóság döntése előtt észrevételt lehessen tenni, és mivel nem bocsátotta a nyilvánosság rendelkezésére az e nyilatkozatra vonatkozó határozatokat, hozzájuk csatolva az engedély egy példányát, nem teljesítette a 2000/76 irányelv 12. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.”

Az információs szolgáltatás során az esetleg felmerülő eljárási díjak mértékének meghatározásakor az arányosság elvének kell érvényesülnie, az összecszerűség felső határát meg is határozza az Európai Bíróság¹³:

„41 Mindkét említett irányelv 5. cikke előírja, hogy a tagállamok az információk szolgáltatásáért díjat számolhatnak fel, ez a díj azonban nem léphet túl egy ésszerű határt. E rendelkezések bizonyítják, hogy a közösségi jogalkotó szerint az ésszerű összegű díj felszámolása nem összeegyeztethetetlen az információkhoz való hozzáférés biztosításával.

42 Az előzőekből következik, hogy a közigazgatási díj felszámolása önmagában nem összeegyeztethetetlen a 85/337 irányelv céljával.

43 A 85/337 irányelvvel ugyan nem ellentétesek az olyan díjak, mint amilyeneket a jelen ügyben szóban forgó nemzeti szabályozás ír elő, az utóbbiakat nem lehet azonban olyan szinten megállapítani, hogy akadályozzák az említett irányelv teljes és céljának megfelelő érvényesülését (ebben az értelemben lásd a C-97/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-2053. o.] 9. pontját).

44 Ez az eset állna fenn akkor, ha az összege miatt a díj akadályát képezné a 85/337 irányelv 6. cikkéből eredő részvételi jogok gyakorlásának.

45 E tekintetben, ami szóban forgó díjak összegét – vagyis a helyi hatóságok előtti eljárás során a 20 eurót, a fellebbezési bizottság szintjén a 45 eurót – illeti, ezen összeget nem lehet ilyen akadálnak tekinteni. A Bizottság egyébként nem tudta

¹³ C-216/05. sz. ügy, Bizottsága kontra Írország, 2006. november 9.

megcáfolni Írország azon érvét, amely szerint az említett összeg mértéke indokolt az érintett személyek észrevételeinek feldolgozása miatti közigazgatási költségekre tekintettel.”

Hasonlóan fontos kérdés, mikor kell teljesíteni az információ kérését, mit jelent az irányelvben jelzett válaszadási határidő

„23. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 90/313 irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében előírt határidő indikatív vagy kötelező jellegű határidőnek minősül.

...
25. Ugyanis egyrészt a „lehető legrövidebb időn belül, de legkésőbb két hónapon belül” formula használata egyértelműen azt jelzi, hogy az információ iránti kérelemmel kapcsolatos határozat meghozatalára illetékes hatóság (a továbbiakban: hatóság) a igény megvizsgálásakor és a válaszadáskor köteles betartani az így megszabott határidőt.

26. Másrészt ha ez a határidő nem kötelező, hanem csak indikatív határidő lenne, ez a 90/313 irányelv 4. cikkét – amely az egyén bírói jogvédelmét írja elő – megfosztaná a hatékony érvényesüléstől. Az információ iránti kérelmet benyújtó személy ugyanis nem tudná pontosan, hogy mely időponttól kezdve indíthat keresetet.

...
29. Figyelembe véve a fenti megfontolásokat, az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 90/313 irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében előírt két hónapos határidő kötelező határidő.”

A határidőkhöz számos garanciális szempont is csatlakozik, különösen az, hogy az információ kérését elutasító határozat megtámadható, de mi a helyzet akkor, ha ez az elutasítás csak hallgatólagos? A fenti ügyben erre is választ kapunk.

„39. Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 90/313 irányelv 4. cikkében említett határozat – amelyet az információt kérő személy bírósági vagy közigazgatási jogorvoslattal megtámadhat – a kérelemről történő határozathozatalra illetékes hatóság két hónapos hallgatásából következő hallgatólagos elutasító határozat.”

Annak érdekében, hogy olyan gyakorlatot is bemutassunk, ami nem adott teljes mértékben igazat a kérelmezőnek, álljon itt Eva Glawischnig kontra Bundesminister für Soziale Sicherheit und Generationen esete¹⁴, amely az információs jog kérdéskörében jelent meg és a genetikailag módosított termékekkel kapcsolatos jelölés, mint információ, kérdésével foglalkozott.

A Bíróság elsősorban kiemelte, hogy miként is értelmezendő a környezeti információ fogalma:

„24. A közösségi jogalkotás célja, hogy a ‘környezetre vonatkozó információ’ fogalmát, amelyet a 90/313, irányelv 2.cikk a) pontja tartalmaz szélesen fogalmazzon meg, és el kell kerülni, hogy a koncepciónak olyan hatása legyen, amely az irányelv hatálya alól kizár

¹⁴ A C-316/01. eset (2003. június 12.)

bármilyen tevékenységet, amelyben a közigazgatási hatóság érdekelt (l. Mecklenburg, 19. és 20. pontok).

25. A 90/313 irányelv, ugyanakkor nem általános és korlátlan információs jogot jelent a közigazgatás irányában, oly esetekben, amikor van összefüggés, mégha minimális is, a 2. cikk a) pontjában említett környezeti elemekkel. Annak érdekében, hogy a jogot alkalmazzuk, ennek az információnak a kérdéses rendelkezés három kategóriájának egyikébe kell tartoznia.

...

30. Ebben a vonatkozásban, az ellenőrzési irányuló intézkedések az alapeljárásban a 1139/98. sz. rendeletnek való megfelelés érdekeit szolgálták. Amint a Főtanácsos rámutatott véleményének 32. pontjában, a rendeletnek kettős célja van: elsőként a genetikailag módosított szója és kukorica termékek szabad áramlásának akadályait kívánja elhárítani, másodsorban, a végső fogyasztót megfelelő információval kívánja ellátni."

Mindezek akkor is fontos megállapítások, ha a végső döntés az, hogy egyes kérdések a fentiekkel kapcsolatban nem tartoznak a környezeti információ fogalmi körébe, azon túllépnek. Azért fontos az ilyen irányú behatárolás is, mert világossá teszi, meddig is terjed a kérdéses információ.

„35. ... a gyártó neve és a termék leírása a közigazgatási eljárásokban, amelyeket a 1139/98. sz. rendeletnek való megfelelés kapcsán folytattak le, az ilyen intézkedésekkel kapcsolatos közigazgatási büntetések száma, illetve a termékek és termelők, amelyeket ezen büntetések érintenek, nem alkotnak ilyen információt."

A társadalmi részvétel elvének megfelelő érvényesülés érdekében tehát valójában minden jogosítványt, ami a részvételt szolgálja, tágan, kiterjesztően kell értelmezni, míg a korlátokat, amelyek a részvételt megnehezítenék, kizárnák, a lehető legszűkebben.

3.3. Az Európa Tanács

Vizsgálódásunk során feltétlenül említést kell tenni az Európa Tanács tevékenységéről is, hiszen –ha korlátozottabb mértékben is –de a környezetvédelmi szabályozás, illetve a környezeti információ kérdésében itt is találhatunk figyelemre méltó dokumentumokat.

Az Európa Tanács Miniszterek Tanácsának egy ajánlása - Recommendation Rec(2002)2 of the Committee of Ministers to member states on access to official documents¹⁵ – valójában az Aarhusi Egyezményhez vagy az EU dokumentumokhoz hasonló gondolatokat fogalmaz meg. Éppen ezért csak egy-két elemet ragadunk ki e bemutatás során, olyanokat, amelyek hozzájárulhatnak az eddigi kép továbbfejlesztéséhez.

¹⁵ Adopted by the Committee of Ministers on 21 February 2002 at the 784th meeting of the Ministers' Deputies

A preambulum kiemeli a jogok és jogos érdekek biztosításának fontosságában a kérdéskör által betöltött szerepet. Kijelenti, hogy amit leír, az csak a minimum. A passzív információ esetében bárki jogosult információt kérni, de a közigazgatás emellett aktív információs politikát is folytasson.

A továbbiakban az ajánlás követi a hasonló szabályok rendszerét:

- A közigazgatási hatóságok (I.) fogalma felöleli a nemzeti regionális és helyi kormányzást és igazgatást, illetve mindazon személyeket és szerveket, amelyek a nemzeti jog szerint közhatalmat gyakorolnak.
- A IV. cikk az információ kiadásának korlátait sorolja fel, mégpedig arra alapozva elsősorban, hogy a korlátokat jogszabályban és pontosan kell kifejtetni, és arányosan kell alkalmazni. Talán kérdéses az v. pont, a kereskedelmi (üzleti) vagy egyéb gazdasági érdekek, akár köz-, akár magánérdekek, mert ez nagyon szélesre nyitja a kivételek lehetőségét. Ugyanakkor a természet (vii.) védelme kivételt jelent.
- Az V. cikk nem vár el indoklást, de lehetővé teszi a kérelem minimális formához kötését.
- A VI. cikk kizárási oknak tünteti fel az alapvetően nem értelmezhető kérést. Itt jelenik meg az is, hogy ha részben kiadható, akkor ki kell adni.
- A VII. cikk az információ kiadásának formájáról szól, lehetőség szerint másolatot kér. Itt jelenik meg, hogy ha nem adható ki másolatban, akkor legalább betekintést lehetővé kell tenni.
- A VIII. cikke elviekben a díjmentességet várja el, de költségek díjazását elfogadja, ha azok ésszerű határok között merülnek fel.
- A IX. cikk a bíróság vagy más pártatlan testület előtti felülvizsgálatot kéri az elutasítás esetén.
- A X. cikk némi 'capacity building' elemeket tartalmaz.

Az Ajánlás így megismétli Aarhus-t és hasonlít az EK joghoz, de ne feledkezzünk el arról sem, hogy egyes európai országok a Tanácsnak ugyan tagjai, de nem tagjai sem az Egyezménynek, sem az EK-nak, így számukra esetleg ez fogja közvetíteni az európai elvárásokat.

Kiemelést érdemel a Környezetre Veszélyes Tevékenységekből Származó Károkkal Kapcsolatos Magánjogi Felelősség Egyezménye, amely a Tanács égisze alatt készült és került elfogadásra Luganóban, 1993. június 21-én. Noha az Egyezmény várhatóan soha nem kerül ratifikálásra, mégis meghatározó jelentőségű a környezeti felelősség terén.

Az Egyezmény külön fejezetben – III. – foglalkozik az információhoz való hozzáféréssel, méghozzá részben a közigazgatásnál lévő információkkal, amelyek tekintetében alapvetően hasonló kérdéseket szabályoz, illetve az üzemeltetőknél lévő információval. Ez viszont előremutató terület. A 16. cikk szerint ugyanis a kárt szenvedett személy a bíróságtól kérheti, hogy az üzemeltető olyan információ kiadására kötelezze, amely szükséges kártérítési igénye megalapozásához.

Nem lenne teljes rövid kitérőnk a Tanács és érdekköre területére, ha nem említénénk meg az Európai Emberi Jogi Bíróságot, amelyik az emberi jogi konvenciót kiterjesztően értelmezve, igyekszik teret adni a környezethez való jog egyes vonatkozásainak is.

Környezeti hatásvizsgálattal – méghozzá a számunkra is jól ismert ciános aranybánya termeléssel - kapcsolatos volt az Európai Emberi Jogi Bíróság egy olyan ítélete¹⁶, amelyikben az információs jogok kérdése is felmerült. Az eljárásjogi problémákat vizsgáló részében az ítélet egy-két fontos megállapítást tesz.

„118. A Bíróság felhívja, hogy saját bírói gyakorlata szerint, ugyan a 8. cikk nem tartalmaz semmilyen kifejezett eljárási elemet, mégis a döntéshozatali eljárás, amelyik a beavatkozáshoz vezet tisztességes kell legyen és lehetőséget kell adjon az egyénnek arra, hogy érdekeit figyelembe vegyék a 8. cikk által biztosított módon. ... Ezért szükséges az eljárási elemeket is figyelembe venni, a kérdéses politika és határozat típusát, annak mértékét, amennyire az egyének érdekeit figyelembe vették a döntéshozatali eljárás során, és a rendelkezésre álló eljárási biztosítékokat. (see Hatton and Others, cited above, § 104). Mindenesetre ez nem jelenti azt, hogy a határozat csak akkor hozható meg, ha teljes és mérhető adatok állnak rendelkezésre, a kérdéses döntésre váró ügy minden aspektusa tekintetében.

119. Amikor az állam a környezetvédelmi és gazdasági politika komplex kérdéseiben kell határozatot hozzon, elsősorban megfelelő vizsgálatokat és tanulmányokat kell a döntéshozatali eljárásban alkalmazni, amelyek lehetővé teszik számára hogy felmérje és értékelje előzetesen azon tevékenységek hatásait, amelyek a környezetet és az egyének jogait károsíthatják és lehetőséget ad arra, hogy tisztességes egyensúlyt teremtsen a konfliktusban álló érdekek között (see Hatton and Others, cited above, § 128). Az ilyen tanulmányok és információk eredményeihez való közösségi hozzáférés lehetőséget ad a közösségnek arra, hogy felmérje a veszély nagyságát, amelynek ki lehet téve...

125. ... a Miniszterek Tanácsa, 2002. március 29—i határozatával, amelyet nem hozott nyilvánosságra, engedélyezte az aranybánya termelésének folytatását... Ezzel a hatóságok megfosztották a kérelmezőt az eljárásjogi biztosítékok hatékony alkalmazásától.”

¹⁶ Case of Taşkın and Others v. Turkey (application no. 46117/99) Judgment, Strasbourg 10 november 2004 final 30/03/2005

4. A hazai normatív környezet

4.1. Általános szabályozási keretek

1. Alkotmány

Az Alkotmány 18. §-ának értelmében a Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

Az Alkotmány I. fejezet Általános rendelkezések között elhelyezett egészséges környezethez való jog, beleértve az ehhez szorosan kapcsolódó környezeti információhoz jutás jogát, megjelennek az alapjogi katalógusban is. Ott kifejezetten az állami kötelezettségek oldaláról: az Alkotmány 70/D. §-a - az egészséghoz való jog körében - az állam feladatává teszi az épített és természetes környezet védelmét. Az egészséges környezethez való jog, mint ún. harmadik generációs alkotmányos jog, az alkotmánybírói értelmezés szerint alapjog. Az alapjoggá minősítés az alkotmányvédelem rendszerében a legerősebb védelmet biztosítja. Így amikor alkotmányossági megítélés tárgyává válik az egészséges környezethez való jog sérelme - és közvetetten a társadalmi részvétel érvényesülése a környezetvédelemben - nemcsak az Alkotmány 18. § és 70/D. § egymásra vonatkoztatása, hanem az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében előírt alapjog-korlátozásra irányadó rendelkezések figyelembevétele is szükséges.

Az Alkotmány 61. § (1) bekezdése alapján a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.

A közérdekű adatokhoz való jog (az információszabadság) a hatékony környezetvédelem és a környezetvédelmi döntéshozatalban való részvétel fontos feltétele. Az állampolgárok információhoz juthatnak szűkebb és tágabb környezetük környezetvédelmi állapotáról, fontosabb jellemzőiről, ítéletet alkothatnak az állami, önkormányzati szervek tevékenységéről, annak hatékonyságáról, jogszerűségéről. Lehetségessé válik a környezetvédelmi közérdekű adatok kezelésére hivatott szervek állampolgári ellenőrzése. Ahogyan a közérdekű adatokhoz való hozzáférés lehetőségének biztosítását az Alkotmánybírói megindokolja: a közérdekű információhoz való szabad hozzáférés lehetővé teszi a választott népképviselői testületek, a végrehajtó hatalom, a közigazgatás jogszerűségének és hatékonyságának ellenőrzését, serkenti azok demokratikus működését. A közügyek bonyolultsága miatt a közhatalmi döntéshozatalra, az ügyek intézésére gyakorolt állampolgári ellenőrzés és befolyás csak akkor lehet hatékony, ha az illetékes szervek felfedik a szükséges információkat. [32/1992. (V. 29.) AB határozat, ABH 1992, 182., 183.]

Miközben a személyes adatok védelme az alkotmányos alapjogok azon csoportjának része, amelyet a személyhez fűződő jogok képeznek, a közérdekű

információhoz való jog pedig a politikai jogok közé sorolható, azok érvényesülése biztosítékának is számít, a két információs jogot ugyanaz a törvény, nevezetesen a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény szabályozza.

A környezeti információk nyilvánosság számára akár igény, akár kötelező közzététel útján való megismertetését párhuzamosan több hazai jogszabály rendezi. Törvényi szinten a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény kihirdetéséről szóló 2001. évi LXXXI. törvény; a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény továbbá rendelkezéseket tartalmaz a 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól; valamint ide tartozik a 2005. évi XC. törvény, az elektronikus információszabadságról.

2. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.)

Környezetvédelmi szempontból releváns kérdés, hogy az adatok mely csoportja számít közérdekű adatnak, és ezzel együtt kiemelt védelemben részesülő információnak.

A törvény szerint közérdekű adat „az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől” (2. § 4. pont).

Az Avtv. az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv és személy általános kötelezettségeként írja elő, hogy a feladatkörükbe tartozó ügyekben - ideértve természetesen a környezetvédelemmel és a gazdálkodással kapcsolatos ügyeket is - segítsék elő a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását [19. § (1) bekezdés].

A környezetvédelem terén közfeladatot ellátó szervek rendszeresen – elektronikusan vagy más módon - közzé, illetve hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos, így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó adatokat [19. § (2) bekezdés].

Az Avtv. - a másik oldalról - a környezetvédelmi közérdekű adathoz való hozzáférés lehetőségét alanyi jogként is megfogalmazza: a közfeladatot ellátó szerveknek lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse – a törvényben felsorolt kivételektől eltekintve [19. § (3) bekezdés].

Az Avtv. 2005. évi módosítása során a kötelezetti, alanyi oldalt kiterjesztette a jogalkotó, így (4) bekezdésében bizonyos személyek *(Ha törvény másként nem*

rendelkezik, közérdekből nyilvános adat az (1) bekezdésben meghatározott szervek feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata, továbbá egyéb, közfeladatot ellátó személy e feladatkörével összefüggő személyes adata.) körére, illetve, ami ennél is fontosabb a környezetvédelem terén, (5) bekezdésében a közszolgáltatások területére (Ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat a jogszabály vagy állami, illetőleg helyi önkormányzati szervvel kötött szerződés alapján kötelezően igénybe veendő vagy más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek kezelésében levő, e tevékenységükre vonatkozó, személyes adatnak nem minősülő adat.) Különösen az utóbbi körben a joggyakorlat –l. példánkat az Európai Bíróság ítélezési gyakorlatából – értelmezése eddig is átfogta ezt a kört, törvényi megerősítése mindenesetre hatékonyabb megoldást jelent.

Az Avtv. nem tartalmaz olyan korlátozó rendelkezéseket, amely a környezetvédelmi vonatkozású közérdekű adatok megismerését meghatározott célhoz kötné. Ezáltal a szabályozás megengedi azt is, hogy az igénylő ne csupán közérdekből, hanem saját jogos érdekei érvényesítése vagy csoportérdek megvalósítása céljából kezdeményezze a közérdekű adat megismerését. Az Avtv. szerint a közérdekű adatot kezelő szerv nem jogosult az adatkérés céljának vizsgálatára sem [19/1995. (III. 28.) AB határozat, ABH 1995, 100., 106.], ha a környezetvédelmi közérdekű adatra vonatkozó kérést nem teljesítik, az igénylő a bírósághoz fordulhat.

Az adatvédelmi törvény módosítása során, 2005-ben, a közérdekű adat megismerésével kapcsolatos, látszólag jelentéktelennek tűnő módosítás is bekövetkezett: az eddigi 'kérelem' fogalom helyett a közérdekű adat iránti 'igény' fogalma jelent meg. Ez erőteljesebb megfogalmazás, mert jól tükrözi, hogy a közérdekű adatok megismerése olyan állampolgári jog, amely igényt teremt a kötelezettek felé. A 'kérelem' ezzel szemben gyengébb jogot mutat, hiszen sokkal könnyebben feltételezi annak elutasítását, tehát azt a látszatot kelti, mintha ez nem jog, hanem olyan lehetőség lenne csupán, amely az adatot kiadó jószándékától függ. A nemzetközi dokumentumok, illetve különösen a közösségi joganyag hivatalos fordításai jobbra a kérelem fogalmát használják mai is, illetve nem módosítottak az eredeti, az új fogalmi kör hatályba lépését megelőző fordításokon, de ez a lényeget nem érinti.

A környezetvédelmi vonatkozású közérdekű adatok megismerésének korlátai:

Az Avtv. szerint tehát: a közfeladatot ellátó szervezeteknek lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse, kivéve,

- ha az adott törvény alapján az arra jogosult szerv állam vagy szolgálati titokká nyilvánította, továbbá
- ha a közérdekű adatok nyilvánosságához való jogot - az adatfajta meghatározásával - törvény honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési vagy bűnmegelőzési, központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből, külügyi kapcsolatokra, nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatokra, bírósági eljárásra tekintettel korlátozza.

Az államtitokról és szolgálati titokról az 1995. évi LXV. törvény rendelkezik. Eszerint „Államtitok az az adat, amely e törvény 1. számú mellékletében (a továbbiakban: államtitokkör) meghatározott adatfajta körébe tartozik, és a minősítési eljárás alapján a minősítő megállapította, hogy az érvényességi idő lejártá előtti

nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése vagy felhasználása, illetéktelen személy tudomására hozása, továbbá az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele közvetlenül sérti vagy veszélyezteti a Magyar Köztársaság törvényben meghatározott honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési vagy bűnmegelőzési, központi pénzügyi, külügyi vagy nemzetközi kapcsolataival összefüggő, valamint igazságszolgáltatási érdekeit.” [3. § (1) bekezdés].

Szolgálati titok „az e törvény 6. §-ának (1) bekezdése szerint minősítésre felhatalmazott által meghatározott adatfajták körébe (a továbbiakban: szolgálati titokkör) tartozó adat, amelynek az érvényességi idő lejártá előtti nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése és felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé tétele, továbbá az arra jogosult részére hozzáférhetetlenné tétele sérti vagy veszélyezteti az állami vagy közfeladatot ellátó szerv működésének rendjét, akadályozza a feladat- és hatáskörének illetéktelen befolyástól mentes gyakorlását, és ezáltal közvetve a Magyar Köztársaság törvényben meghatározott érdekeit hátrányosan érinti.” [4. § (1) bekezdés].

A környezetvédelmi szempontból is államtitokká, szolgálati titokká minősítésre jogosultak körét a törvény 6. §-a határozza meg. Így például *„feladat- és hatáskörében minősítésre jogosult a köztársasági elnök, az Országgyűlés elnöke,... a legfőbb ügyész, az ügyészség vezetője, ... a Kormány tagja, a határőrség, a rendvédelmi szerv központi szervének vezetője, ... az Országos Egészségbiztosítási Pénztár, illetve az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság főigazgatója”, stb.*

Az Avtv. rendelkezik a közérdekű és a személyes adat egymáshoz való viszonyáról a nyilvánosságra hozatal szempontjából.

Eszerint a személyes adat nem közérdekű, ennek következtében általában nem lehet közzététel tárgya, azaz nem nyilvános: a törvény azonban közérdekből - az adatok körének kifejezett megjelölésével - elrendelheti a személyes adat nyilvánosságra hozatalát. Minden egyéb esetben a nyilvánosságra hozatalhoz az érintett hozzájárulása, különleges adat estében írásbeli hozzájárulása szükséges.

Az érintett hozzájárulását megadottnak kell tekinteni az érintett közszereplése során általa közölt vagy a nyilvánosságra hozatal céljából általa adott adatok tekintetében [Avtv. 3. § (5) bekezdés].

A közérdekű adat - szemben a személyes adattal - a természeténél fogva nyilvános, kivéve a már említetteket (államtitok, szolgálati titok), továbbá: ha törvény másként nem rendelkezik.

A környezetvédelem terén külön problémát jelent a közérdekű adatok nyilvánossága és az üzleti titok védelme. A konfliktus lényege pedig az, hogy a személyes adat közérdekűvé válhat, a közérdekű adat hozzáférhetősége pedig - az általános szabállyal szemben - korlátozottá, mintegy személyessé, tehát bizalmasan kezelendő adattá. A megítélés bizonytalansága mind a személyes adatoknál, mind a vagyoni jogoknál előfordulhat. Különösen didaktikailag nehéz eldönteni, hogy adott

esetben a személyes adat közérdekűvé válásáról vagy fordítva: a közérdekű adat személyessé, nyilvánossá válásáról van-e szó.

Míg Magyarországon a természetes személyek személyes adatait alkotmányos védelem illeti meg, a gazdálkodó szervezetek működésével kapcsolatos adatokat nem. A jogi személyek adataira az adatvédelmi törvény hatálya az adatvédelem tekintetében nem terjed ki, de azzal, hogy az állami vagy egyéb közfeladatokat ellátó szervek birtokában lévő - és személyes adatnak nem minősülő - valamennyi adatot közérdekűnek minősíti, voltaképpen ebbe, a mindenki által megismerhető körbe vonja az ilyen adatok egy részét is. (Az adatvédelmi biztos beszámolója. 1998. 139. o.) Ezzel szemben a Ptk. szerint a személyhez fűződő jogok védelmére vonatkozó szabályokat a jogi személyekre is alkalmazni kell, kivéve, ha a védelem - jellegénél fogva - csak a magánszemélyeket illeti meg. (Ezt az álláspontot fogalmazza meg az Alkotmánybíróság is.) A Ptk. ki is mondja: a személyhez fűződő jogot sért, aki üzleti vagy üzemi titok birtokába jut, és azt jogosulatlanul nyilvánosságra hozza vagy azzal egyéb módon visszaél.

Az üzleti titok nevesített esete: a tisztességes piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény szerint üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek titokban maradásához a jogosultnak méltányolható érdeke fűződik, és amelynek titokban tartása érdekében a jogosult a szükséges intézkedéseket megtette. A közérdekű adat és az üzleti titok konfliktusát egyes területeken sikerült megfelelő törvényi szabályozással feloldani, mint például a közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. törvényben vagy a rádiózásról és a televíziózásról szóló 1996. évi I. törvényben. A törvények közötti összhang hiánya más területeken, különösen a környezetvédelem területén, több gondot okoz: az információs szabadság mint alkotmányos jog határainak bizonytalanságát eredményezi; nehéz dilemma elé állítja a környezetvédelmi adatokat nagy számban kezelő állami, önkormányzati és egyéb közfeladatot ellátó szerveket, amelyek mind az üzleti titok jogosulatlan nyilvánosságra hozatalával, mind pedig az adatszolgáltatás jogosulatlan megtagadásával polgári és büntetőjogi szankciók alkalmazását kockáztatják meg. (Az adatvédelmi biztos beszámolója. Budapest, 1998. 140. o.)

A hozzáférés korlátai között 2005 óta külön is megjelenik egy kérdés, mégpedig a közigazgatási döntések előkészítése során keletkezett adat helyzete. Szemben a korábbi általánosan elutasító állásponttal, ezek korlátozott módon hozzáférhetőek, de a korlát elég jelentős és nem minden esetben indokolható (ezen szabályokat a 19/A. § tartalmazza). A döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat ugyanis a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános, illetve ezen időn belül annak megismerését az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti. Az ilyen adat megismerésére irányuló igény elutasításának ugyan elég határozott korlátai vannak („akkor utasítható el, ha az adat megismerése a szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné”), mégis az alapvető megközelítés a korlátozás.

Az adatvédelmi biztos gyakorlata szerint, ha egy gazdálkodó szervezet közpénzekkel gazdálkodik, illetve ugyancsak, ha közfeladatot lát el, akkor a közpénzekkel való gazdálkodás erejéig környezetvédelmi vonatkozású adatai közérdekűek, nyilvánosak.

3. A 2005. évi XC. törvény, az elektronikus információszabadságról

A közösségi jog által is biztosított jogok, illetve a korszerű adatforgalom igényeinek megfelelően fogadta el az Országgyűlés a 2005. évi XC. törvényt, az elektronikus információszabadságról. Ez a törvény nem érinti az Avtv-ben biztosított jogokat, hanem azokkal összhangban további pontosításokat jelent a jogok és kötelezettsége rendszerében.

Fő gondolatát célja fogalmazza meg: „1. § E törvény célja annak biztosítása, hogy a közvélemény pontos és gyors tájékoztatása érdekében a közérdekű adatok e törvényben meghatározott körét elektronikus úton bárki számára személyazonosítás és adatigénylési eljárás nélkül, folyamatosan és díjmentesen közzétegyék.”

A kötelezeti listát a 3. § tartalmazza, még hozzá széles körben, a Köztársasági Elnök vagy az Országgyűlés Hivatalától kezdve az ügyészségig és bíróságig, illetve a közfeladatot ellátók sem kivételek. A kötelezettek vagy saját honlapot tartanak fenn, vagy társulva működtetnek ilyen honlapot, de mindezek koordinált módon kelle működjenek. Az ilyen adatforgalomért az adott szervezeten belül felelős adatközlő gondoskodik a honlap adatok közzétételére alkalmas kialakításáról, a folyamatos üzemeltetésről, az esetleges üzemzavar elhárításáról és az adatok frissítéséről.

A 4. § (4) bekezdése szerint „A közzétett adatok - ha e törvény vagy más jogszabály eltérően nem rendelkezik - a közzétételt követő egy évig a honlapról nem távolíthatóak el.”

Ugyancsak a 4. § veti fel a felelősség gondolatát, amelyet aztán más jogszabályok vihetnek tovább ((5) bek. „Az e törvény szerinti kötelezettségek megszegése külön jogszabályban meghatározott büntetőjogi és fegyelmi felelősséget keletkeztet.”)

Az adatok körét un. közzétételi listák tartalmazzák, amelyek a törvény mellékletében jelennek meg, még hozzá három kategóriában:

- a) a közfeladatot ellátó szervek tevékenységükhöz kapcsolódó adatai (általános közzétételi lista), amelyek több csoportba sorolhatók:
 - szervezeti, személyzeti adatok (mint amilyen neve, székhelye, elérhetősége, stb.),
 - a tevékenység, működés adatai (feladat, hatáskör, működési adatok, statisztikák, stb.), illetve
 - gazdálkodási adatok (költségvetés, szerződések, stb.)
- b) az egyes ágazatokra, a közfeladatot ellátó szervtípusra vonatkozóan meghatározhat egyéb közzéteendő adatokat (különös közzétételi lista), végezetül
- c) a közfeladatot ellátó szerv vezetője - az adatvédelmi biztos véleményének kikérésével -, valamint jogszabály a közfeladatot ellátó szervre, azok irányítása, felügyelete alá tartozó szervekre vagy azok egy részére kiterjedő hatállyal további kötelezően közzéteendő adatkört határozhat meg (egyedi közzétételi lista).

Kiemelt kérdés, hogy a közzétételi listákban szereplő adatok közzététele nem érinti az adott szervnek az Avtv. 20. §-ában meghatározott, továbbá a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok közzétételével kapcsolatos más jogszabályban meghatározott kötelezettségeit, tehát független attól, hogy ugyanakkor adatot továbbra is bárki kérhet, indokolás nélkül (1. előző pontban).

A közérdekű adatok létre hozni kell az ilyen adatok központi elektronikus jegyzékét és az egységes közadatkereső rendszert, a könnyebb elérhetőség érdekében.

Külön fejezetben jelenik meg a jogalkotás nyilvánossága, amely két kérdéskört tartalmaz:

- a jogszabály-előkészítés nyilvánossága címen a jogszabályok tervezeteinek közzétételének szabályait írja le, amelynek szerves része, hogy a jogszabály előkészítője biztosítja, hogy bárki véleményt nyilváníthasson, illetve javaslatokat tehesen a jogszabályok tervezetével kapcsolatban. Külön szabályokat tartalmaz a törvény a törvényalkotás nyilvánosságáról;
- a jogszabályok nyilvánossága, annak hozzáférhetősége, pl. annak a kötelezettségnek kimondása, hogy „12. § (1) A Magyar Közlöny nyomtatott változatának oldalhű digitális másolatát a nyomtatott változat megjelenésének napján közzé kell tenni.” Más hivatalos lapokat az annak kiadásáért a jogalkotásról szóló törvény alapján felelős szerv a honlapján történő közzététellel adja ki. Ugyancsak létre kell hozni a Hatályos Jogszabályok Elektronikus Gyűjteményét. A jogszabályok nyilvánossága az önkormányzatokra is ugyanezen kötelezettségeket rója.

Kiemelkedő jelentőségű kérdés a bírósági határozatok nyilvánossága, amely a Bírósági Határozatok Gyűjteménye (16. és következő §-ok) keretében jelenik meg, természetesen itt külön figyelemmel a személyes adatok védelmére. A gyűjteményben közzé kell tenni a Legfelsőbb Bíróság és az ítéletátlák által az ügy érdemében hozott határozatokat, a jogegységi határozatokat, az elvi bírósági határozatokat, kollégiumi véleményeket, elvi döntéseket és kollégiumi állásfoglalásokat.

4.2. Környezetvédelmi szabályok

A környezetvédelemmel kapcsolatban, hasonlóan az irányadó EK szabályozáshoz, számos általános és különös követelmény találunk, a nyilvánosság információhoz való hozzáférésnek biztosítása érdekében. Ezek közül nem tekintettük át mindegyiket, de a jelentősebbeket igen. Vizsgálatunk így a teljesség igényével, de nem teljes körű feldolgozással készült, viszont minden variációra rendelkezünk példával.

1. 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól (Kvtv.)

A Kvtv. 12. § (1) bekezdése értelmében „A környezet védelmével kapcsolatos állampolgári jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése céljából a közfeladatot ellátó szervek mindenki számára lehetővé teszik a környezet és az egészség lényeges

összefüggéseinek, a környeztkárosító tevékenységek és azok fontosságának megismerését.”

Mindenkinek joga van a környezeti információk megismerésére, a Kvtv. meghatározza az információ szolgáltatására kötelezetteket, az adatvédelmi törvénnyel összefüggésben kimondja a környezeti információ közérdekű adat jellegét, rendezi a nyilvánosság körét.

A Kvtv. 12. § (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy *„Az állami szervek, az önkormányzatok - kivéve a bíróságok és a jogalkotó szervek e minőségükben -, a környezethez kapcsolódó kötelezettséget, feladatot teljesítő vagy közszolgáltatást nyújtó, illetve az egyéb közfeladatot ellátó szervek vagy személyek (a továbbiakban: környezeti információval rendelkező szerv) feladatkörükben kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kísérni, igény esetén a rendelkezésére álló környezeti információt hozzáférhetővé tenni, rendelkezésre bocsátani, továbbá a környezeti információk külön jogszabályban meghatározott körét, illetve a birtokában levő vagy a számára tárolt információk jegyzékét elektronikusan vagy más módon közzétenni.”*

A Kvtv. tehát kiterjeszti az információs alapjog érvényesülését olyan garanciális előírások meghatározásával, amelyek értelmében a környezeti információ minden közfeladatot ellátó szervnél, legyen az államigazgatás, önkormányzati igazgatás, közszolgáltatás vagy környezettel kapcsolatos közfeladat, elérhető kell hogy legyen. A Kvtv. célja, hogy ne csak az információ, hanem az azzal rendelkező szerv vagy személy azonosításra alkalmas adatai, és az általa tárolt vagy rendelkezésére álló információk felsorolása is hozzáférhetőek legyenek.

A Kvtv. 12. § (4) alapján *„A környezeti információval rendelkező szerv biztosítja a nyilvánosság, illetve a környezeti információt igénylő számára, hogy a környezeti információ megismerésére vonatkozó jogosultságairól tudomást szerezzen, továbbá elősegíti a környezeti információhoz való hozzájutást. E jogok előmozdítása érdekében a környezeti információval rendelkező szerv információs tisztviselőt nevezhet ki.”* További garanciális elem tehát a környezeti információs köztisztviselő kinevezése és feladatköre, a környezeti információhoz jutás elősegítésének és a környezeti információ megismeréséhez kapcsolódó jogokról való aktív tájékoztatási kötelezettség.

Az Avtv. információ-megtagadási okai terén kivételt állapít meg a Kvtv. 12. § (5) bekezdése, amikor kimondja, hogy *„A környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információ megismerését nem lehet arra hivatkozva megtagadni, hogy az személyes adat, üzleti titok, adótitok, fokozottan védett növény vagy állat élőhelyére, kimerülőben lévő természeti erőforrások lelőhelyére, fokozottan védett földtani természeti érték előfordulási helyére vonatkozó adat.”*

Az adatszolgáltatás terén, ha a megkeresett szerv nem rendelkezik a kért környezeti információval, az információ megismerésre vonatkozó igényt köteles a környezeti információval rendelkező szervnek megküldeni és erről az igénylőt értesíteni vagy tájékoztatni, hogy a kért információt mely környezeti információval rendelkező szervtől igényelheti. A közigazgatási jogban régóta érvényesülő gyakorlatot is átveszi a

Kvtv. az információs jogok gyakorlása esetén, ennek megfelelően tehát a szerv, amennyiben nem rendelkezik az adott információval, akkor köteles megnevezni az információ birtokosát, illetve a kérést az információval rendelkező szervhez áttenni és erről az információ igénylőjét értesíteni.

A környezeti információval rendelkező szerv az információ megismerésre vonatkozó igény beérkezésétől számított 5 napon belül felhívja az igénylőt az igénye pontosítására, ha az túlzottan általános vagy tartalma alapján a megismerni kívánt környezeti információ nem állapítható meg. Az információ megismeréséhez fűződő alkotmányos jog fokozottabb érvényesülését segíti, hogy az információ iránti igényt nem lehet azon az alapon elutasítani, hogy megállapíthatatlan a kérés tartalma vagy a kérés túl általános. Ezekben az esetekben az információval rendelkező szerv feladata a kérés pontosítása és azt követően a megfelelő minőségű információ kiadása.

A Kvtv. 12. § (9) bekezdése alapján „A környezethasználó köteles az általa okozott környezetterheléssel, környezet igénybevétellel, valamint környezetveszélyeztetéssel összefüggő adatokról kérelemre bárkinek tájékoztatást adni. A tájékoztatási kötelezettség megszegése esetén a környezethasználó törvényességi felügyeletét ellátó szerv intézkedése kezdeményezhető.”

Összességében a Kvtv. kiterjeszti az információs alapjog érvényesülését olyan garanciális előírások meghatározásával, amelyek értelmében a környezeti információ minden közfeladatot ellátó szervnél, legyen az államigazgatás, önkormányzati igazgatás, közszolgáltatás vagy környezettel kapcsolatos közfeladat, elérhető kell hogy legyen. A Kvtv. célja, hogy ne csak az információ, hanem az azzal rendelkező szerv vagy személy azonosításra alkalmas adatai, és az általa tárolt vagy rendelkezésére álló információk felsorolása is hozzáférhetőek legyenek. A Kvtv. a környezetet érintő - jelentős környezeti hatást okozó - hatósági döntések és közigazgatási szerződések nyilvánosságra hozatalát is elrendeli, hogy a nem ügyfél érintettek is megismerhessék a környezetet érintő ügyekben hozott döntéseket.

2. 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról

A környezeti hatásvizsgálat és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás kiemelt területe a nyilvánosság és a környezeti adatokhoz való hozzáférés biztosítása.

A Korm. rendelet nyilvánosságot biztosító legfontosabb rendelkezései:

- A kérelem és az előzetes vizsgálati dokumentáció benyújtását követően a felügyelőség (ha a tevékenység nem esik katonai titokvédelem alá) hivatalában, valamint honlapján közleményt tesz közzé,

- Az előzetes vizsgálati szakaszban a felügyelőség a nyilvánosság észrevételeinek beérkezését követően tárgyalást tart, amelyre meghívja a szakhatóságokat és a környezethasználót. A tárgyalás során tisztázni kell az összes olyan kérdést, amely a szükséges határozat meghozatalához szükséges. A felügyelőség a kérelembe és az előzetes vizsgálati dokumentációba, a tárgyalásról készült jegyzőkönyvbe, az írásban megkapott szakhatósági állásfoglalásokba és az általa kért szakértői véleményekbe való

betekintést - a benyújtásukat, rendelkezésre állásukat követő, illetve a tárgyalást követő öt munkanapon belül - lehetővé teszi. [4. § (2)-(4)]

- A felügyelőség a határozatról szóló közleményt megküldi az eljárásban részt vett önkormányzatok jegyzőinek, akik haladéktalanul, de legkésőbb öt napon belül gondoskodnak annak közterületen, és a helyben szokásos egyéb módon való közzétételéről. [5.§ (6)]

- A felügyelőség a szakhatósági állásfoglalásokba és az általa kért szakértői véleményekbe, továbbá a hiánypótlásul készült dokumentációba való betekintést lehetővé teszi a benyújtásukat, illetve rendelkezésre állásukat követő - egyeztetés esetén az egyeztetést követő - öt munkanapon belül az érintett nyilvánosság számára. Az ügyben a keletkezett és a döntéshozatal szempontjából lényeges környezeti információkat az érintett nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni. [8.§ (5)-(6)]

A környezeti demokrácia érvényesülésének kiemelt területe a közmeghallgatás intézménye. Az a tény, hogy a környezetvédelmi hatósági ügyek a tervezett tevékenység, beruházás, létesítmény hatásterületén élő valamennyi állampolgár jogos érdekeit érintik, szükségessé teszi annak biztosítását, hogy az eljárás megindításáról tudomást szerezzenek, észrevételeiket megtehessek, ügyféli jogaikat gyakorolhassák. A törvény ezért a környezetvédelmi és a működési engedélyhez kötött létesítmények, tevékenységek engedélyezési eljárása során kötelezővé teszi a nyilvánosság bevonásával történő tárgyalás, közmeghallgatás megtartását. A törvény részletesen meghatározza a közmeghallgatás előkészítésének és megtartásának feltételeit.

3. 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről

A Korm. rendelet részletesen definiálja a környezeti információ fogalmát. „Környezeti információ minden olyan információ (adat), amely vonatkozik:

- a) a környezetre, illetve a környezeti elemek állapotára - ideértve a biológiai sokféleséget és annak összetevőit, valamint a géntechnológiával módosított szervezeteket -, valamint az ezen elemek közötti kölcsönhatásra;
- b) a környezetterhelésre, ideértve a zaj, sugárzás, hulladék, radioaktív hulladék környezetbe történő közvetlen vagy közvetett kibocsátására, ha az hatással van vagy valószínűleg hatással lehet a környezet a) pontban meghatározott elemeire;
- c) környezettel összefüggő intézkedésekre, különösen az azokkal kapcsolatos ágazati politikára, jogszabályokra, tervek, programokra, megállapodásokra, illetve az a) és b) pontban meghatározottakra hatással lévő vagy valószínűleg hatással lévő tevékenységekre, valamint a környezet és a környezeti elemek védelmére hozott intézkedésekre és tevékenységekre;
- d) a környezetvédelmi jogszabályok végrehajtásáról szóló jelentésekre;
- e) a c) pontban említett intézkedések és tevékenységek keretein belül használt, költséghatékonysági és más gazdasági elemzésekre és feltevésekre;
- f) az emberi egészség és biztonság állapotára - ideértve az élelmiszerlánc szennyeződését, az emberi életfeltételeket, a kulturális helyszíneket és építményeket - amennyiben azokra a környezeti elemek állapota vagy ezeken az elemeken keresztül a b) vagy c) pontban említett bármilyen tényező vagy intézkedés hatással van vagy hatással lehet.”

A környezeti információval rendelkező szerv elektronikusan vagy más módon - ha törvény eltérően nem rendelkezik - közzéteszi a nyilvánosság számára a következő környezeti információkat tartalmazó dokumentumokat.

„A környezeti információval rendelkező szerv elektronikusan vagy más módon - ha törvény eltérően nem rendelkezik - közzéteszi a nyilvánosság számára a következő környezeti információkat tartalmazó dokumentumokat:

- a) a nemzetközi szerződések, jogszabályok, ideértve az Európai Közösségi jogi aktusok, valamint ezek végrehajtásáról szóló jelentések;*
- b) a környezettel kapcsolatos ágazati politikák, stratégiák, tervek és programok, valamint ezek végrehajtásáról szóló jelentések;*
- c) a környezetállapot-jelentések;*
- d) a környezetre hatást gyakorló vagy valószínűleg hatást gyakorló tevékenységek eseti vagy folyamatos megfigyeléséből származó adatok vagy az ezeket összefoglaló adatok;*
- e) a környezeti elemekre vonatkozó környezeti hatástanulmányok és kockázatelemzések;*
- f) külön jogszabályban meghatározottak, különösen a szerv birtokában levő vagy a számára tárolt környezeti információk jegyzéke.”*

A környezeti információt lehetőség szerint elektronikus adatbázisokban kell nyilvántartani, továbbá a technikai feltételek rendelkezésre állása esetén a környezeti információt a szerv hivatalos internetes honlapján is meg kell jelenítenie, a megjelenített adatokat folyamatos frissítésével.

Az emberi egészséget vagy a környezetet érő közvetlen fenyegetés esetén - függetlenül attól, hogy emberi tevékenység vagy természeti ok idézi elő -, a környezeti információval rendelkező szerv a birtokában lévő vagy számára tárolt környezeti információt közzéteszi a várható kihatással érintett lakosság számára azonnal és késedelem nélkül, lehetővé téve a fenyegetésből származó kár megakadályozására vagy csökkentésére irányuló intézkedések megtételét.

4. 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról

A rendelet értelmező rendelkezésében egyértelműen definiálja az „érintett nyilvánosság” fogalmát:

Az érintett nyilvánosság az a természetes személy, jogi személy, illetőleg jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet,

- a) amelyre a környezeti vizsgálatköteles tervről, illetve programról való döntés - különösen környezeti hatásai miatt - kihat vagy kihathat, valamint*
- b) amely a döntésben érdekelt, különösen az olyan környezetvédelmi vagy más civil szervezet, amelynek tevékenységi körét a környezeti vizsgálatköteles tervről, illetve programról való döntés érinti, továbbá*
- c) amelyet jogszabály vagy a terv, illetve program kidolgozása során a kidolgozó egyébként érintettnek minősít. [2.§ (1) c)]*

A rendszer alapvető eleme a környezeti értékelés, amely a terv, illetve program dokumentáció önálló része, illetve munkarésze. Ennek egy részét - tehát

- a terv, illetve program célja,
- a terv, illetve program környezeti értékelést is tartalmazó egyeztetési dokumentációja hol és mikor tekinthető meg,
- milyen módon és időpontig lehet észrevételeket tenni –
közzé kell tenni, a vélemények és az észrevételek érdekében.

A nyilvánosságra hozatal, ha a terv, illetve program kidolgozását előíró jogszabály vagy határozat erről nem rendelkezik, legalább egy országos napi vagy helyi lapban való tájékoztatással történik. Ha az érintett nyilvánosság csak egy településrésze korlátozódik, ott elégséges a helyben szokásos nyilvánosságra hozatal is. Ha a kidolgozónak van honlapja, a tájékoztatást azon is nyilvánosságra kell hozni. Az érintett nyilvánosság észrevételeinek kikéréséhez a nyilvánosságra hozatalon kívül más tájékoztatási mód is alkalmazható.

Az eljárás végén terv, illetve program elfogadása után az elfogadó közigazgatási szerv, illetőleg országgyűlési elfogadása esetén a terv, illetve program tervezetét a Kormány elé terjesztő közigazgatási szerv összefoglaló ismertetőt készít a terv, illetve program elfogadásáról, az elfogadás indokairól, és ezt nyilvánosságra hozza.

5. 2000. évi XLIII. törvény a hulladékgazdálkodásról

A tájékoztatási kötelezettség elsődleges terepe a hulladékgazdálkodási terv, amelyen belül (50. §) a Kormány az Országos Hulladékgazdálkodási Tervet hatévente, és ezt követően annak minden felülvizsgálatakor közzéteszi. A megyei és a települési önkormányzatok a hulladékgazdálkodási terveikben meghatározottak teljesüléséről szóló beszámolóikban teszik közzé a területükön keletkező hulladékok mennyiségét, a hulladékgazdálkodás helyzetét, a hulladékkezelő létesítmények állapotát, üzemeltetését és mindezek környezeti hatásait bemutató információikat.

Mindezek mellett más nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettség is megjelenik, a hulladék termelője, birtokosa és kezelője irányában, amely azonban általában nem jelent közvetlen nyilvánosságot. Ugyanakkor a gyártói felelősség alapján a 7-10. § szerinti feladatok teljesítéséről, a visszvételi kötelezettség alá tartozó termékek forgalmáról, a visszavett használt termékekről, csomagolásokról és hulladékokról a forgalomba hozatallal és a visszavétellel érintett gyártók, forgalmazók, hulladékkereskedők és kezelők kötelesek a külön jogszabályokban meghatározott módon és tartalommal nyilvántartást vezetni és ezekről a hatóságoknak bejelentést tenni. A nyilvántartási és bejelentési kötelezettséget a 11. § szerint létrehozott szervezet együttesen is teljesítheti.

A hulladékgazdálkodási információs rendszert az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (Kvtv. 49. §) önálló részeként a környezetvédelemért felelős miniszter alakítja ki és működteti.

Információs kötelezettségként értékelhető, hogy a hulladékgazdálkodási eljárásokban való részvételre a Kvtv. 97-100. §-ainak rendelkezéseit kell megfelelően

alkalmazni, és a hulladékgazdálkodással kapcsolatos települési önkormányzati döntés meghozatala előtt a lakosság álláspontjának megismerése érdekében közmeghallgatás tartható, illetve egyes esetekben a települési önkormányzat köteles közmeghallgatást tartani.

6. 15/2003. (XI. 7.) KvVM rendelet a területi hulladékgazdálkodási tervekről

Biztosítani kell, hogy az írott és elektronikus sajtón és egyéb tájékoztatási, szemléletformálási eszközökön keresztül az egyes hulladékgazdálkodási szakmai programokat a nagy nyilvánosság megismerje, elősegítve ezzel a lakosság minél szélesebb körének bevonását a programok végrehajtásába.

7. 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről, illetve a 18/2006. (I. 26.) Korm. rendelet a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről

Veszélyes ipari üzemre, veszélyes létesítményre építési engedély, használatbavételi engedély, továbbá veszélyes tevékenység megkezdésének engedélyezése csak az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságnak (a IV. fejezet alkalmazásában: hatóság), a műszaki biztonsági szerv (a továbbiakban: szakhatóság) szakhatósági hozzájárulásával kiadott engedélye alapján adható. Az engedély iránti kérelemhez az üzemeltetőnek csatolni kell a biztonsági jelentés vagy biztonsági elemzés egy-egy példányát, amelyek egyik változata a nyilvánosságra hozható, védendő adatot nem tartalmazó biztonsági jelentést vagy biztonsági elemzést is köteles a hatóság részére benyújtani.

A nyilvánosságra hozható biztonsági jelentésről, illetve biztonsági elemzésről a hatóság csak az eljárásban érintett felek, a veszélyeztetett települések polgármesterei, e törvény végrehajtására kiadott kormányrendeletben megjelölt szervezetek és a külső védelmi terv készítésére kötelezettek részére adhat másolatot.

A felső küszöbértékű veszélyes ipari üzem üzemeltetője a 2. mellékletben meghatározott tartalmi és formai követelményeknek megfelelő biztonsági jelentést; az alsó küszöbértékű veszélyes ipari üzem üzemeltetője a 3. mellékletben meghatározott tartalmi és formai követelményeknek megfelelő biztonsági elemzést készít. Az üzemeltető - a lakossági tájékoztató kiadványhoz szükséges, legalább a 8. melléklet 1.1. és 1.2. pontok szerinti adattartalommal - elkészíti a biztonsági jelentés kivonatát. A kivonat a nyilvánosságra hozható biztonsági jelentés részét képezi, amely - ha arra lehetőség van - a szakmai kifejezések helyett annak köznap megnevezését tartalmazza.

A felső küszöbértékű veszélyes ipari üzem által veszélyeztetett település polgármestere a hatóság helyi szervének közreműködésével, a külső védelmi terv jóváhagyásával egyidejűleg tájékoztató kiadványt készít. Ebben tájékoztatja a lakosságot és a közintézményeket (például: közoktatási, közművelődési, szociális, egészségügyi intézmények) a veszélyes ipari üzemről, a lehetséges veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetekről és az ellenük való védekezés lehetőségeiről. A kiadvány nyilvánosságra hozataláról a polgármester gondoskodik. A tájékoztató kiadványt a

biztonsági jelentés vagy a külső védelmi terv módosítása esetén haladéktalanul, de legalább háromévente felül kell vizsgálni. A tájékoztató kiadványt szükség esetén, de legalább öt évenként újra ki kell adni.

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése és az ellenük való védekezés engedélyezési, illetve felügyeleti tevékenysége egyebek között kiterjed a lakossági tájékoztatás és a nyilvánosság biztosítása vizsgálatára. Ha az üzemeltető vagy a polgármester nem teljesíti az e jogszabályban meghatározott tájékoztatási kötelezettségeit, vagy a nyilvánosság számára biztosított dokumentumok nem a valóságot tartalmazzák, a hatóság kötelezi az üzemeltetőt, illetve felhívja a polgármester figyelmét az előírt feladat teljesítésére.

8. 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

Alapvető kérdés, hogy a természet védelmével kapcsolatos ismereteket valamennyi oktatási intézményben oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával - az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával - elő kell segíteni, hogy a társadalom természetvédelmi kultúrája növekedjen.

A természet védelmével kapcsolatos egységes, a nemzetközi követelményeknek is megfelelő információs rendszert a miniszter az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (Kvtv. 49. §) önálló részeként működteti. A természetvédelmi hatóság eljárásához szükséges adatokat valamennyi hatóság, állami, önkormányzati szervezet köteles a természetvédelmi hatóság rendelkezésére bocsátani. A védett természeti területek és értékek nyilvántartása, törzskönyvének vezetése - a miniszter által rendeletben meghatározottak szerint - a természetvédelmi hatóság feladata.

9. 1995. évi XCIII. törvény a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról

A fenti természetvédelmi törvényhez szorosan kapcsolódik e törvény is, melynek tárgyunk szempontjából lényegi kérdése, hogy a törvény hatálya alá tartozó, védelemre tervezett természeti területekről az igazgatóság - a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló, 1992. évi LXIII. törvény rendelkezései szerint - megkeresésre köteles tájékoztatást adni.

10. 13/1997. (V. 28.) KTM rendelet a védett természeti területek és értékek nyilvántartásáról

A Törzskönyveket - a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény (a továbbiakban: Avtv.) 19. § (3) és (6) bekezdéseiben meghatározott kivételekkel - bárki megismerheti, kérelemre a rendeletben meghatározott köztisztviselő jelenlétében megtekintheti, tartalmáról feljegyzést készíthet.

11. 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról

Kapcsolódó terület a természetvédelemhez. Ilyen terület létesítésére bárki tehet javaslatot az illetékes nemzeti parkigazgatóságnak. A javaslat alapján az igazgatóság elvégzi az ÉTT megvalósíthatósági elemzését a rendelet 3. számú melléklete szerinti tartalommal, és a létesítési eljárás megkezdéséről - de legkésőbb a javaslat beérkezést követő 90 napon belül - az igazgatóság tájékoztatja az érintett ingatlanok tulajdonosait (vagyonkezelőit), valamint hirdetményi úton - az érintett települési önkormányzat, az igazgatóság, valamint az illetékes megyei földművelésügyi hivatal a helyben szokásos módon - a nyilvánosságot.

12. 1998. évi XXVII. törvény a géntechnológiai tevékenységről

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter által kijelölt intézmény nyilvántartja és honlapján hozzáférhetővé teszi

- a) a természetes szervezetek géntechnológiával való módosítására, a géntechnológiával módosított szervezetek, valamint az azokból előállított termékek zárt rendszerű felhasználására, nem forgalomba hozatali célú kibocsátására és forgalomba hozatalára vonatkozó engedély iránti kérelemben és a külön jogszabályban meghatározott dokumentációban szereplő adatok közül a géntechnológiával módosított szervezet vagy szervezetek általános leírását, a hasznosító nevét, címét, a kibocsátás célját, helyét, a tervezett felhasználásokat, a környezeti kockázat értékelést, a nyomon követésre és a baleset elhárítására vonatkozó módszereket és terveket,
- b) az engedélyezési határozatot, valamint
- c) a géntechnológiai módosításokat végző laboratóriumok és a laboratóriumok felelős vezetőinek nevét tartalmazó jegyzéket.

Ha a géntechnológiai hatóságnak egy forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező és termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezet vonatkozásában olyan, a forgalomba hozatali engedély megadása óta ismertté vált új vagy további tudományos ismeret jut a tudomására, amely a környezeti kockázateértékelés vagy ismételt vizsgálat révén rendelkezésre álló információt befolyásolja, hivatalból indított eljárásban megvizsgálja, hogy a termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezet jelenthet-e az emberi egészségre vagy a környezetre a külön jogszabály szerinti kockázatot (a továbbiakban: kockázat). Az eljárás megindításáról a géntechnológiai hatóság a hivatalos lapjában és a honlapján közleményt jelentet meg. A határozatot a géntechnológiai hatóság hirdetményi úton közli, továbbá határozatáról köteles a nyilvánosságot hivatalos lapjában és honlapján közleményben tájékoztatni. Ugyanez irányadó akkor is, ha a géntechnológiai hatóság módosítja vagy megszünteti a korlátozást, tilalmat, illetve biztonsági intézkedést.

A külön jogszabályban meghatározott ellenőrzést végző hatóságok évente tájékoztatót készítenek a géntechnológiai hatóságnak a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek zárt rendszerű felhasználásának és kibocsátásának ellenőrzéséről, amelyet tájékoztatásul megküldenek a Géntechnológiai Bizottság részére is. A Géntechnológiai Bizottság tevékenységével összefüggő feladatok teljesítéséről annak elnöke és titkára évente összefoglaló beszámolót készít, amelynek

részét képezik a fenti meghatározott tájékoztatók. A beszámolót a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium hivatalos lapjában és honlapján közzéteszi.

13. 82/2003. (VII. 16.) FVM rendelet a géntechnológiai tevékenységre vonatkozó nyilvántartás és adatszolgáltatás rendjéről, valamint a géntechnológiai tevékenységhez szükséges engedély iránti kérelemhez csatolandó dokumentációról

A fentiek végrehajtását szolgálja e rendelet. A növénytermesztésben, a növényvédelemben, az állattenyésztésben, az élelmiszer- és a takarmány-előállításban, az iparban, továbbá az egyéb felhasználásokban alkalmazott géntechnológiai módosításokat és a géntechnológiával módosított szervezetek, valamint az azokból előállított termékek zárt rendszerű felhasználására, kibocsátására és forgalomba hozatalára vonatkozó adatokat, illetve a géntechnológiai módosításokat végző laboratóriumok és a laboratóriumok felelős vezetőinek jegyzékét a gödöllői Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpont (a továbbiakban: nyilvántartó szerv) tartja nyilván.

A nyilvántartó szerv a géntechnológiai hatóság által részére átadott adatokat tartja nyilván. A nyilvántartásra átadott adatok közül a hasznosító üzleti titokhoz vagy szabadalomhoz, illetve fajtaoltalomhoz fűződő jogát sértő adatok nem nyilvánosak, amennyiben azok titkosként való kezelését a hasznosító a Géntechnológiai Bizottságtól vagy a géntechnológiai hatóságtól kéri. A nyilvántartó szerv egyebekben az adatkezelést és az adatnyilvántartást külön szervezeti egységben, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény rendelkezései szerint végzi.

14. 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről

A térségi területfejlesztési és területrendezési tervek nyilvánosak. A tervezés folyamatáról és a tervek elfogadásáról tényközlő és általános ismertető híradást kell közzétenni az érintett térségi, szükség esetén országos tömegtájékoztatási eszközökben.

15. 184/1996. (XII. 11.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek egyeztetésének és elfogadásának rendjéről

A kidolgozó szerv országos, illetve helyi napilapban vagy más alkalmas módon köteles tájékoztatni az érintett települési önkormányzatokat és lakosságot:

- a) a tervezés megindításáról, a terv készítésének céljáról és a terv által megoldható kérdések jellegéről;
- b) az egyes fő munkarészek elkészültéről;
- c) a lakossági észrevételek megtételének lehetőségéről és módjáról;
- d) a terv elfogadásáról és az elfogadó határozat tartalmáról.

Az elfogadott területi terveket a külön jogszabályban meghatározott módon nyilván kell tartani és meg kell őrizni, illetve a nyilvánosság számára a hozzáférhetőséget biztosítani kell.

16. 2000. évi XXV. törvény a kémiai biztonságról

Kiindulási pont, hogy az egészségügyi államigazgatási szerv a veszélyes anyagok, illetve a veszélyes készítmények országos nyilvántartása, illetőleg a terméknylvántartás keretében gyűjti, feldolgozza és rendszerezi a felsoroltakkal kapcsolatos toxikológiai, közegészségügyi és klinikai adatokat.

Az egészségügyi államigazgatási szerv a veszélyes anyagokra, illetve a veszélyes készítményekre vonatkozó, általa nyilvántartott adatokról - a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvénynek a közérdekű adatok nyilvánosságára irányadó rendelkezései szerint - megkeresésre felvilágosítást ad. Az egészségügyi államigazgatási szerv biztosítja az ezen adatokhoz történő folyamatos - napi 24 órás hozzáférés lehetőségét.

Az egészségügyi államigazgatási szerv az (1) bekezdésben meghatározott adatokon kívül megkeresésre felvilágosítást ad az ELINCS és az EINECS, valamint az Európai Közösség (EU) e törvény alkalmazásával összefüggő irányelveinek tartalmáról.

17. 2005. évi XV. törvény az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről

A kibocsátási egységkereskedelemmel kapcsolatos adatok, így különösen a

- a) kiadott kibocsátási engedélyekre,
- b) hitelesített kibocsátási jelentések és a hitelesítő kapcsolódó jelentésére,
- c) kiosztási határozatokra,
- d) 17. § szerint alkalmazott jogkövetkezményekre, valamint
- e) 18. § szerinti jelentésekre

vonatkozó adatok környezeti információnak minősülnek.

A Kiosztási Tervnek tájékoztatást kell adnia a nyilvánosság bevonásának és az észrevételek figyelembevételének módjáról.

18. 2000. évi XXXV. törvény a növényvédelemről

A növényvédő szer gyártójának vagy képviselőjének, importőrének évenként március 1-jéig, az előző naptári évre a magyarországi növényvédőszer-forgalomról jelentést kell készítenie a növényvédelmi szerv részére. A növényvédelmi szerv nyilvántartásba veszi az adatokat és azokat az adatszolgáltatóval történt megállapodás alapján hozhatja nyilvánosságra.

19. 1993. évi XLVIII. törvény a bányászatról

A koncessziós szerződések megkötésére a miniszter nyilvános pályázatot ír ki. A pályázat eredményét nyilvánosságra kell hozni, és arról valamennyi pályázót értesíteni kell.

A bányavállalkozó a bányászati tevékenység során nyert földtani adatokat évente köteles az állami földtani feladatokat ellátó szervnek megküldeni. A bányavállalkozó köteles az ásványi nyersanyag mennyiségére, minőségére és elhelyezkedésére vonatkozó

kezdeti adatokat a kutatási zárójelentésben, a termelés megkezdését követően az ásványvagyonban bekövetkezett változást évente, továbbá a bánya bezárásakor, illetve a mező felhagyásakor pedig a visszahagyott ásványvagyonról készített kimutatást az állami földtani feladatokat ellátó szervnek megküldeni. Külön kiemeli a jogszabály azon adatokat, amelyeket üzleti titokként kell kezelni.

20. 1996. évi LIV. törvény az erdőről és az erdő védelméről

Az erdőgazdálkodási tevékenységgel összefüggő tervezés, irányítás, ellenőrzés és tájékoztatás az Adattár adatainak felhasználásával történik. Az Adattár az erdőterület tulajdonosa, jogszerű használója, valamint az erdőgazdálkodó részére - a rájuk vonatkozó adatok tekintetében, tehát korlátozottan - nyilvános. A miniszter az adatgyűjtés alapján évenként tájékoztatót tesz közzé az ország erdőállományának helyzetéről.

21. 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról

A környezetvédelmi hatóság a levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos intézkedési program, annak módosítása, illetőleg felülvizsgálata tervezetének elkészítése során a saját és az érintett települési önkormányzatok polgármesteri hivatalainak hirdetőtábláján, továbbá a saját, valamint a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium honlapján tájékoztatja az érintett nyilvánosságot. A tájékoztatás részletes tartalmát a jogszabály meghatározza.

Az eljárás eleme a társadalmi vélemények, észrevételek megérkezése, majd ezek elfogadásáról, illetve figyelmen kívül hagyásuk esetén annak indokairól a környezetvédelmi hatóság a saját és az érintett települési önkormányzatok polgármesteri hivatalainak hirdetőtábláján, továbbá a saját és a minisztérium honlapján tájékoztatja az érintett nyilvánosságot, és egyúttal közzéteszi az elfogadott intézkedési programot, továbbá az elfogadás alapjául szolgáló indokokat.

A környezetvédelmi felügyelőség maga is intézkedési programokat készít, hoz nyilvánosságra, illetve működteti az illetékességi területén a helyi levegőtisztaság-védelmi információs rendszert, gondoskodik a légszennyezettségi adatok rendszeres értékeléséről és nyilvánosságra hozataláról.

22. 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről

Az egyes légszennyező anyagokkal kapcsolatos tájékoztatási és riasztási küszöbértékeit, valamint ezzel összefüggésben a nyilvánosság tájékoztatásának szabályait külön melléklet tartalmazza. A 3. számú melléklet ennek megfelelően elvárja, hogy a tájékoztatási küszöbérték három egymást követő óra során észlelt túllépése esetén a lakosságot tájékoztatni kell, mégpedig a mellékletben foglalt szabályok szerint

23. 78/2008. (IV. 3.) Korm. rendelet a természetes fürdővizek minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről és üzemeltetéséről

A rendelet a hasonló EK szabálynak megfelelően részletesen meghatározza a nyilvánosság tájékoztatásának rendjét. Kiindulási pont, hogy a fürdővíz minőségére vonatkozó adatok közérdekűek. A nyilvánosság fürdővizekkel kapcsolatos tájékoztatását a ennek megfelelően kell biztosítani. A víz minőségéről és annak az egészségre gyakorolt hatásáról - kérelemre - a kistérségi, illetve a regionális intézet felvilágosítást ad.

A jegyző a helyben szokásos módon minden évben tájékoztatja a lakosságot

- a) az engedélyezett fürdővizekről,
- b) a kijelölt fürdőhelyekről,
- c) a fürdési tilalom elrendeléséről,
- d) a fürdési tilalom feloldásáról.

Minden fürdővízre vonatkozóan évente a fürdési idény teljes időtartama alatt, illetve az információ aktualitásának megfelelő időben a fürdővizek 300 méteres körzetén belül, a fürdőzők számára jól megközelíthető és látható hozzáférhetővé kell tenni a legfontosabb információkat, amelyeket a jogszabály felsorol.

A regionális intézet illetékességi területéről a megfelelő helyi, illetve országos médiában, valamint a honlapján pedig minden évben közzéteszi az információkat, kezdve a fürdővizek listájával. Az OTH pedig minden fürdési idény kezdete előtt legkésőbb május 31-ig az ÁNTSZ honlapján közzéteszi az engedélyezett fürdővizek és fürdőhelyek, valamint a tartós fürdési tilalom alá eső fürdővizek, illetve fürdőhelyek listáját.

24. 14/2008. (IV. 3.) GKM rendelet a bányászati hulladékok kezeléséről

A kérdéses hulladékok kezelésével kapcsolatos engedélykérelem benyújtását követően a bányafelügyelet a hivatalában, valamint az illetékes önkormányzat hirdetőtábláján közleményt tesz közzé, amelynek tartalmát a jogszabály pontosan meghatározza. Ezen felül is az érintett nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi a felügyelet a főbb jelentéseket és véleményeket, más, kapcsolódó környezeti információt, majd tájékoztatja az érintett nyilvánosságot a döntés tartalmáról, ideértve az engedély másolatának közzétételét is.

25. 38/2003. (VII. 7.) ESzCsM-FVM-KvVM együttes rendelet a biocid termékek előállításának és forgalomba hozatalának feltételeiről

A környezetre vonatkozó információkhoz való szabad hozzáférés biztosítására vonatkozó, külön jogszabály szerinti kötelezettség keretei között az e rendelet szerinti eljárások kérelmezői az illetékes koordináló intézet, az OTH, valamint az eljáró szakhatóság számára megjelölhetik azokat az adatokat, amelyeket méltányolható ipari vagy kereskedelmi szempontjaik figyelembevételével nem kívánnak nyilvánosságra hozni.

26. 27/2005. (XII. 6.) KvVM rendelet a használt és szennyvizek kibocsátásának ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról

Az önellenőrzésre köteles, valamint meghatározott tevékenységet végző kibocsátó a jelentésköteles kibocsátásáról évente összefoglaló jelentést készít, valamint adatlapokat tölt ki, amely az információs rendszer alapja, és egyebek között az adatlapokat a hatóság nyilvántartja és köteles az abban szereplő adatokat - a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény előírásai szerint megállapított kivételekkel - hozzáférhetővé tenni.

4.3. Helyi, területi szabályozás

A már bemutatott európai és hazai normatív környezet esetében a teljességre törekedve ismertettük az információhoz való hozzáférést biztosító jogszabályi rendelkezéseket. A helyi, területi szabályozás esetében annak kiterjedt volta miatt erre nem volt mód a kutatás keretében, ezért ebben a körben nem helyezkedtünk olyan széles alapokra, mint a fentiek esetében. Ennek alapján elsőként ismertetjük a vizsgálatunk módszertanát.

4.3.1. Az elemzés módszertana

Az országos szint alatti jogalkotói tevékenység vizsgálatának keretében elsődlegesen az önkormányzatok környezeti adatokhoz való hozzáférését szabályozó rendeleteit tekintettük át.

Ennek keretében megvizsgáltuk 5 megyei jogú város, 5 város, 5 község és a főváros önkormányzatának a honlapját. Az egyes önkormányzatok kiválasztása véletlenszerűen történt, s a kiválasztás során törekedtünk arra, hogy az ország egyes területeirészei minél szélesebb körben képviselve legyenek.

A vizsgált önkormányzatok a következők voltak:

Főváros	Budapest Főváros Önkormányzata
megyei jogú városok	Debrecen
	Nyíregyháza
	Szolnok
	Kecskemét
	Kaposvár
városok	Törökbálint
	Túrkeve
	Gödöllő
	Kiskunhalas
	Zirc
községek	Csömör
	Budakalász
	Szigliget
	Pirtó

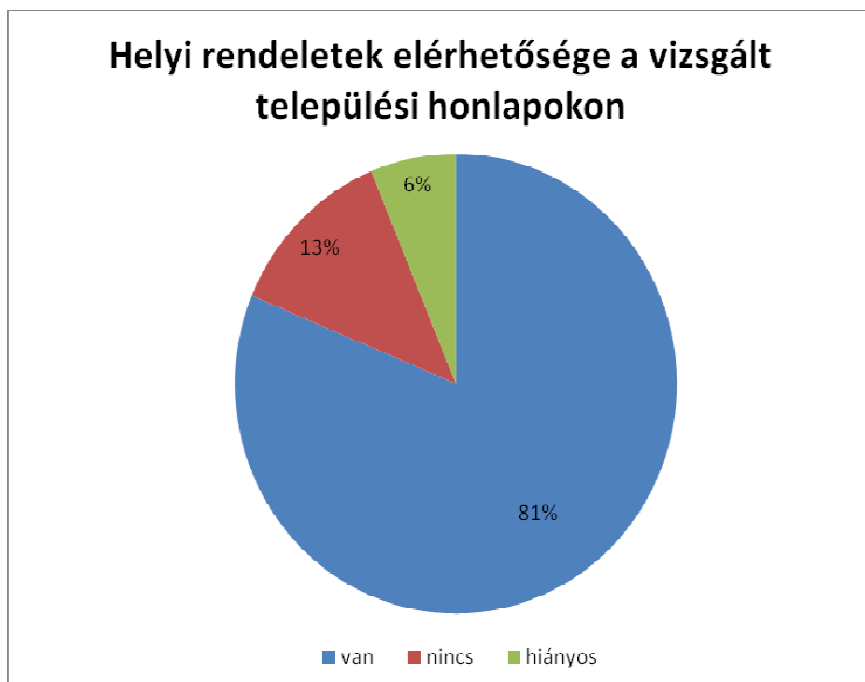
Nemesszalók ¹⁷ / Pilisborosjenő
--

A települési honlapok vizsgálatánál az alábbi szempontokat vettük figyelembe¹⁸:

- helyi rendeletek vannak-e honlapon;
- helyi adatkezelési szabályozás van-e;
- közérdekű adatkéréshez valamilyen útmutató elérhető-e;
- SZMSZ elérhető-e a honlapon, utalás van-e benne az adatkezelésre;
- környezetvédelmi adatok, információk elérhetők-e a honlapon.

4.3.2. Az elemzés eredménye

A *helyi rendeletek* a legtöbb önkormányzati honlapon elérhetők (16-ból 13 esetben), egy város és egy község esetében a rendeletek teljesen hiányoznak, míg egy másik község esetében a rendeletek nem minden esetben nyithatók meg és az utolsó frissítés 2006-ban történt.

Adatkezelési szabályzat a 16 vizsgált önkormányzat közül 3 esetben volt elérhető a honlapon (feltételezhetően a többi esetben nem is létezik ilyen).

Budapest: http://www.budapest.hu/engine.aspx?page=einf_kozadatint

¹⁷ Tekintettel arra, hogy az eredetileg kiválasztott Nemesszalók község önkormányzatának honlapja a vizsgálat időpontjában nem volt elérhető, így a község helyett a kutatásba utólag Pilisborosjenő önkormányzatát vontuk be és e település honlapját vizsgáltuk.

¹⁸ Az önkormányzati, szervezeti honlapok vizsgálatának és a vonatkozó adattartalmak letöltésének időpontja 2008. augusztus 11.

Debrecen: http://portal.debrecen.hu/varoshaza/kozerdeku/kozerdekuadatigenyles_kozerdeku.html

Kecskemét: <http://kecskemethu.hu/?r=20603&c=4769>

A szóban forgó adatkezelési szabályzatokat a helyi, területi szabályozás tartalma címszó alatt részletesen ismertetjük.

Közérdekű adatkérésre irányuló útmutató a vizsgált megyei jogú városoknál 2 esetben volt megtalálható, a többi település esetében ilyen segítségnyújtás nem volt elérhető.

Szolnok: [http://www3.szolnok.hu/pub/html/altalanoskozinformaciosadatszolgaltatas_hu.html/\\$FILE/kozerdeku_adatok_megismeresere_iranyulo_igeny.pdf](http://www3.szolnok.hu/pub/html/altalanoskozinformaciosadatszolgaltatas_hu.html/$FILE/kozerdeku_adatok_megismeresere_iranyulo_igeny.pdf)

Kaposvár: <https://www.kaposvar.hu/data/adattar/kozzetelilistak/part2/index.html>

A *helyi környezetvédelmi adatok, információk* honlapokon keresztül való elérhetőségét, illetve a közzétett információk körét a környezeti információhoz való hozzáférés gyakorlati érvényesülése c. alatti fejezetben ismertetjük részletesen.

4.3.3. A helyi, területi szabályozás tartalma

A környezeti információkhoz, adatokhoz való hozzáférés normatív környezete, a vonatkozó, országos szintű, továbbá helyi szintű jogszabályok áttekintésén felül kutatásunk során azt is megvizsgáltuk, hogy a környezeti adatokhoz, információhoz való hozzáférés az egyes önkormányzatok szintjén miként biztosított.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban Avtv.) 20.§ (8) bekezdése szerint:

„20.§ (8) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervezetnek a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő szabályzatot kell készíteniük.”

A továbbiakban a jogszabály nem tartalmaz rendelkezéseket arra vonatkozóan, hogy magát a szabályzatot milyen formában, pontosan milyen tartalommal kell elkészíteni, így lényegében a fent említett szervek mérlegelésén múlik, hogy az előírásnak miként tesznek eleget. Általános követelményként ugyanakkor ezen szabályzatokkal szemben is előírható, hogy rendelkezéseik nem állhatnak ellentétben az Avtv.-ben leírt alapvető szabályokkal, így:

- A közérdekű adat megismerése iránt bárki - szóban, írásban vagy elektronikus úton - igényt nyújthat be [Avtv. 20.§ (1)].
- A közérdekű adat megismerésére irányuló igénynek az adatot kezelő szerv az igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül tesz eleget [Avtv. 20.§ (2) bekezdés];
- Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről, annak tárolási módjától függetlenül az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő szerv

kizárólag a másolat készítéséért - legfeljebb az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően - állapíthat meg költségtérítést, amelynek összegét az igénylő kérésére előre közölni kell [Avtv. 20.§ (3) bekezdés].

- Ha a közérdekű adatot tartalmazó dokumentum az igénylő által meg nem ismerhető adatot is tartalmaz, a másolaton a meg nem ismerhető adatot felismerhetetlenné kell tenni [Avtv. 20.§ (4) bekezdés].
- Az adatigénylésnek közérthető formában és - amennyiben az aránytalan költséggel nem jár - az igénylő által kívánt technikai eszközzel, illetve módon kell eleget tenni. Az adatigénylést nem lehet elutasítani arra való hivatkozással, hogy annak közérthető formában nem lehet eleget tenni [Avtv. 20.§ (5) bekezdés].
- Az igény teljesítésének megtagadásáról, annak indokaival együtt, 8 napon belül írásban vagy - amennyiben az igényben elektronikus levelezési címét közölte - elektronikus úton értesíteni kell az igénylőt [Avtv. 20.§ (6) bekezdés].
- A közérdekű adat megismerése iránti igény teljesítése nem tagadható meg azért, mert a nem magyar anyanyelvű igénylő az igényét anyanyelvén vagy az általa értett más nyelven fogalmazza meg [Avtv. 20.§ (7) bekezdés].

Kutatásunk során nyert általános tapasztalat, hogy, bár a vizsgált önkormányzatok kivétel nélkül rendelkeznek saját honlappal, az ott lehetségesen elhelyezhető információk igen szűk köre található meg. Az adott szerv – így önkormányzat – saját honlapja a lakosság, közvélemény, az állampolgárok tájékoztatásának kiváló színtere lehet. Azzal, hogy a rendelkezésre álló közérdekű adatok lehetségesen minél szélesebb köre felkerül a szervezet honlapjára, jelentős idő- és erőforrás-megtakarítás érhető el, hiszen ma már sokan, egyre többen elsődlegesen az Internetet veszik igénybe a tájékozódáshoz, különböző információk beszerzéséhez.

A vizsgált önkormányzatok közül Budapest, Debrecen, valamint Kecskemét önkormányzatai rendelkeznek a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő és Interneten közzétett szabályzattal, míg a közérdekű adatkérés eljárásrendjét bemutató, ám szabályzatnak ténylegesen nem nevezhető ismertető¹⁹ lelhető fel Szolnok és Kaposvár városok önkormányzatai honlapján.

Az adatszolgáltatás rendjéről szóló helyi szabályzatok hiányában megvizsgáltuk a fenti önkormányzatok szervezeti és működési szabályzatait is (SZMSZ), abból a szempontból, hogy azok tartalmazzak-e az adatkezelés rendjével, az önkormányzat birtokában lévő, vagy általa kezelt információ kiadásával, nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos rendelkezéseket. Tapasztalataink szerint, a vizsgálat alá vont 16 önkormányzati honlapból 14 honlapról letölthető volt valamilyen formában az önkormányzat SZMSZ-e, egy község esetében a szabályzatot e-mailes megkeresésünkre haladéktalanul megkaptuk, míg egy városi önkormányzat SZMSZ-éhez többszöri telefonos megbeszélést és e-mailes megkeresést követően sem sikerült hozzájutnunk.

¹⁹ Jelen vizsgálat keretei között azon dokumentumokat tekintjük szabályzatnak, amelyekből formailag legalább a kibocsátó szerv (jegyző, polgármester, ezek együttesen stb.), tartalmilag pedig az adatigénylés rendjének lényege, fő eljárásjogi lépései megállapíthatóak.

4.3.4. A vizsgált önkormányzatok, illetőleg azok vonatkozó rendeletei, szabályzatai részletesen

Következőekben röviden bemutatjuk azon önkormányzati szabályzatokat, tájékoztatókat, amelyek a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének szabályairól rendelkeznek. Budapest főváros, továbbá Debrecen és Kecskemét megyei jogú városok honlapjain megtalálható az adatkezelés, a közérdekű adatokkal kapcsolatos adatszolgáltatás helyi szabályzata, míg Szolnok és Kaposvár megyei jogú városok honlapjain ilyen szabályzat nem, csupán az adatszolgáltatás rendjéről szóló rövid tájékoztató található.

A fennmaradó, vizsgált 11 önkormányzat hasonló szabályzattal nem rendelkezik, illetőleg az érintett önkormányzati honlapokon a közérdekű adatszolgáltatás rendjéről szóló dokumentum az általunk végzett kutatás ideje alatt nem volt fellelhető. Tekintve, hogy kutatásunk során ebben a körben az információhoz való hozzáférés aktív oldalát – azaz, hogy igény nélkül, a jogszabályi rendelkezéseknél fogva, az adatkezelő szervek birtokában lévő információk milyen módon és mértékben érhetők el – pusztán a szabályzatok meglétét/hiányát, illetve a honlapokon való fellelhetőségét vizsgáltuk.

A keresett szabályzatok hiányában ezen, 11 önkormányzat esetében a közzétett szervezeti és működési szabályzatok rendelkezéseit tekintettük át. A közérdekű adatokkal kapcsolatos adatkérés szabályairól tájékoztatást ezen dokumentumok sem tartalmaznak egyik önkormányzat esetében sem.

A közérdekű adatok iránti kérelmek benyújtását, az ezekkel kapcsolatos válaszadást segíti és egyszerűsíti az adatkezelő szerv honlapján esetlegesen elhelyezett igénybejelentő adatlap. A vizsgált önkormányzatok közül egyedül Debrecen honlapján található ilyen, a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjéről szóló szabályzat mellékleteként.

Budapest

Budapest Főváros Főjegyzőjének 522/2004. számú intézkedése szól a Főpolgármesteri Hivatal adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzatáról.

Általános jelleggel elmondható, hogy a szabályzat igen részletes rendelkezéseket tartalmaz a közérdekű adatok nyilvánosságának szabályairól. Így meghatározza a közérdekű információk, illetve dokumentumok, a kötelezően közzéteendő közérdekű információk, valamint a hozzáférhetővé nem tehető adatok körét, rendelkezik a közérdekű adatok szolgáltatásának rendjéről, a közérdekű adatok előkészítéséről, az elutasított kérésekről vezetett nyilvántartásról, a jogorvoslati eljárás szabályairól.

A szabályzat szerint a közérdekű adatok, illetőleg dokumentumok nyilvánosságra hozatala, jogszabályi előírásoknak megfelelő szolgáltatása a Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata, Ügyrendje szerint illetékes belső szervezeti egység feladatkörébe tartozik. A Fővárosi Önkormányzat és szervei, intézményei működése, gazdálkodása során keletkezett közérdekű információk nyilvánosságra hozatalára, szolgáltatására a

Főpolgármesteri Hivatal intranet rendszerében történő előkészítés alapján a Fővárosi Önkormányzat Budapest.hu internetes portálján kerül sor.

A közérdekű adatok megismerése iránt a honlapon történő megjelenés mellett bárki szóban, írásban, vagy elektronikus úton igényt jelenthet be. A közérdekű adatot tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről a tárolási módjától függetlenül az igénylő az általa kívánt technikai eszközzel illetve módon másolatot kérhet. A másolat készítéséért az azzal kapcsolatosan felmerült költségek mértékéig költségtérítést kell fizetni, melynek összegét a szabályzat szerint az igénylővel előre közölni kell.

A személyesen megjelenő érdeklődők számára a Központi Ügyfélszolgálati Iroda biztosítja a honlapon elérhető közérdekű információkhoz való közvetlen hozzáférés lehetőségét. Amennyiben az igénylő által igényelt közérdekű információk a honlapon elérhetők a Központi Ügyfélszolgálati Iroda ügyintézője biztosítja az adatok megtekintését. Ha az igénylő nem tudja az általa kért adatot, annak forrását pontosan meghatározni, a Központi Ügyfélszolgálati Iroda segítséget nyújt az adat felkutatásához, illetőleg szolgáltatásához. Ha szükséges az igényt az illetékes belső szervezeti egységhez továbbítja, amely a fentiek szerint megadja a szükséges tájékoztatást.

Amennyiben az igénylő kéri az adatokat tartalmazó dokumentumról (előterjesztés, vagy annak melléklete, jegyzőkönyv, határozat, stb.) vagy annak részleteiről (annak tárolási módjától függetlenül) másolat kiadását, úgy a másolat elkészítésével kapcsolatosan felmerült költségekről kiállított számla ellenértékének befizetése mellett az ügyintéző az igényelt formában átadja a kért dokumentum vagy részletének másolatát.

A szabályzat lehetőséget nyújt a honlapon megtalálható információkhoz kapcsolódó, de ott nem elérhető adatok, egyéb információk megtekintésére is, részletes eljárási rend szerint. Rendelkezik továbbá az önkormányzat honlapján található adatok hitelességéért való szervezeti felelősség kérdéseiről, az ott lévő információk naprakészen tartásának kötelezettségéről is.

Összefoglalva a leírtakat megállapíthatjuk, hogy a szabályzat rendelkezései megfelelnek az Atvt-ben rögzített előírásoknak és a leírt eljárási rend, természetesen megfelelő gyakorlati érvényesülés esetén, biztosítja az állampolgárok közérdekű információhoz való hatékony hozzáférését, tájékoztatását.

Ajánlásként ugyanakkor megfogalmazhatjuk egy áttekinthető, közérthető formában elkészített, az közérdekű adatkérés-adatszolgáltatás rendjéről szóló rövid összefoglaló elkészítését, hiszen maga a szabályzat csaknem 30 oldal és magán a honlapon belül is csak több menüponton keresztül, az átlagfelhasználók számára viszonylag nehezen érhető el.

Debrecen

Az 5/2007. számú jegyzői utasítás szól Debrecen Megyei Jogú Város Adatvédelmi Szabályzatáról. Az adatvédelmi szabályzat 1. számú mellékleteként került

kiadásra a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjéről szóló szabályzat.

A szabályzat egyrészről rendelkezik a közérdekű adatok nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos belső szervezeti feladatmegosztásról, másrészről a közérdekű adatok megismerésére irányuló kérelmek teljesítésének rendjéről. A dokumentum a tájékoztatás elsődleges színteréül a település honlapját jelöli meg, továbbá úgy rendelkezik, hogy az egyes hatósági és más konkrét ügyek intézésére, a jogszabályi előírásokra, illetve egyéb, Debrecen Megyei Jogú Város honlapján, illetve az Önkormányzat egyéb kiadványaiban már megjelent közérdekű adatokra vonatkozó információkérésnek feladatkörén belül – a jegyző, illetve főosztályvezető előzetes tájékoztatása mellett - minden ügyintéző köteles pontosan, és haladéktalanul eleget tenni.

A szabályzat, azzal a céllal, hogy elősegítse a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó jog érvényesülését, meghatározza a közérdekű adatok iránti igény esetén követendő eljárás menetét, az ügyintézésben résztvevő személyeket, rögzíti az adatokat megismerni kívánó személy jogait és kötelezettségeit, továbbá meghatározza a Polgármesteri Hivatal, mint adatszolgáltató jogait és kötelezettségeit.

A közérdekű adatok megismerése iránt bárki igényt nyújthat be a Polgármesteri Hivatalnál, akár szóban, akár írásban, vagy elektronikus úton. Az igények benyújtásának egyes módozatairól maga a szabályzat részletesen rendelkezik. Összhangban az Avtv. szabályaival, a szabályzat is rendelkezik arról, hogy az adatigénylésnek közérthető formában, és –amennyiben az aránytalan költséggel nem jár – az igénylő által kívánt technikai eszközzel, illetve módon írásban (vagy, ha az igényben elektronikus levelezési címet is közölt, úgy elektronikus úton) kell a lehető legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül eleget tenni. A szabályzat az Avtv. fent részletezett szabályait kivétel nélkül a magáévá teszi és azokról részleteiben is rendelkezik.

A szabályzat személyes adatok védelmével kapcsolatos garanciális előírása, hogy a Polgármesteri Hivatal által közzétett adatok megismerését regisztrációhoz, személyazonosító adatok közléséhez nem lehet kötni. Az elektronikusan közzétett közérdekű adatokhoz történő hozzáférés biztosításához személyes adat csak annyiban kezelhető, amennyiben az technikailag elengedhetetlenül szükséges, a személyes adatokat ezt követően haladéktalanul törölni kell.

A szabályzat szerint az adatkérés során az igénylő személyes adatai közül legfeljebb a név és lakcím, továbbá az elérhetőségre vonatkozó adatokat szabad felvenni, amelyeket az igény teljesítését, illetve a költségek megfizetését követően az ügyiratból törölni kell. Az iktatást, nyilvántartást úgy kell megszervezni, hogy az adatszolgáltatást követően az igénylő személyes adatai haladéktalanul törölhetőek legyenek.

Összefoglalva Debrecen Megyei Jogú Város adatkezelési szabályzatának rendelkezéseit megállapítható, hogy a szabályzat az Avtv.-vel összhangban, az állampolgárok számára átlátható módon, a közérdekű adatok megismerése iránti igények teljesítését hatékony módon biztosítja.

Kecskemét

A dokumentum rendelkezései szerint a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő szabályzatot Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala alkotta meg. A szabályzat célja annak biztosítása, hogy a törvényi szabályozás kereti között személyes adatával mindenki maga rendelkezzen, továbbá, hogy a közérdekű adatokat mindenki megismerhesse. A hozzáférési jogot a közérdekű adatok vonatkozásában Kecskemét Megyei Jogú Város Jegyzője biztosítja.

Bevezető rendelkezéseiben a szabályzat átveszi az Avtv. adatkezeléssel kapcsolatos fogalmait, majd ezt követően nagyrészt az Avtv. 19.§ és 20.§-ainak, a közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos főbb rendelkezéseit ismétli meg. Részletezi a közérdekű adatok megismerésére irányuló igény és annak teljesítése szabályait, illetve helyi eljárásrendjét, továbbá ismerteti a közérdekű adatok teljesítésével kapcsolatos jogorvoslati rendet.

Összefoglalva, a szabályzat eleget tesz az Avtv. előírásainak, a törvény által bevezetett eljárási rendtől nem tér el. Véleményünk szerint a jogszabály gyakorlati érvényesítését segítené elő, ha a szabályzat tartalmazna az Avtv. kötelező rendelkezéseinek alkalmazásán felül, a közérdekű adatok nyilvánosságával, megismerésével, az adatigénylés eljárásrendjével kapcsolatos részletes, helyi szabályokat is.

Szolnok

A település honlapján kutatásunk ideje alatt a közérdekű adatokkal kapcsolatos tájékoztatásról szóló szabályzat nem volt fellelhető. Megtalálható volt ugyanakkor a város honlapján „a közérdekű adatok megismerésére irányuló igény és teljesítése” elnevezésű tájékoztató, amely az Avtv-ben foglalt kötelezettségek alapján röviden összefoglalja a közérdekű adatok igénylésének és ezen adatokról való tájékoztatás fő eljárásjogi szabályait.

Így a tájékoztató akként rendelkezik, hogy az Avtv 20. § (1) bekezdése alapján a közérdekű adat megismerése iránt bárki szóban, a Szervezési Osztály vezetőjénél, írásban Szolnok Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának címén, vagy elektronikus úton, a hivatal e-mail címén igényt nyújthat be.

Amennyiben a kért közérdekű adat a város honlapján már közzétételre került, a válaszban az igénylő figyelmét fel kell hívni erre a körülményre; a közzététel azonban nem mentesít a válaszadási kötelezettség alól. A közérdekűadat megismerésére irányuló igénynek a Hivatal az igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül tesz eleget.

A tájékoztató az Avtv. rendelkezéseire képest többlet-előírásokat nem fogalmaz meg, lényegében a törvény előírásait tartalmazza közérthető, leíró formában. A közérdekű adatokkal kapcsolatos tájékoztatás elősegítése érdekében lényegében a fentiekben leírt ajánlásokat erősíthetjük meg e helyütt is: az információ-áramlás megkönnyítése és elősegítése, a közérdekű adatokkal kapcsolatos tájékoztatás

hatékonnyá és átláthatóvá tétele érdekében helyi adatkezelési szabályzat megalkotását, a közérdekű adatok kezelése és az ezekről adott tájékoztatás helyi, részletes eljárásrendjének kialakítását javasoljuk.

Kaposvár

A közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő szabályzat nem található a város honlapján. A „Kaposvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalában kezelt adatokhoz történő hozzáférés módja, a másolatkészítés költségei” című dokumentum, lényegében megismétli az Avtv. rendelkezéseit, továbbá visszautal a törvényre, mint a tájékoztatóban nem szabályozott kérdések háttér-jogszabályára.

4.3.5. Következtetések, javaslatok

A helyi, területi szabályozás kérdéskörét vizsgálva, az áttekintett önkormányzati honlapokon fellelhető információk alapján a következőket állapíthatjuk meg: lényegében csak Budapest főváros és a megyei jogú városok rendelkeznek a közérdekű adatok megismerésének rendjéről és az adatszolgáltatás szabályairól szóló helyi szabályzattal, vagy legalábbis útmutatóval. A városi, illetve községi önkormányzatok honlapjain a vonatkozó dokumentumok nem voltak a vizsgálat idején fellelhetőek, ami sérti az elektronikus információszabadság 2005. évi XC. törvényét, valamint az Avtv-ben előírt szabályzatok, illetőleg ezek elektronikus elérhetőségének hiányáról tanúskodik.

Véleményünk szerint az önkormányzatok, az önkormányzati tisztségviselők munkáját könnyíti meg és egyszerűsíti (azon felül, hogy egyúttal jogszabályban előírt kötelezettségeiknek is eleget tesznek), ha rendelkeznek megfelelő szabályzatokkal, tájékoztatókkal, így többek között az Avtv-ben előírt, a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő szabályzatokkal, illetőleg nyilvánosságra hozzák az önkormányzattal kapcsolatos szervezeti, személyzeti adatokat, az önkormányzat tevékenységére, működésére vonatkozó, továbbá gazdálkodásával kapcsolatos adatokat, amint azt az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény is előírja.

Bár valamennyi, vizsgált önkormányzat rendelkezik az Interneten bárki által hozzáférhető honlappal, általános tapasztalatunk, hogy az érintett honlapokon a lehetséges információk igen szűk köre található meg. Tegyük hozzá, hogy a 2005. évi XC. törvény által biztosított határidő ez év július 1-én letelt és mintha ennek nem lenne foganatja. Napjainkban az Internet a mindennapos tájékozódás alapvető forrásának tekinthető, legyen szó akár az önkormányzati hivatal ügyfélfogadási rendje felőli tájékozódásról, akár az egyes, helyi önkormányzati programok, tervek, rendeletek megismeréséről, vagy éppen más, az önkormányzat működésével összefüggő adatok felőli tájékozódásról. Így a szervezeti internetes oldalak, hogy a bármikor, bárki számára elérhető és hozzáférhető információforrás szerepét betöltsék, folyamatos fejlesztésre, a megjelenő információk körének bővítésére, naprakészen tartására szorulnak.

Mindezen okoknál fogva javasoljuk az önkormányzatok jogkövetésének hatékonyabb ellenőrzését a törvényességi felügyelet körében, információs szabályzatok megalkotását, illetve az – legalábbis a nagyobb, pl. 5000 lakos felüli - önkormányzatoknál információs tisztviselő kinevezését, aki a honlap naprakészen tartásáért, az elhelyezhető információk összegyűjtéséért és a honlap szerkesztőihez való rendszeres továbbításáért felel.

Tisztában vagyunk vele, hogy a települési önkormányzatok a személyi és anyagi erőforrások folyamatos hiányával küzdenek. A honlap karbantartása, a lehetségesen elhelyezhető információk körének bővítése, fejlesztése ugyanakkor nem jelent új feladatot, mindössze a meglévő rendszer átszervezését, racionalizálását, az önkormányzat szervezeti egységei közötti információ-áramlás átgondolását, fejlesztését.

5. A környezeti információhoz való hozzáférés gyakorlati érvényesülése

5.1. A hozzáférés alapvető eljárásjogi szabályainak áttekintése

A környezeti adatokhoz való hozzáférés jogalapját az első fejezetben már részletesen ismertetett jogszabályi rendelkezések adják. A gyakorlati érvényesülés körében a fenti jogszabályok, így különösen a környezetvédelmi törvény és az adatvédelmi törvény, rendelkezései közül kizárólag az adatszolgáltatás, illetve adatkérés gyakorlati – eljárási feltételeit meghatározó szakaszokat emeljük ki.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény alábbi szakasza határozza meg a *környezeti információval rendelkező szerv* fogalmát és egyúttal ezen szervek kötelezettségévé teszi mind az aktív, mind a passzív hozzáférés biztosítását.

12. § (3) „Az állami szervek, az önkormányzatok - kivéve a bíróságok és a jogalkotó szervek e minőségükben -, a környezethez kapcsolódó kötelezettséget, feladatot teljesítő vagy közszolgáltatást nyújtó, illetve az egyéb közfeladatot ellátó szervek vagy személyek (a továbbiakban: *környezeti információval rendelkező szerv*) feladatkörükben kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kísérni, igény esetén a rendelkezésére álló környezeti információt hozzáférhetővé tenni, rendelkezésre bocsátani, továbbá a környezeti információk külön jogszabályban meghatározott körét, illetve a birtokában levő vagy a számára tárolt információk jegyzékét elektronikusan vagy más módon közzétenni.”

Az aktív hozzáférés biztosítása, avagy a másik irányból közelítve a kérdést, a környezeti információval rendelkező szervek közzétételi kötelezettsége kiterjed egyrészt azon adatok körére, amelyek a környezeti információ fogalma által - egy másik jogszabályra utalás formájában²⁰ - egyértelműen meghatározottak, másrészt pedig mindazon információ jegyzékére, amely a szerv birtokában van, illetve a részére tárolt. Igény előterjesztése esetében az érintett szerv valamennyi rendelkezésre álló környezeti információ esetében köteles biztosítani az információs szabadság érvényesülését.

A környezetvédelmi törvény egyebekben általános jelleggel utal az adatvédelmi törvény előírásaira az alábbi szakaszokban.

12. § (2) „Mindenkinek joga van a külön jogszabályban meghatározott környezeti információkat - mint közérdekű adatokat - megismerni.”

...

51. § (1) „A környezet állapotára, igénybevételére és használatára vonatkozó adatok a közérdekű adatokra vonatkozó jogszabályok szerint kezelendők.”

²⁰ A nyilvánosság környezeti információhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25.) Korm. r. 2. §

5.1.1. Aktív hozzáférés (avagy a közzétételi információszabadság)

Az aktív hozzáférés szabályozása körében a közzététel teljesítésének *határidejét, illetve gyakoriságát tekintve* a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény az alábbi általános előírásokat tartalmazza.

19. § (1) „... köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szervek rendszeresen elektronikusan vagy más módon közzéteszik, továbbá erre irányuló igény esetén a 20. § rendelkezései szerint hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb - így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó - adatokat. A tájékoztatás módját, a vonatkozó adatok körét jogszabály is megállapíthatja.”

A környezetvédelmi tárgyú jogszabályok a közzétételi információszabadság biztosítása körében csupán a következő különös eljárásjogi rendelkezéseket tartalmazzák az adatvédelmi törvény általános szabályaihoz képest.

A környezetvédelmi törvény 51. § szerint

„(2) A miniszter az adatgyűjtés alapján évente jelentést terjeszt a Kormány elé az ország környezeti állapotának alakulásáról.²¹

(3) A lakóhelyi környezet állapotának alakulásáról a települési önkormányzat szükség szerint, de legalább évente tájékoztatja a lakosságot.”

Konkrét, jogszabályi határidőhöz kötött közzétételi kötelezettség tehát a környezeti információkat tartalmazó dokumentumok közül a környezetállapot-jelentések esetében áll fenn évenkénti gyakorisággal.

A közzétételi kötelezettség teljesítésének módját illetően mind az adatvédelmi törvény²², mind a Környezetvédelmi törvény felhatalmazása alapján készült a nyilvánosság környezeti információhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25.) Korm. r. az elektronikus formában történő közzétételt nevesíti, de lehetővé teszi a más formában történő nyilvánosságra hozatalt is.

A 311/2005. (XII.25.) Korm. r. szerint

3. § „A környezeti információval rendelkező szerv elektronikusan vagy más módon - ha törvény eltérően nem rendelkezik - közzéteszi a nyilvánosság számára a következő környezeti információkat tartalmazó dokumentumokat:

...

4. § A környezeti információval rendelkező szerv a környezeti információt lehetőség szerint elektronikus adatbázisokban tartja nyilván, továbbá a technikai feltételek

²¹ A környezetállapot-jelentések a nyilvánosság környezeti információhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25.) Korm. r. 3. § c) pontja alapján olyan környezeti információkat tartalmazó dokumentumok, amelyeket a környezeti információval rendelkező szervek kötelesek közzé tenni.

²² Ld. fent 19. § (2) bekezdés

rendelkezésre állása esetén a környezeti információt az internetes honlapján is megjeleníti és a megjelenített adatokat szükség szerint frissíti.”

A közzétételi információszabadság természetéből fakadóan a fenti jogszabályi kötelezettség teljesítése ellenében a környezeti információval rendelkező szervek semmiféle **költségtérítésre** nem jogosultak.

5.1.2. Passzív hozzáférés (avagy az információszabadság érvényesülése igény esetén)

A igényre történő adatszolgáltatás körében a környezetvédelmi tárgyú jogszabályok nem tartalmaznak gyakorlati – eljárási jellegű szabályokat, így a környezetvédelmi törvény fentiekben idézett²³ felhatalmazása alapján az adatvédelmi törvény vonatkozó rendelkezései az irányadóak ezekben a kérdésekben.

Az adatszolgáltatás teljesítésének *határidejét tekintve* az adatvédelmi törvény rendelkezései teljesen egyértelmű szabályokat tartalmaznak.

20. § (2) „A közérdekű adat megismerésére irányuló igénynek az adatot kezelő szerv az igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül tesz eleget.”

...

(6) „Az igény teljesítésének megtagadásáról, annak indokaival együtt, 8 napon belül írásban vagy - amennyiben az igényben elektronikus levelezési címét közölte - elektronikus úton értesíteni kell az igénylőt.”

Az adatközlés módját tekintve szintén az adatvédelmi törvény előírásai az irányadóak.

20. § (1) „A közérdekű adat megismerése iránt bárki - szóban, írásban vagy elektronikus úton - igényt nyújthat be.”

...

(5) „Az adatigénylésnek közérthető formában és - amennyiben az aránytalan költséggel nem jár - az igénylő által kívánt technikai eszközzel, illetve módon kell eleget tenni. Az adatigénylést nem lehet elutasítani arra való hivatkozással, hogy annak közérthető formában nem lehet eleget tenni.”

A kért környezeti információ rendelkezésre bocsátásával kapcsolatban felmerült költségek megtérítésével kapcsolatban szintén a fenti jogszabály 20. § (3) bekezdése tartalmaz kötelező rendelkezéseket.

20. § (3) „Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről, annak tárolási módjától függetlenül az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő szerv kizárólag a másolat készítéséért - legfeljebb az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően - állapíthat meg költségtérítést, amelynek összegét az igénylő kérésére előre közölni kell.”

²³ Ld. fent 51. § (1) bekezdés

5.2. A kutatás módszertana

5.2.1. Az aktív hozzáférés vizsgálata

Kutatásunk során vizsgáltuk, hogyan érvényesül a közzétételi információszabadság a környezeti adatok esetében, avagy a környezeti információval rendelkező szervek a gyakorlatban eleget tesznek-e a jogszabályban előírt nyilvánosságra hozatali kötelezettségüknek.

Eszközét tekintve a közzétételi információszabadság érvényesülésének vizsgálatát kizárólag az internetes hozzáférés biztosításán keresztül vizsgáltuk meg két okból. Egyrészt azért, mert a környezeti információk nyilvánosságra hozatali kötelezettségét előíró jogszabályok is az elektronikus úton történő közzétételt írják elő, amennyiben ennek technikai feltételei fennállnak. Másrészt ennek indoka az, hogy álláspontunk szerint napjainkban az információszolgáltatás elsődleges eszköze kétségtelenül a világháló. Az információval rendelkező szervek hirdetőtáblája vagy akár az országos vagy helyi sajtó útján történő nyilvánosságra hozatala bármely környezeti információt tartalmazó dokumentumnak csak másodlagos, illetve kiegészítő eszköze lehet az interneten keresztül történő közzétételnek.

A közzétételi kötelezettség *alanyait tekintve* a hozzáférés eljárásjogi szabályainak áttekintése során már ismertettük a környezeti információval rendelkező szerv jogszabályi definícióját. E szervek igen nagy számúak, taxatív módon jogszabály nem határozza meg őket. Kutatásunkba a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumot, a tíz regionális alapon működő környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőséget és az országos főfelügyelőséget, valamint azon önkormányzatokat vontuk be, amelyeknek honlapjait az adatokhoz való hozzáférés szabályozása szempontjából is áttekintettük.²⁴

A közzététel *tárgyát tekintve* elsődlegesen vizsgáltuk a nyilvánosság környezeti információhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25.) Korm. r. 3. §-ában felsorolt azon környezeti információkat tartalmazó dokumentumokat²⁵, amelyeknek

²⁴ A vizsgált honlapok elérhetőségét a Melléklet 5. 1. tartalmazza.

²⁵ 3. § „A környezeti információval rendelkező szerv elektronikusan vagy más módon - ha törvény eltérően nem rendelkezik - közzéteszi a nyilvánosság számára a következő környezeti információkat tartalmazó dokumentumokat:

a) a nemzetközi szerződések, jogszabályok, ideértve az Európai Közösségi jogi aktusok, valamint ezek végrehajtásáról szóló jelentések;
b) a környezettel kapcsolatos ágazati politikák, stratégiák, tervek és programok, valamint ezek végrehajtásáról szóló jelentések;
c) a környezetállapot-jelentések;
d) a környezetre hatást gyakorló vagy valószínűleg hatást gyakorló tevékenységek eseti vagy folyamatos megfigyeléséből származó adatok vagy az ezeket összefoglaló adatok;
e) a környezeti elemekre vonatkozó környezeti hatástanulmányok és kockázatelemzések;
f) külön jogszabályban meghatározottak, különösen a szerv birtokában levő vagy a számára tárolt környezeti információk jegyzéke.”

a közzététele jogszabályi kötelezettség. A vizsgálat tárgya volt továbbá a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII.25.) Korm. r. szerinti közzétételi kötelezettség teljesítése, amely az egyes engedélyezési eljárások megindulásáról szóló közleményekre, közmeghallgatásokra vonatkozó hirdetményekre terjed ki.

5.2.2. A passzív hozzáférés vizsgálata

Kutatásunk során arra szerettünk volna választ kapni, hogy egyrészt, a hatályos magyar normarendszerben miként jelenik meg az információhoz való hozzáférés alkotmányos joga, másrészt, hogy ez a jog hogyan érvényesül a környezetvédelmi joggyakorlatban ma, Magyarországon. Kutatásunk célja annak feltárása volt továbbá, hogy melyek ma hazánkban a környezeti adatnyilvánosság határai, illetve, hogy a szabályozásban és a gyakorlatban általában érvényesülő adathozzáférési akadályok indokoltak-e, avagy sem. Távlati célunk jelen munkával az volt, hogy hozzájáruljunk az államigazgatás működése átláthatóságának erősítéséhez, a közösség információs jogai érvényesülésének kiteljesítéséhez.

A normatív szabályozás vizsgálatán kívül kutatásunkban kiemelt figyelmet fordítottunk az információhoz való jog gyakorlati megvalósulásának, érvényesülésének vizsgálatára is. Ennek keretében célzott mintavételeket végeztünk, adatkiadás iránti igényeket nyújtottunk be, amely igényekben még nyilvánosságra nem hozott dokumentumok kiadását, összesítő adatszolgáltatást, különböző információkat kértünk. Annak tesztelése érdekében, hogy mennyiben számít az adatkérésnél az adatigénylő személye, a címzett személy/szervezet, az adatigénylő levél konkrét formája, továbbá, az a tény, hogy van-e a kért adathoz kapcsolódóan „ügy” folyamatban, összesen 18 adatkiadás iránti igényt nyújtottunk be, az alábbi megoszlás szerint:

Címzett Feladó	helyi önkormányzat		regionális környezetvédelmi hatóság		Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	
magánszemély	ügyhöz kapcsolódóan	ügytől függetlenül	ügyhöz kapcsolódóan	ügytől függetlenül	ügyhöz kapcsolódóan	ügytől függetlenül
helyi zöldszervezet	ügyhöz kapcsolódóan	ügytől függetlenül	ügyhöz kapcsolódóan	ügytől függetlenül	ügyhöz kapcsolódóan	ügytől függetlenül
országos zöldszervezet	ügyhöz kapcsolódóan	ügytől függetlenül	ügyhöz kapcsolódóan	ügytől függetlenül	ügyhöz kapcsolódóan	ügytől függetlenül

A 18 adatkiadás iránti igényből hatot magánszemély, hatot helyi szinten működő zöld szervezetek, további hatot pedig országos zöld szervezetek nevében, illetőleg segítségével nyújtottunk be, véletlenszerűen kiválasztott helyi önkormányzatokhoz, regionális környezetvédelmi hatóságokhoz, valamint a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz, konkrét ügyhöz kapcsolódóan, valamint ügytől függetlenül is. Az említett konkrét ügyeket, amelyek esetében az EMLA jogászai, ügyvédei látnak el képviselőt a függelékben 8.5. sz. alatt röviden bemutatjuk, kitérve az adott adatigénylés indokára.

Amint az a jelen kutatási anyag 8.2. sz. alatti függelékében szereplő adatigénylő levélből is kitér, az adatkérő leveleket konkrét jogszabályi hivatkozások nélkül, úgy fogalmaztuk meg, hogy azokból ne tűnjön ki az adatkérő vonatkozó jogszabályokról való tájékozottsága, jogi felkészültsége.

Az információszabadság igényre történő érvényesüléséről, az információhoz való jog leggyakoribb anyagi jogi és eljárásjogi és gyakorlati akadályairól, a beérkezett válaszok alapján nyert tapasztalatainkról számol be jelen kutatási jelentés.

5.3. A kutatás eredménye

5.3.1. Az aktív hozzáférés vizsgálati eredményei

A kutatás körébe vont honlapok közül természetesen a *minisztériumi honlap* tartalmazza a legtöbb környezeti információt. A honlapon Elektronikus információszabadság menüpont alatt a Közérdekű adatokra, majd a Környezeti információkra kattintva találhatók meg és tölthetők le jogszabályok, elérhetőségei az EU joganyagának, valamint környezetállapot-jelentéseknek. Környezeti stratégiákat, programokat, egyes aktuális (általában nemzetközi) ügyekhez kapcsolódó hatástanulmányokat szintén közzé tesz a minisztérium a weboldalán. Tegyük hozzá, hogy ezen lapokon való eligazodás laikus számára nem könnyű feladat. A környezeti információk tehát viszonylag széles körben elérhetőek, így álláspontunk szerint a KvVM - egy igen jelentős kivételtől eltekintve –jobbára eleget tesz a nyilvánosság környezeti információhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25.) Korm. r. 3. §-ában foglaltaknak. A honlap viszonylag áttekinthető, bár ezt a menüpontot sajnálatos módon a honlap végén találjuk meg. A jogszabályok ugyanakkor hatályos tartalommal innen közvetlenül nem tölthetők le, hanem a honlap utal a 'Hatályos jogszabályok elektronikus gyűjteményére', amely innen egy linkkel nem érhető el, ami oldalszerkesztési hiányosság. Emellett, csupán egy-két olyan ágazaton belüli rovat volt, melyek tartalma sajnos évek óta nem változott. Kivételnek a környezetre hatást gyakorló tevékenységek megfigyeléséből származó adatok tekinthetők, melyek nyilvánosságának biztosítása álláspontunk szerint döntő jelentőségű. Ezek az információk adnak ugyanis tájékoztatást egyes környezethasználók kibocsátásaival kapcsolatban, illetve egyes települések, telephelyek környezeti állapotáról, szennyezettségéről. A gyakorlati érvényesülés vizsgálati eredményeinek értékelése körében az ezzel kapcsolatos álláspontunkat részletesen kifejtjük.

Az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség és a tíz regionális környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi *felügyelőség honlapjai* elsődlegesen a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII.25.) Korm. r. szerinti közzétételi kötelezettségnek tesznek eleget. A hivatkozott jogszabály rendelkezéseivel összhangban valamennyi felügyelőség közzé teszi honlapján az egyes engedélyezési eljárások megindulásáról szóló hirdetményeket (néhány esetben csak 2008-tól kezdődően). A

főfelügyelőség, valamint tízből hat felügyelőség esetében a határozatok, engedélyek is letölthetők.

A fentiekén túlmenően ezek a honlapok szinte kivétel nélkül elsősorban a hatósági ügyintézés elősegítő információkat tartalmazzak, így adatlapokat, formanyomtatványokat, kitöltési útmutatókat. A 311/2005. (XII.25.) Korm. r. 3. §-a szerinti környezeti információkat tartalmazó dokumentumok közül jogszabályok (3. § a) pont) a főfelügyelőség, valamint öt felügyelőség esetében találhatók a honlapon, általában jól, ágazatonként rendszerezve, linkekkel, rendszerint a KvVM honlapjára vezetve, ahol azok tartalma is megismerhető. Ez egyben azt is jelenti, hogy még nem egyenszilárdságú a hozzáférhetőség rendszere.

A stratégiák, politikák, környezetállapot-jelentések (3. § b) és c) pontok) előfordulása a fenti weboldalakon már kevésbé jellemző, illetve azokkal kapcsolatban az az általános tapasztalatunk, hogy az egyes felügyelőségek esetében teljesen esetlegesen van fenn a honlapon egy-egy légszennyezettségi intézkedési program, hulladékgazdálkodási terv, zajtérkép vagy egy vízvédelmi állapot-jelentés.

A környezetre hatást gyakorló tevékenységek megfigyeléséből származó adatok, környezeti hatástanulmányok és kockázatelemzések (3. § d) és e) pontok) honlapon történő nyilvánosságra hozatala a felügyelőségek esetében kivételes jelleggel (egy-két esetben) fordul elő, kiemeljük a Közép-Tisza-Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség honlapján, mely mind tartalmát, mind felépítését tekintve a kivételesek közé sorolható. A szerv birtokában lévő környezeti információk jegyzékének közzétételével (3. § f) pont) a fenti honlapokon nem találkozunk.

Összességében a felügyelőségi honlapokról elmondható, hogy a 314/2005. (XII.25.) Korm. r. szerinti közzétételi kötelezettségüknek alapvetően eleget tesznek, ezzel szemben azonban a 311/2005. (XII.25.) Korm. r. 3. §-a szerinti környezeti információkat tartalmazó dokumentumok a felügyelőségek esetében esetlegesen érhetőek csak el az Interneten keresztül. Gyakorlati oldalról nézve a határozatok, közlemények esetében hiányoznak a keresők, amelyek lehetővé teszik az egyes ügyekhez kapcsolódó dokumentumok gyors elérését. A honlapokat a legtöbb felügyelőség esetében alapvetően a határozatok, közlemények folyamatos feltöltése útján frissítik, egyéb környezeti információkat (állapotjelentések pl.) illetően teljesen esetleges, hogy egy-egy ágazat valamely dokumentuma, melyik évből érhető el az adott honlapon.

A környezeti információk a *települési önkormányzatok hivatalos weboldalain* kis számban fordulnak elő. A jogszabályok elérhetőségét a helyi szabályozás ismertetése körében már vizsgáltuk, így azokra most külön nem térünk ki. Itt annyit kell megjegyeznünk, hogy az ilyen közzétételre társulás vagy központi oldal útján nyílik lehetőség, mellyel nem élnék kellő módon

A fővárosi honlapon külön aloldal készült a környezetvédelmi programnak, ahol maga a program és egyéb környezeti információk is megtalálhatók (www.budapestikornyezet.hu). A www.budapest.hu weboldalon link mutat továbbá az

Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat honlapjára és esetlegesen további környezeti információk is megtalálhatók, de ezek igen nehezen elérhetők. A közérdekű adatok menüpont alatt ugyanis nincsenek környezeti adatok, így csak a keresőn keresztül érhető el egy-egy környezeti információt tartalmazó dokumentum.

A megyei jogú városoknál minden esetben megtalálhatók a településszerkezeti, szabályozási tervek, valamint a helyi építési szabályzat a honlapon, melyek környezeti információkat is tartalmaznak. Egyéb környezeti információkat tartalmazó dokumentumok (egy-egy hulladékgazdálkodási terv vagy környezetvédelmi program) előfordulása azonban teljesen esetleges az egyes honlapok esetében.

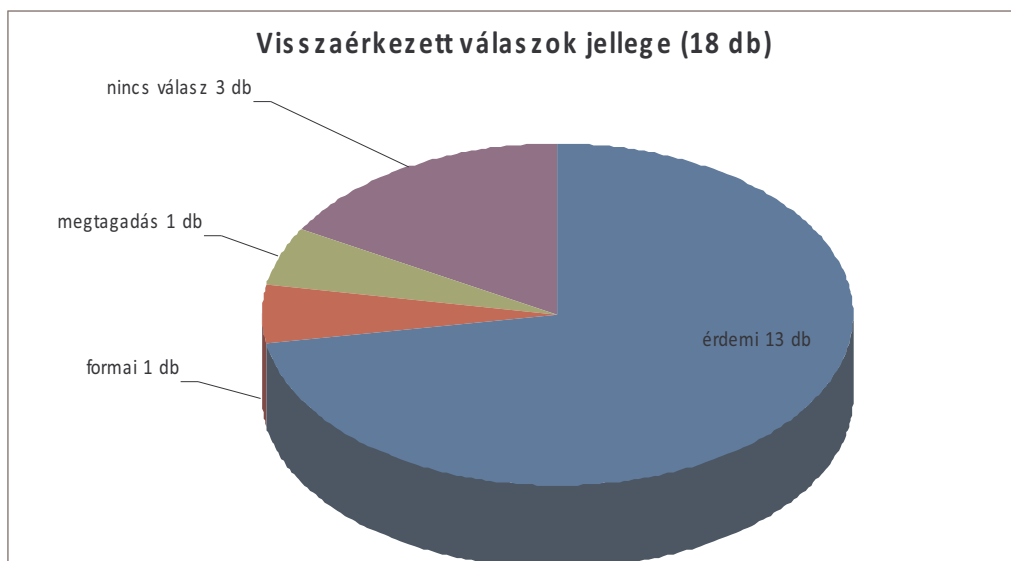
A városok, községek honlapjainak áttekintése során hasonló tapasztalatokat szereztünk. A fentiekben említett építésügyi dokumentumok (tervek) a honlapok többségéről letölthető, egyéb környezeti információk esetlegesen fordulnak elő. Egy község, Budakalász esetében található hulladékgazdálkodási terv, környezetvédelmi program, levegővédelmi intézkedési program és zajtérkép is a honlapon.

Összességében tehát álláspontunk szerint a települési önkormányzatok nem tesznek teljes mértékben eleget sem 2005. évi XC. törvény, sem a 311/2005. (XII.25.) Korm. r. 3. §-a szerinti közzétételi kötelezettségüknek, az elektronikus információszolgáltatás lehetőségét a környezeti információk esetében csak részben használják ki.

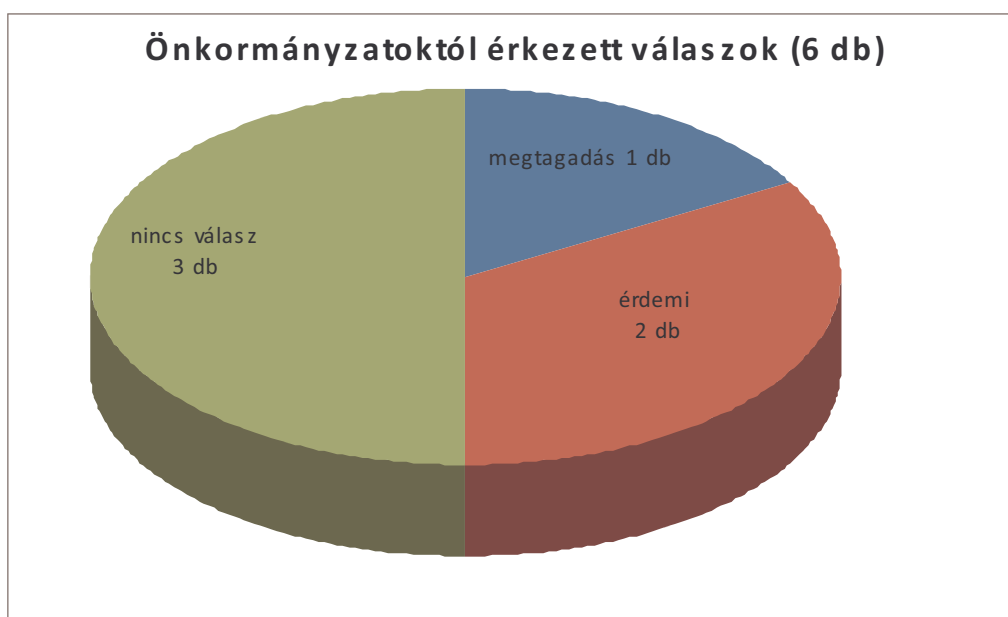
5.3.2. A passzív hozzáférés vizsgálati eredményei

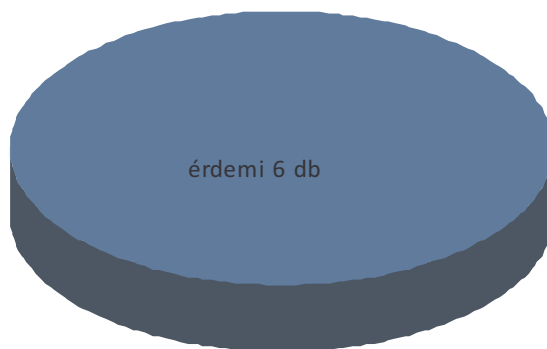
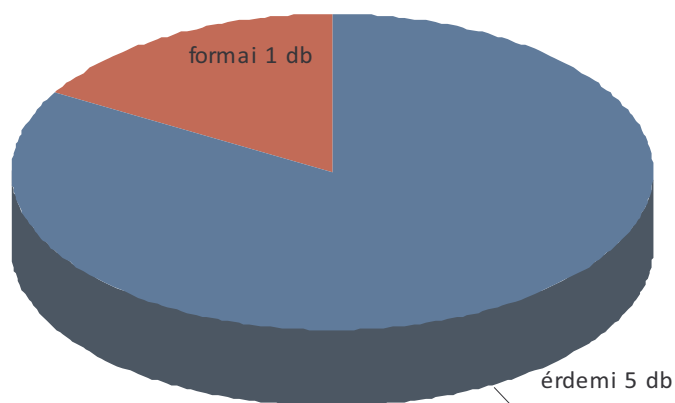
A passzív hozzáférés vizsgálata során benyújtott 18 adatkiadási igényt a függelékben 8.3. sz. alatt található táblázatban foglaljuk össze. A táblázatban az ügyeket a környezeti információval rendelkező szervek szerint csoportosítottuk. Az 1-6. sorszám alatti adatkéréseket települési önkormányzatokhoz, 7-12. sorszám alattiakat a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium különböző főosztályaihoz, míg a 13-18. sorszám alattiakat különböző Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségekhez nyújtottuk be. A táblázat a fentiekben túlmenően tartalmazza az adatkérők személyét, az igény teljesítésének időtartamát, valamint a válasz jellegét.

Az alábbi diagramm az összes általunk benyújtott adatkiadási igénnyel kapcsolatos választ mutatja be azok jellege szerint.

Ezt követően három diagramban külön-külön mutatjuk be az egyes környezeti információval rendelkező szervek szerint az igénylésekre adott válaszok jellegét.

KvVM-től érkezett válaszok (6db)**Felügyelőségektől érkezett válaszok (6db)**

A függelékben 8.4. sz. alatti táblázatban ismertetjük az egyes adatigénylések tárgyát, azaz a környezeti információval rendelkező szervhez címzett adatigénylést és az arra általunk várt választ az ügyek 8.3. sz. táblázatbeli sorszámozását követve.

Az alábbi táblázatban röviden ismertetjük az adatkiadási kérelmekre adott válaszokat, valamint az egyes válaszok jogi értékelését.

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
1.	Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata jegyzője elutasítja az adatkiadás iránti igényt az Avtv. 19/A. § (2) bekezdésére hivatkozással²⁶. Az említett szakaszból aláhúzással kiemeli, hogy az <i>„különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.”</i> Hivatkozik továbbá építésügyi jogszabályok egyes szakaszaira, melyek azonban az adatkérés szempontjából indifferensek. Felhívja továbbá a helyi adatkezelési szabályzatát, idézi annak „A hatósági ügyek intézésének rendjével kapcsolatos adatok” c. fejezetét, mely tartalmazza, hogy a hatósági ügyekben mely adatok minősülnek közérdekű adatoknak és ennek alapján megállapítja, hogy az általunk kért adatok nem közérdekűek. Végül tájékoztat, hogy a kért dokumentumok megtekintésére abban az esetben van mód, ha az adott építési eljárásban ügyféli minőségünket igazoljuk.	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> - A válasz a megtagadás esetében irányadó 8 napos jogszabályi (Avtv.) határidőt többszörösen túllépve érkezett. - Formáját tekintve jogszerűen, írásban. - Költségekről értelemszerűen nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Álláspontunk szerint az elutasításra az adatkezelő szerv mérlegelési jogkörében jogosult, ugyanakkor ebben a konkrét esetben ez nem áll összhangban a jogalkotó szándékával és az adatvédelmi törvény céljával. A hivatkozott jogszabályi rendelkezés (Avtv. 19/A. § (2) bek.) teljesen megfoghatatlan a tekintetben, hogy az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését mi veszélyezteti. A rendelkezés igen tág teret ad a szubjektív megítélésnek. Másrészt indoka lehet az elutasításnak az is, hogy a kért dokumentumok (szakmai állásfoglalások, kerületi főépítész szakmai véleménye) egy olyan elvi építési engedélyezési ügryhöz kapcsolódnak, amelyben folyamatban van a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata.
2.	Válasz nem érkezett.	
3.	Gödöllő Város Jegyzője tájékoztat, hogy az ügyben általa kiadott telepengedélynek nem feltétele a zajmérések elvégzése és a hatályos jogszabályi rendelkezések alapján	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> A válasz a törvényben előírt 15 napos jogszabályi határidőt (Avtv.) 9 nappal túllépve érkezett.

²⁶ Avtv. 19/A. § (2) „A döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény - az (1) bekezdésben meghatározott időtartamon belül - a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat megismerése a szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.”

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
	nincs zaj- és rezgésvédelmi hatásköre az ügyben. A kért zajmérési eredmények így nem állnak a rendelkezésére, tehát nem tudja kiadni őket. Közli ugyanakkor, hogy tudomása szerint Vác Város Önkormányzata kiadott zajmérés elvégzésére kötelező határozatot, így az „ügy állásáról felvilágosítást az eljáró hatóságtól lehet kérni.”	- Formáját tekintve jogszerűen, írásban. - Költségekről értelemszerűen nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Álláspontunk szerint a válasz a környezetvédelmi törvény 12. § (6) bekezdésével²⁷ összhangban áll, az adatot kezelő szerv nem kereste meg a kért környezeti információval rendelkező szervet, de tájékoztatást adott erre vonatkozóan a igény tartalmának megfelelően.
4.	A Főpolgármesteri Hivatal Főépítész Iroda tájékoztat, hogy nem rendelkezik olyan szabállyal, amely a településrendezési eljárásokban, illetve környezeti vizsgálat során a nyilvánosság részvételének rendjét szabályozza. Ezekben az eljárásokban a vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint járnak el. Megjegyzi, hogy az adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzata a honlapján elérhető.	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> - A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőn belül megérkezett. - Formáját tekintve jogszerűen, írásban. - Költségekről értelemszerűen nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> A válasz megfelel az adatvédelmi törvény előírásainak és a igény tartalmának.
5.	Válasz nem érkezett.	
6.	Válasz nem érkezett.	<u>Megjegyzés:</u> Az adatkérés kézhezvételét követően az adatkezelő szerv (Veresegyház polgármestere) telefonon megkereste az adatkérőt és további felvilágosítást kért az adatkéréssel kapcsolatban. Az adatkérő ezt követően elektronikus úton megküldte a részére a 2007. május 3. napjától hatályos területek biológiai aktivitásértékének számításáról szóló 9/2007. (IV.3.) ÖTM rendelet szövegét.
7.	A válasz a KvVM Barlang- és	<u>Eljárásjogi szempontból:</u>

²⁷ Kvtv. 12. § (6) „Ha a megkeresett szerv nem rendelkezik a kért környezeti információval, az információ megismerésre vonatkozó igényt köteles a környezeti információval rendelkező szervnek megküldeni és erről az igénylőt értesíteni vagy tájékoztatni, hogy a kért információt mely környezeti információval rendelkező szervtől igényelheti.”

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
	Földtani Osztályának elektronikus iktatókönyve kivonatát tartalmazza 2004-2007 közötti évekre vonatkozóan a Nyilvántartáshoz <i>beérkezett dokumentumokat</i> iktatószám, dátum, beküldő és tárgy szerint felsorolva. A <i>barlangkutatói jelentések</i> tekintetében a 2005.02.22 és 2008.04.21. közötti időszakra vonatkozó lista iktatószámot, a jelentés készítőjének a nevét, a tevékenység évét és a tevékenység típusát tartalmazza.	• A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőn belül érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban és elektronikusan is. • Költségekről nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Álláspontunk szerint az adatszolgáltatást a KvVM a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, de csak részlegesen teljesítette. Az adatkérés az elmúlt öt évben (2003-2007) az Országos Barlangnyilvántartás részére megküldött bejelentések, jelentések összesítő táblázatának megküldésre irányult, melynek a Minisztérium az elmúlt 4, illetve 3 vonatkozásában tett eleget. A hiányosság oka feltételezésünk szerint az a körülmény, hogy csak a részünkre megküldött időszakra nézve állnak rendelkezésre elektronikus formában a kért adatok.
8.	A válasz tartalmaz egy helyszíni egyeztető tárgyalásról készült emlékeztetőt, a Kámoni Arborétum bővítési területének vázrajzát, valamint a területváltozások vázrajzát.	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőt három nappal túllépve érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • Költségekről nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Álláspontunk szerint az adatkezelő szerv szűken értelmezte az előterjesztett adatkiadási igényt, amely a természetvédelmi terület védettségének megszüntetését előkészítő dokumentáció kiadására irányult zárójelben nevesítve a természetvédelmi törvény szerinti kötelező dokumentumokat, így az egyeztető tárgyalások jegyzőkönyveit, az összefoglalót stb. megjegyzéssel. A megküldött emlékeztető feltételezhetően mind a jegyzőkönyvet, mind az

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
		összefoglalót magában foglalja, tartalmaz azonban utalást független szakértői felmérésre, szakmai egyeztetésekre is, ezekkel kapcsolatosan azonban nem történt sem adatszolgáltatás, sem utalás a Minisztérium részéről, megítélésünk szerint tehát a válasz csak részlegesen tett eleget az adatkérésnek.
9.	A KvVM Környezetgazdasági Főosztálya jelenleg vizsgálja a válasz szerint, hogy mely települési szilárd hulladék-lerakók fognak 2009. július 16. után üzemelni. Az üzemelő lerakók engedélyeivel, egyéb paramétereivel kapcsolatban a VITUKI Kht. összeállított egy adatsort a KvVM megbízásából, ezeket azonban megküldik a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek részére ellenőrzés céljából. Az adatkérésre ezt követően tudnak választ adni, tervezik az adatsor közzétételét is, erre várhatóan 2008. szeptemberében kerül sor.	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőn belül érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • Költségekről nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> A válasz megfelel a igénynek és a vonatkozó jogszabályi előírásoknak.
10.	A válasz tartalmazza azon kötelezettségszegési eljárások összesítését, amelyekben az EU csatlakozás óta indokolással ellátott vélemény született az eljárás tárgyának, a figyelmeztető levél valamint az indokolt vélemény keltének és határidejének feltüntetésével.	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőn belül érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • Költségekről nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Az adatszolgáltatás a igénynek és a jogszabályi előírásoknak megfelel.
11.	A válasz a 2005-2007. évekre vonatkozóan tartalmaz egy-egy táblázatot, évenkénti kimutatást az adott évre a tartalék terhére kiosztható CO ₂ mennyiséggel, feltüntetve továbbá soronként az ügyszámot, a kérelmezők nevét, a döntést, annak jogerőre emelkedése időpontját és az engedélyezett mennyiséget.	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőn belül érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • Költségekről nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Az adatszolgáltatás a igénynek és a jogszabályi előírásoknak megfelel.

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
12.	A válasz tartalmaz egy tájékoztató levelet, mely szerint a Minisztérium által jóváhagyott <i>termékdíj átvállalási szerződések</i> nagy számú adatot értenek, ezért a szerződések kiadására csak másolási díj ellenében van mód. Mellékelten azonban megküldi az átvállalási szerződések listáját táblázatos formában (kb. 250 oldalban! egyoldalas lapokra fénymásolva). Az <i>egyedi mentességben</i> részesülőket illetően szintén tájékoztat a 2007-ben, illetve 2008-ban mentességben részesülőkről egy-egy táblázat formájában.	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőt túllépve érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • Költségeket nem számolt fel az igen jelentős mennyiségű oldalszám ellenére sem, de a további (vagyis a konkrétan kért) adatok kiadását 18 Ft/lap fénymásolási díj ellenében tudja teljesíteni. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Az adatszolgáltatás a jogszabályi előírásoknak a határidő túllépés kivételével alapvetően megfelel A mentességet illetően adatszolgáltatás a 2007. és a 2008. évekre történt a 2005-ös és a 2006-os évekre vonatkozó adatkéréssel kapcsolatban nem tartalmaz utalást a válasz, így az a igény tartalmának csak részlegesen tesz eleget. Álláspontunk szerint igen méltányosan járt el az adatkezelő, hogy nem kért költségtérítést a több száz oldalnyi dokumentum másolásáért, a további másolatok 18 Ft/lap fénymásolási díj ellenében történő kiadása szintén méltányosnak tekinthető és összhangban áll a jogszabályi rendelkezésekkel.
13.	A válasz egy kísérőlevél mellékleteként tartalmaz két – egyaránt 2004. szeptember 6. napján kelt - hatósági határozatot másolatban záradékkal ellátva (másolat kiadásának időpontja). Az egyik határozat egy levegővédelmi kötelezést, míg a másik egy bírság kiszabást tartalmaz.	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőt két nappal túllépve érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • Költségekről nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Az adatszolgáltatás a igénynek és a jogszabályi előírásoknak megfelel.
14.	A válaszlevélben tájékoztatást kaptunk, hogy a 2007. évre	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.)

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
	vonatkozóan még nem állnak a hatóság rendelkezésére a kért adatok, azok feldolgozása folyamatban van. A 2004-2006. évekre vonatkozó hulladékgazdálkodással kapcsolatos adatok pedig mindenki számára elérhetők a KvVM honlapján (közöl két honlapcímet). Mellékelten „példaként” megküldi a fenti honlapról kinyomtatott 2006. évre Veszprém városára vonatkozó összes keletkezett hulladékok (veszélyes - nem veszélyes hulladékcsoportonkénti) megoszlásáról szóló táblázatot megjegyezve, hogy „természetesen többféle szempont szerinti leválogatás is lehetséges”. A szelektív hulladékgyűjtésre vonatkozóan Veszprém Megyei Jogú Város Környezetvédelmi Programjának 2007. októberében elfogadott felülvizsgálatára hivatkozik, annak egyes táblázatait (1 oldal) mellékelten csatolja (1999-2006. évekről), valamint javasolja, hogy vegyüek fel közvetlenül a kapcsolatot a város környezetvédelmi ügyintézőjével.	előírt 15 napos jogszabályi határidőn belül érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • Költségekről nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Az adatszolgáltatás a igénynek és a jogszabályi előírásoknak alapvetően megfelel. Az adatszolgáltató nem rendelkezik a kért időszakra vonatkozó adatokkal, de egyrészt közli a korábbi időszakokra vonatkozó adatok internetes elérhetőségét, másrészt megjelöli azt a szervet, amely feltehetőleg a kért környezeti információ birtokában van. Álláspontunk szerint a hatóság a fenti tájékoztatással a jogszabályi előírásoknak alapvetően eleget tett, hiányzik azonban a közösségi részvételnek egyik fontos eleme jelen esetben, az ún. „részvételre képesítés”, az egyéni segítségnyújtás az adatkérő részére.²⁸ Álláspontunk szerint az adatszolgáltató az egyéni adatkiadási kérelmek esetében, amennyiben egy honlapra utal, akkor jár el az Aarhusi Egyezmény, valamint a vonatkozó jogszabályok szellemében, ha a kért adat pontos fellelési helyét megjelöli menüpontok vagy konkrét linkek közlésével. Abban az esetben, ha az adatkérőnek kell egy igen nagy mennyiségű adatot tartalmazó honlapon megtalálni a keresett információt, akkor a hatékony adatszolgáltatás követelménye nem teljesül.²⁹

²⁸ A környezetvédelmi törvény 12 §-a szerint (4) „A környezeti információval rendelkező szerv biztosítja a nyilvánosság, illetve a környezeti információt igénylő számára, hogy a környezeti információ megismerésére vonatkozó jogosultságairól tudomást szerezzen, továbbá elősegíti a környezeti információhoz való hozzájutást. E jogok előmozdítása érdekében a környezeti információval rendelkező szerv információs tisztviselőt nevezhet ki.”

²⁹ Ld. szintén Aarhusi Egyezmény 5. cikk 2. pont (kihirdetve a 2001. évi LXXXI. törvénnyel)

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
15.	A kért adatszolgáltatás teljesítésével kapcsolatban visszahívást kér a részletek megbeszélése céljából.	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A felhívás a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőt egy nappal túllépve érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, elektronikusan érkezett, kérdéseket vet fel ugyanakkor az a körülmény, hogy miért van szükség telefonon történő kapcsolatfelvételre, ha az adatkezelő egyébként e-mailben fordul az adatkérőhöz, amely nyilvánvalóan lehetőséget ad az adatkéréssel kapcsolatos kérdések feltételére közvetlenül. • Költségekről értelemszerűen nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> A formális jellegű válasz, felhívás, az adatszolgáltatásra nyitva álló 15 napos jogszabályi határidőt (Avtv.) túllépve került megküldésre. Tartalmát tekintve nem tekinthető érdeminek, csupán egy pontosítást célzó felhívásnak, amelyet azonban az adatkezelő a környezetvédelmi törvény 12. § (7) bekezdése szerint 5 napon belül köteles megtenni.³⁰ Álláspontunk szerint azonban az írásban benyújtott konkrét ügghöz kapcsolódó adatkérés annak tartalmát illetően teljesen egyértelmű, így a „részleteinek megbeszélése” szükségtelen. Megítélésünk szerint az adatkezelő magatartása nem áll összhangban az adatvédelmi törvény céljával. A személyes (telefonos) kapcsolatfelvételt semmilyen körülmény jelen ügyben nem indokolta, ennek hátterében ennél

³⁰ 12. § (7) „A környezeti információval rendelkező szerv az információ megismerésre vonatkozó igény beérkezésétől számított 5 napon belül felhívja az igénylőt az igénye pontosítására, ha az túlzottan általános vagy tartalma alapján a megismerni kívánt környezeti információ nem állapítható meg.”

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
		fogva feltételezésünk szerint egyrésről az állhat, hogy egy konkrét folyamatban lévő ügrről van szó, így az adatkezelő az adatkérő személyéről, az ügghöz való kapcsolódásáról kíván további információkat beszerezni, vagy esetlegesen az adatkérés tárgyát, tartalmát illetően kívánja befolyásolni az adatkérőt. Mindkét eset ellentétes a jogszabályi rendelkezésekkel.
16.	Válaszában az adatszolgáltató szerv tájékoztat arról, hogy a felügyelőség illetékességi területéhez 223 település tartozik, melyek közül a kért időszakban (2003.01.01. és 2007.12.31. között) 168 település küldte meg véleményezésre a környezetvédelmi programját a felügyelőség részére. Amennyiben további információkra van szükségünk, a felügyelőség székházában van mód a kutatásra. Költségekről az alábbi tájékoztatást adja. A felügyelőség helyszínén történő kutatás időtartama alatt kötelező egy köztisztviselő munkatárs biztosítása, mellyel kapcsolatban mérnökóradíjat számolnak fel. „Az adatok felügyelőség általi rendszerezésért, összesítésért szintén mérnökóradíjat számolunk fel, melyről a kért adatok pontosítását követően tudunk tájékoztatást adni.”	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőn belül érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • A költségekkel kapcsolatos tájékoztatás álláspontunk szerint nincs teljesen összhangban a hatályos jogszabályi rendelkezésekkel. Az Avtv. 20. § (3) bekezdése³¹ szerint az adatot kezelő szerv kizárólag a másolat készítéséért számolhat fel költségtérítést, melynek mértéke ténylegesen a másolat készítésével összefüggésben felmerült költségekig terjedhet. A helyszínen történő kutatás időtartamára mérnökóradíjak felszámolására vonatkozó tájékoztatás tehát álláspontunk szerint ellentétes az Avtv. fenti szakaszával. A 20. § (3) bekezdésének szövegezése 2005. június 1. napját megelőzően³² valóban lehetővé tette valamennyi, a közléssel

³¹ Avtv. 20. § (3) „Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről, annak tárolási módjától függetlenül az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő szerv kizárólag a másolat készítéséért - legfeljebb az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően - állapíthat meg költségtérítést, amelynek összegét az igénylő kérésére előre közölni kell.” (hatályos 2005. június 1. napjától)

³² Avtv. 20. § (3) „A közérdekű adat közléséért az adatkezelő szerv vezetője - legfeljebb a közléssel kapcsolatban felmerült költség mértékéig - költségtérítést állapíthat meg. A kérelmező kérésére a költség összegét előre közölni kell.” (hatályos: 1993.05.01-től 2005.05.31-ig)

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
		felmerült költség megtérítésére kötelezést, a hatályos szabályozás alapján azonban erre már nincs mód. Az adatoknak az igénylő által kért módon (rendszerzés, összesítő táblázat) történő rendelkezésre bocsátásával kapcsolatban a következőket kell vizsgálni. Az Avtv. 20. § (5) bekezdése³³ alapján lehetősége van az adatkezelő szervnek arra, hogy amennyiben ez aránytalanul nagy költségekkel járna, akkor ne az igénylő kérésének megfelelő módon, illetve technikai eszközzel tegyen eleget az adatkérésnek. Álláspontunk szerint tehát helye lehet mérnökóradíj felszámolásnak rendszerzés ellenében, amennyiben az adatkérő erre igényt tart, de ez már polgári jogi megbízási szerződés az adattal rendelkező szerv és az adatkérő között, vagyis kívül esik a közérdekű adatokhoz való hozzáférés kérdéskörén. Az adatok – az adatkezelő szervnél rendelkezésre álló formában való - megismerésének lehetőségét azonban költségtérítés nélkül is köteles (a másolási díj felszámolásának kivételével) biztosítani a környezeti információval rendelkező szerv. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Az adatszolgáltatás a igénynek csak részben tesz eleget. Az adatot kezelő szerv továbbá részben tett

³³ 20. § (5) „Az adatigénylésnek közérthető formában és - amennyiben az aránytalan költséggel nem jár - az igénylő által kívánt technikai eszközzel, illetve módon kell eleget tenni. Az adatigénylést nem lehet elutasítani arra való hivatkozással, hogy annak közérthető formában nem lehet eleget tenni.”

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
		eleget a Kvtv. 12. § (4) bekezdésébe foglalt előírásnak ³⁴ , mely szerint köteles elősegíteni a környezeti információhoz való hozzájutást az igénylő számára, a válaszelevél a fentiekben leírt jogszabályi rendelkezésekről nem ad megfelelő tájékoztatást, illetve részben nincs is összhangban a jogszabályokkal.
17.	Válaszában az adatot kezelő szerv tájékoztat arról, hogy az illetékességi területére vonatkozó bírsággal kapcsolatos adatok a 2005., 2006. és 2007. évekre a felügyelőség honlapján elérhetők (a honlap címét közli).	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőn belül érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • Költségekről nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> A válasz az igény tartalmának csak részben felel meg. A felügyelőség honlapja a teljes kért időszakra vonatkozóan tartalmaz bírság adatokat, így a létesítmény nevét, a bírság határozat számát, azok mértékét az alábbi csoportosítás szerint: kezelési, mulasztási, 2005-re és 2007-re vonatkozóan rendkívüli eseti bírság, illetve valamennyi évre vonatkozóan a kivetett bírság összegét. Az adatkérés a bírságok arányának, jogalapjának és mértékének közlésére irányult. A bírságok aránya a honlapon található információk alapján kiszámítható, a jogalap nem található meg, csupán az említett megkülönböztetés (kezelési – mulasztási), mely alapján a jogalapra nézve nem lehet egyértelmű következtetést levonni, a bírságok mértéke szerepel a honlapon. A vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek az adatszolgáltatás nem tesz eleget, mert ellentétes az Avtv. 19. § (2)

³⁴ Ld. fent 28. lábjegyzet

sorszám	válasz lényege	válasz rövid értékelése
		bekezdésével, e szerint ugyanis adatigénylés esetén szolgáltatni kell a kért adatot a közzétételtől függetlenül.
18.	A választ idézzük: „Tájékoztatam, hogy jogszabály nem teszi lehetővé, hogy környezetvédelmi hatóság hatósági szerződést kössön.”	<u>Eljárásjogi szempontból:</u> • A válasz a törvényben (Avtv.) előírt 15 napos jogszabályi határidőn belül érkezett meg. • Formáját tekintve jogszerűen, írásban. • Költségekről értelemszerűen nem rendelkezik. <u>Anyagi jogi szempontból:</u> Az adatkezelő szerv álláspontunk szerint alapvető tárgyi tévedésben van a jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatban. Az általa adott tájékoztatás ugyanis ellentétben áll egyrészt a hatósági szerződéskötést általában szabályozó, a közigazgatási eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv. (Ket.) 76. §-a rendelkezéseivel, valamint másrészt a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII.25.) Korm. r. 25. §-ának szabályaival³⁵, melyek kifejezetten tartalmazzák a hatósági szerződéskötés lehetőségét környezetvédelmi hatóságok számára. E tárgyi tévedésből kifolyólag a felügyelőség feltételezhetően nem rendelkezik hatósági szerződéssel, vagyis a kért adatokkal, tehát formálisan az adatszolgáltatás megfelel a jogszabályi rendelkezéseknek.

³⁵ 25. § (5) „A felügyelőség a végzésben lehetővé teheti, hogy az összekapcsolt eljárás második szakasza előtt a tevékenység megkezdéséhez kapcsolódó infrastrukturális beruházások és a nem technológiai jellegű építési tevékenységek - egyéb, nem környezetvédelmi típusú, jogerős és végrehajtható engedélyek birtokában - már megkezdhetők legyenek, amennyiben biztosítottak látja, hogy környezetveszélyeztetés lehetősége nem áll fenn és a környezethasználó közigazgatási szerződésben vállalja, hogy az egységes környezethasználati engedélyezés sikertelensége esetén a felhagyásról intézkedik.”

6. Értékelés

6.1. Normatív környezet

A helyi, területi szabályozás kérdéskörét vizsgálva, az áttekintett önkormányzati honlapokon fellelhető információk alapján a következőket állapíthatjuk meg: kifejezetten környezeti információkhoz való hozzáférést szabályozó jogforrások nem léteznek a helyi szabályozás szintjén, lényegében csak Budapest főváros és a megyei jogú városok rendelkeznek általános jelleggel a közérdekű adatok megismerésének rendjéről és az adatszolgáltatás szabályairól szóló helyi szabályzattal, vagy legalábbis útmutatóval. A városi, illetve községi önkormányzatok honlapjain a vonatkozó dokumentumok nem voltak a vizsgálat idején fellelhetőek, ami az Avtv-ben előírt szabályzatok, illetőleg ezek elektronikus elérhetőségének hiányáról tanúskodik. A létező szabályzatok és útmutatók összhangban vannak az Avtv. rendelkezéseivel, azok azonban sok esetben nem jelentenek az adatkérők számára tényleges gyakorlati segítséget.

6.2. Gyakorlati érvényesülés vizsgálati eredményeinek értékelése

Az aktív és a passzív hozzáférés vizsgálati eredményeit a szerint áttekintve, hogy mely környezeti információval rendelkező szerv adatszolgáltatási, illetve adatkiadási tevékenységét vizsgáltuk az alábbi megállapításokra jutottunk. Az aktív és a passzív hozzáférés eredményei nem meglepő módon jelentős mértékben egybevágnak, vagyis az a környezeti információval rendelkező szerv, amely a közzétételi kötelezettségének a jogszabályi rendelkezésekkel összhangban eleget tesz, rendszerint ugyanilyen módon jár el az egyedi adatkiadási kérelmek teljesítése során.

6.2.1. Aktív hozzáférés

A minisztérium által működtetett honlap esetében a fentiekben (4.3.1. pont alatt) megállapítottuk, hogy a KvVM a jogszabályi közzétételi kötelezettségének egy kivétellel eleget tesz. Alapvető jelentőségű hiányosságnak tartjuk azonban, hogy a 311/2005. (XII.25.) Korm. r. 3. § d) pontja szerinti környezeti információkat tartalmazó dokumentumok *(d) a környezetre hatást gyakorló vagy valószínűleg hatást gyakorló tevékenységek eseti vagy folyamatos megfigyeléséből származó adatok vagy az ezeket összefoglaló adatok;*) elektronikus úton való elérhetősége nem biztosított.

A környezetvédelmi törvény³⁶, valamint a környezeti alapnyilvántartásról szóló 78/2007. (IV.24.) Korm. rendelet ugyanakkor tartalmazza a környezethasználók

³⁶ 50. § (1) „A környezethasználó köteles a tevékenysége során okozott környezetterhelést, környezet-igénybevételt - jogszabályban meghatározott módon - mérni, vagy technológiai számítással alátámasztani,

adatszolgáltatási kötelezettségeit és feladatait. Az adatszolgáltatás során beküldött adatlapok a Környezeti Alapnyilvántartó Rendszerben (KAR) kerülnek feldolgozásra. A feldolgozást követően a KAR-ban nyilvántartott ügyfél adatai, az ügyfél által szolgáltatott környezetvédelmi adatok - a személyes adatok kivételével –nyilvánosak.

A környezetvédelmi törvény rendelkezéseket³⁷ tartalmaz továbbá az aktív hozzáférés biztosítása érdekében is. A környezetvédelmi miniszter a környezet állapotának és használatának figyelemmel kísérésére, igénybevételi és terhelési adatainak gyűjtésére, feldolgozására és nyilvántartására Országos Környezetvédelmi Információs Rendszert (OKIR) létesít és működtet. A környezetvédelmi törvény 64. § (1) bekezdése szerint az OKIR működtetésével kapcsolatos adatkezelési, valamint tájékoztatási feladatok a környezetvédelmi igazgatás szerves részét kell képezniük.

A KAR, valamint az egyes környezetvédelmi szakrendszerek által feldolgozott adatok tehát nyilvánosak, igényelhetők, azaz a passzív hozzáférés biztosított. Hiányzik azonban az aktív információszabadság, azon információk közvetlen, elektronikus úton való elérhetősége, amelyek tájékoztatást adnak az ország, illetve kisebb közigazgatási térségek környezeti helyzetéről. Álláspontunk szerint tehát biztosítani kell ezeknek az adatoknak igénylés nélküli nyilvánosságra hozatalát, különös tekintettel arra, hogy a háttérben működik egy rendszer, amely alapján megtörténik az adatszolgáltatás és az adatok feldolgozása a környezetvédelmi igazgatás szervei által.

Az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási Nyilvántartás (EPER), PRTR, E-PRTR rendszerének működtetése nemzetközi szerződéseken és EU jogforrásokon alapuló kötelezettség. Az *EPER-PRTR* elnevezésű webhely az EPER jelentések adatait tartalmazza magyar változattal, és kibővített keresési lehetőségekkel. Ennek a rendszernek a keretében nyilvánossá váltak telephelyekhez kapcsolódó egyes kibocsátási adatok. A webhely megnyitására 2004. februárjában került sor³⁸. (Magyarország EPER adatai megtekinthetők az Európai Unió EPER adatbázisait tartalmazó: www.eper.ec.europa.eu oldalon is.) A magyar EPER-PRTR oldalon megtalálhatók mindazok a jogszabályi rendelkezések is, amelyek alapján a közölt környezeti adatok közérdekű adatok: „Az *EPER-PRTR* adatbázisban szereplő információk közérdekű adatnak minősülnek. Az ezekhez való szabad hozzáférés biztosítását mind a hazai (pl. a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény vagy az Aarhusi Egyezményt kihirdető 2001. évi LXXXI. törvény), mind a közösségi jogszabályok, mind maga a PRTR Jegyzőkönyv kötelezővé teszi. A környezeti

nyilvántartani, nyilvántartását a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságok rendelkezésére bocsátani, illetőleg adatszolgáltatást teljesíteni.”

(2) „A külön jogszabályban meghatározott környezethasználók kötelesek az általuk végzett tevékenység környezeti hatását felmérni, arról rendszeresen környezeti jelentést készíteni és azt benyújtani a környezetvédelmi igazgatási szerv részére. A környezeti jelentésre vonatkozó részletes szabályokat külön jogszabály határozza meg.”

³⁷ 49. § (1) „A környezet állapotának és használatának figyelemmel kísérésére, igénybevételi és terhelési adatainak mérésére, gyűjtésére, feldolgozására és nyilvántartására a miniszter - a Kormány által meghatározottak szerint - mérő-, észlelő-, ellenőrző (monitoring) hálózatot, Országos Környezetvédelmi Információs Rendszert (a továbbiakban együtt: Információs Rendszer) létesít és működtet.”

³⁸ <http://eper-prtr.kvvm.hu/main/php> - letöltés ideje: 2008. szeptember 10. A kereső rendszer a letöltés napján nem működött, ezt megelőzően azonban több alkalommal sikeresen használtuk, így feltételezhetően átmeneti probléma áll a háttérben.

*adatnyilvánosságról szóló 2003/4/EC Irányelv 7., valamint a Jegyzőkönyv 11. cikke mindezekén túl kifejezetten előírja a környezeti adatoknak az interneten való fokozatos közzétételét, terjesztését.*³⁹

A környezetre hatást gyakorló tevékenységek megfigyeléséből származó adatok nyilvánosságra hozatali kötelezettségének a fenti honlap működtetésével a KvVM tehát részben eleget tesz, de ezáltal nem teljesíti teljes mértékben a közzétételi kötelezettségét. Az OKIR részét képező adatok köre ugyanis jóval tágabb, mint azon környezeti információké, amelyeket az EPER-PRTR oldalon nyilvánosságra hoztak.

A környezeti információk nyilvánosságához véleményünk szerint hozzátartozik, hogy az egyes telephelyekre, településekre vonatkozó emissziós és immissziós adatok nyilvánosak, vagyis biztosított a konkrét adatok tényleges és gyors elérhetősége. Kutatásunk idején az OKIR nyilvánosan nem működik, a KvVM egyebekben ágazatok szerint rendezett és rendszerezett módon közöl a honlapján adatokat. A környezetvédelmi igazgatás szervei, a felügyelőségek és a jegyző (vizsgálatunkban az önkormányzatok) az aktív információszolgáltatási kötelezettségüknek részben tesznek eleget, így esetleges egy-egy konkrét, keresett információ elérhetősége az Interneten keresztül.

6.2.2. *Passzív hozzáférés*

A KvVM-hez küldött adatigényléseknek a minisztérium kivétel nélkül eleget tett, valamennyi esetben érdemi választ kaptunk. A *felügyelőségek* szintén valamennyi adatkiadási igényre válaszoltak, egy esetben egy formai jellegű felhívással, nem érdemben. Az *önkormányzatok* esetében már nem beszélhetünk ilyen pozitív eredményről, hatból három esetben kaptunk választ.

Eljárásjogi szempontból értékelve a válaszokat az alábbi megállapításokra jutottunk.

A *minisztérium* hatból négy esetben a törvényi határidőn belül adott választ a igényre, egy alkalommal csupán néhány nappal lépték túl a 15 napos határidőt, egy esetben pedig jócskán, huszonkét nappal. Valamennyi adatkérésre jogszerű formában, írásban válaszoltak és költséget egy alkalommal sem számoltak fel, egy esetben tájékoztattak –a jogszabályi rendelkezéssel összhangban –, hogy a mennyiben további adatok kiadását kérjük, másolási díjat fognak felszámolni.

A *felügyelőségek* szintén hatból négy esetben tartották be a jogszabály határidőre vonatkozó rendelkezését, a másik két esetben sem beszélhetünk azonban számottevő túllépésről, két napos késéssel kaptunk választ. Valamennyi esetben jogszerű formában tettek eleget az adatigénylésnek, öt esetben írásban, az egyetlen formai jellegű felhívás esetében e-mailben. Költséget egyetlen alkalommal sem számoltak fel, egy válaszban azonban a további adatok kiadását a költségek megtérítésétől teszik függővé, az erre vonatkozó tájékoztatásuk csak részben van összhangban a jogszabályi rendelkezésekkel.

³⁹ <http://eper-prtr.kvvm.hu/oldal.php?id=15> –letöltés ideje: 2008. augusztus 30.

Az *önkormányzatok* esetében a hat igényből háromra érkezett válasz és csupán egy esetben, a Fővárosi Önkormányzat esetében a 15 napos jogszabályi határidőn belül, két esetben 9, illetve 12 napos túllépéssel. Formailag mindhárom válasz jogszerű volt, írásban érkeztek. Egyik esetben sem számoltak fel költségtérítést és nem is rendelkeztek erről.

Anyagi jogi szempontból értékelve a válaszokat az alábbi megállapításokat tettük.

A KvVM által megküldött válaszok alapvetően összhangban állnak a jogszabályi rendelkezésekkel, eleget tesznek az adatkiadási igény tartalmának. Három esetben maradéktalanul teljesítették az adatigénylést. Két esetben került sor részleges teljesítésére a benyújtott igénynek, illetve egy további esetben annak szűk körű értelmezésére, az ezzel kapcsolatos álláspontunkat alább részletesen is ismertetjük.

A *felügyelőségek* esetében a válaszok igen vegyes képet mutatnak. Egy esetben a válasz maradéktalanul eleget tesz a igénynek és a jogszabályoknak. Két esetben alapvetően összhangban van a válasz a jogszabályokkal, de csak részben teljesíti az igénylést, illetve nem nyújt egyéni segítséget a konkrét igény kapcsán (erre a kérdésre alább visszatérünk). Egy esetben a költségekkel kapcsolatos tájékoztatás részben ellentmond az Avtv. rendelkezéseinek, egy formális jellegű választ pedig kifejezetten aggályosnak tartunk jogi szempontból. Egy alkalommal pedig a felügyelőség formálisan jogszerűen járt el, de téves jogi felvilágosítást adott.

Az *önkormányzatoktól* érkezett válaszok alapvetően érdemben megfelelnek a jogszabályi rendelkezéseknek. Egy esetben, az adatkiadás megtagadása esetében, álláspontunk szerint a környezeti információval rendelkező szerv a mérlegelési jogkörén belül hozott döntést, de az nem áll összhangban az Avtv. céljaival.

A válaszokat összességében nézve az alábbi megállapításokra jutottunk a válaszok értékelése során.

Több alkalommal kértük valamely ügghöz kapcsolódóan az összes rendelkezésre álló dokumentáció megküldését. Azokban az esetekben, amikor ezek egy-egy konkrét ügyünkhöz (az EMLA Egyesület ügyvédei képviselőként járnak el) kapcsolódtak, nyilvánvalóvá vált, hogy bár a környezeti információval rendelkező szerv teljesítette a kérésünket, nem kaptuk meg valamennyi, az adott ügghöz kapcsolódóan birtokukban lévő dokumentumot. A kérések szűk körű értelmezésére néhány egyéb esetben pedig feltételezhetően – remélhetőleg - azért került sor, mert csak a megküldött adatok álltak elektronikus formában rendelkezésre. Álláspontunk szerint az információval rendelkező szerv ezekben az esetekben is kell, hogy tájékoztassa az adatkérőt, hogy a további kért dokumentumokba a helyszínen betekinthet, illetve arról is, hogy ahhoz hol lehet hozzáférni. A Kvtv. szerint ilyen esetekben továbbítani kellene a kérést ahhoz a szervhez, amelyik rendelkezik az adatokkal.

A felügyelőségekhez benyújtott adatkiadási igények esetében több alkalommal kaptuk azt a választ, hogy a kért környezeti információ, illetve azok egy része az Interneten keresztül elérhető. A válaszelevél tájékoztatásul tartalmazza annak a honlapnak a címét, ahonnan az adatok letölthetők. A környezeti információval rendelkező szerv a

hatályos jogszabályok alapján ezzel nem eleget tesz jogszabályi kötelezettségének. Félreértésre adhat okot ugyanis a vonatkozó ügyben született ítélet - BH 2004.16. sz. döntés -, amely szerint ugyanis „Eleget tesz a törvényben előírt tájékoztatási kötelezettségének a közfeladatot ellátó szerv, ha a kezelésében levő közérdekű adatot nyilvánosságra hozza (közzéteszi), vagy más módon bárki számára hozzáférhetővé teszi; egyéni kérelem alapján közvetlen adatszolgáltatásra nem kötelezhető.” Ugyanakkor, amint erre már a hazai jog tárgyalása kapcsán utaltunk, az elektronikus információszabadságról szóló törvény – 2005. évi XC. tv. – jelenlegi szabályozása elvárja a honlapon történő tájékoztatás mellett az Avtv. 20. § szerinti igényre adott tájékoztatást is.⁴⁰ Ugyancsak így rendelkezik az Avtv. 19. § (2) bekezdése, mely szerint adatigénylés előterjesztése esetén a korábbi közzétételtől függetlenül a kért adatot az adatigénylő rendelkezésére kell bocsátani.⁴¹

Ez felel meg egyébként a környezeti információk esetében egyrészt a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáféréstől, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény kihirdetéséről szóló 2001. évi LXXXI. törvénynek⁴², valamint a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvénynek is⁴³, mert ezek a fenti törvényi rendelkezés nélkül is elvárják, hogy a szerv olyan egyéni segítségnyújtást teljesítsen, amely biztosítja a hatékony hozzáférést a kért információhoz.

A fenti jogszabályok rendelkezései szerint az adatszolgáltatás során biztosítani kell a már említett hatékony hozzáférést, a nyilvánosság támogatását, elő kell segíteni az információ elérését. Ezen szakaszok célja kifejezetten az egyéni segítségnyújtás, az hogy az adatkérő segítséget kapjon annak a konkrét információnak az eléréséhez, amelyre szüksége van, illetve adott esetben az adatok értelmezéséhez is.

Abban az esetben, ha a környezeti információval rendelkező szerv csupán egy honlap címet közöl, akkor a fenti kötelezettségeinek nem tesz eleget.

⁴⁰ „5. § A 6. §-ban meghatározott közzétételi listákban szereplő adatok közzététele nem érinti az adott szervnek az Avtv. 20. §-ában meghatározott, továbbá a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok közzétételével kapcsolatos más jogszabályban meghatározott kötelezettségeit.”

⁴¹ 19. § (2) „Az (1) bekezdésben meghatározott szervek rendszeresen elektronikusan vagy más módon közzéteszik, továbbá erre irányuló igény esetén a 20. § rendelkezései szerint hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb - így különösen ... - adatokat. A tájékoztatás módját, a vonatkozó adatok körét jogszabály is megállapíthatja.”

⁴² 5. cikk

„2. Valamennyi Fél biztosítja azt, hogy a hatóságok által a nyilvánosság számára közzétett információ közzétételi módja a nemzeti jogi szabályozásnak megfelelően átlátható és hatékonyan hozzáférhető legyen. Ezen intézkedések többek között:

b) létrehoznak és fenntartanak olyan gyakorlati lehetőségeket, mint:

...

(ii) annak megkövetelése, hogy a hivatalnokok támogassák a nyilvánosságot, amikor az az Egyezmény hatálya alá tartozó információt keres, és ...”

⁴³ 12. § (4) „A környezeti információval rendelkező szerv biztosítja a nyilvánosság, illetve a környezeti információt igénylő számára, hogy a környezeti információ megismerésére vonatkozó jogosultságairól tudomást szerezzon, továbbá elősegíti a környezeti információhoz való hozzájutást. E jogok előmozdítása érdekében a környezeti információval rendelkező szerv információs tisztviselőt nevezhet ki.”

Gyakorlati kutatásunk során egyetlen esetben sem került sor költségtérítés felszámítására, melyet a környezeti információval rendelkező szervek részéről a hozzáférést elősegítő, pozitív magatartásnak tekintünk. Az Avtv. fentiekben már idézett 20. § (3) bekezdése mérlegelési jogot enged az adatszolgáltatóknak a költségek felszámítása terén. A részünkre megküldött válaszok általában legfeljebb 3-5 oldal mellékletet, adatot tartalmaztak. Ez alól csupán egy eset jelent kivételt⁴⁴, melyben a KvVM több száz oldalt küldött meg az adatkérő részére díjmentesen.

⁴⁴ Ld. 12. sorszám alatt

7. Javaslatok

A normatív környezet alapjait már a kilencvenes években megtalálhatjuk, azóta elsősorban az EU és az Aarhusi Egyezmény hatására változtak, finomodtak a követelmények, illetve egyre pontosabb és egyre inkább összetett módon, mind több területet érintően határoztak meg követelményeket. Ennek oka, hogy mint minden esetben, de itt talán még hangsúlyozottabban, a jogok csak megfelelő kötelezettségek körülírása mellett érvényesíthetők. Összességében a hazai szabályozás megfelel az átlagos európai szabályozási színvonalnak, talán egyes társadalmi részvételi elemeiben még annál erőteljesebb jogokat is biztosít –ez azonban nem kifejezetten az információs jogokra vonatkozik. Ez persze nem jelenti azt, hogy ne lehetne további változásokat bevezetni, amelyek azonban inkább az összkép javítását jelenthetik és nem az alapozás hiányára utalnak.

A jogi környezet két részből áll:

- a közérdekű információhoz jutás és ezen belül a környezeti információshoz jutás általános szabályai, aktív és passzív információs jogokra vonatkoztatva egyaránt,
- az egyes sajátos szabályozási területek specifikus szabályai, amelyek jobbra az aktív információs jogokkal függenek össze –engedélykérelmek nyilvánosságra hozatala, fogyasztói és egyéb tájékoztatás, címke, jelölés, stb.

Amikor a szabályozási környezetet vizsgáljuk, arról sem szabad megfeledkezni, hogy ez nem csak a hazai jogszabályokból áll, hanem erre nézve a közösségi jog is irányadó és ez akkor is igaz, ha a két –e tárgykörben készült – közösségi rendelet fókuszában a közösségi intézmények állnak. A rendeletek fogalmi rendszere és alapgondolatai azonban jól hasznosíthatók. A közösségi jog hatása jól érzékelhető a terület fejlődésében, hiszen a környezetvédelmi törvény három évvel ezelőtti módosítása⁴⁵ éppen ezért vezetett be számos új intézményt, mint amilyen az információs igény továbbításának követelménye azon esetekben, ha az adott szerv nem rendelkezik a kért információkkal. Hasonlóképpen az aktív információs jogok terén is a közösségi jog hatására jelentek meg újabb követelmények⁴⁶, felsorolva a mindenképpen közzétételre kerülő információk sorát, elvárva az elektronikus információszabadság érvényesülését.

A jogi hátteret vizsgálva, azt mondhatjuk, hogy valójában szinte minden elvárható jogi követelmény megjelenik, az előbb említett közzétételt kötelezően igénylő dokumentumok listájától egészen addig a követelményig, amelyik átlagon felüli elvárást jelent, a Kvtv. 12. § (9) bekezdésében, amelynek révén a környezethasználótól is kérhető információ, méghozzá kikényszeríthető módon. Ez utóbbi követelmény nem jelent túlzottan nagy extra terhet, hiszen a közigazgatásnál lévő információk jelentős része is éppen a környezethasználóktól származik, tehát közvetve ez a követelmény már ezelőtt sem volt idegen, legfeljebb közvetlensége lehet példaértékű. Amint azt már fentebb

⁴⁵ 2005. évi CXXVII. törvény

⁴⁶ 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről

említettük, akadnak azonban hiányosságok, főleg a gyakorlati megvalósulás feltételeinek biztosítása, illetve a jogkövetkezmények tekintetében.

A specifikus területeket általánosságban vizsgálva is a közösségi jog köszön vissza, hiszen mindazok a nyilvánosság biztosítását, a nyilvánosság, illetve ezen belül egyes kiemelt alanyok – érintett közösség, fogyasztók-felhasználók – tájékoztatását szolgáló elvárások itt jelentek meg elsőként, amint pl. a környezetvédelem hatályos engedélyezési rendszere is a közösségi követelmények nyomán formálódott.

Ha egyéb szabályozási ötleteket kívánunk meríteni, akkor itt is nagyon körül kell nézni, és itt-ott fellelhetünk hasznos gondolatokat, mint pl. a minimális információ kiszolgálása esetén ingyenesség – elektronikus úton vagy 20 oldalt meg nem haladó terjedelemben –, esetleg az üzleti titok szűkítése valamilyen módon. A közösségi joghoz hasonlóan akár törvényi szinten lehetne kimondani azt, hogy a jogokat a lehető legszélesebben, a korlátokat a lehető legszűkebben kell értelmezni, hiszen ez a gyakorlat számára adhat segítséget.

A szabályozás tehát nem feltétlenül igényel további átfogó javítást, nincs szükség alapvető változásra, de a rendszer, illetve ennek kapcsán egyes elemek erősítése indokolt. Ezen felül, ami különösen javításra vár, az a gyakorlat, illetve az ezt erősítő, szervezési típusú intézkedések.

Az aktív jogokkal kezdve, aligha lehet annál többet mondani, mint azt, hogy mi tartozik a kötelezően nyilvános körbe és mely sajátos feladatok vannak pl. egy engedélykérelem nyilvánosságával kapcsolatban. Arról, hogy ennek legjobb formája mára az elektronikus adatbázis lett, nem is érdemes vitatkozni. Ugyanakkor ezen adatbázisok hozzáférhetősége, ismertsége, rendszere bizony javítható, különösen, ami a gyakorlati alkalmazás feltételeit, illetve az önkormányzatok kötelezettségeinek pontosítását illeti.

Ha pl. a www.kvvm.hu honlapon az elektronikusan közzétett közérdekű adatok ablakot nyitjuk meg, az ott lévő joganyagot közvetlenül nem találjuk meg, csupán utalásokat a jogszabályokra, illetve az elérhetőség helyre. Elviekben ez nem szabályszerű megoldás, de a követelmények finomításával javítható, hiszen az aktív információs rendszerek működése nem erről szól. A feladat tehát a rendszer megfelelő hozzáférhetősége, kezelhetőségének biztosítása, könnyű, a hétköznapi ember számára is biztosított elérhetősége. Mindez ma még nem áll rendelkezésre kielégítő módon. Ha jogszabályi változást keresünk, akkor a kapcsolat, link megteremtésének szükségessége lehet az, vagy pedig a teljes adattartam megjelenítésének követelménye.

Ugyanaz lesz igaz később a területi-helyi rendszerekre nézve is, amelyek szintén nem tartalmazzák a megfelelő információkat, illetve még fokozottabb javítást igényelnek. Ha megnézzük egy-egy önkormányzat honlapját, azon aligha találunk értékelhető környezeti információt, holott ez feladata lenne –a környezeti állapotról való tájékoztatás – az önkormányzatoknak, mégpedig 2008. július 1. óta feltétlenül.

Az információhoz való hozzájutást, az állampolgárok tájékozódását segíti, ha a nyilvánossá tehető információk minél szélesebb köre hozzáférhető az Interneten

keresztül és ezen információk rendszeresen frissülnek, naprakészen az érdeklődők rendelkezésére állnak. Ennek érdekében úgy tűnik, nem elegendő az önkormányzatok számára a törvényben adott általános kötelezettségek előírása, a feljük érvényesítendő követelményeket tovább kell jogszabályban pontosítani, mert a 2005. évi XC. tv. inkább a központi-területi szervekre vonatkozik. Meg kell tehát határozni, milyen feladatok és milyen adattartam milyen formában álljon rendelkezésre. Ehhez némi költségvetési szabályozási kapcsolat is szükséges, mert a forráshiányt nem lehet számon kérni. Ugyanakkor a pontosabb jogszabályi követelmények források nélkül is segítséget jelenthetnek.

A helyi-területi önkormányzatok esetében a jogalkotási tervekhez kapcsolódó elektronikus nyilvánosságra és ezzel az észrevételezés szabadságára vonatkozó elvárások (2005. évi XC. tv. 9-10. §) kiterjesztendő kell legyen az önkormányzatok tevékenységükre is. Ez ma már nem jelenthet problémát, hiszen szükség esetén társulási alapon kell biztosítani a hozzáférést már a hatályos jog szerint is.

A másik oldalról, tehát a meglévő jogszabályok oldaláról nézve, hasonló célt szolgál az önkormányzati rendeletalkotás nyilvánossá, áttekinthetővé tétele azáltal, ha valamennyi önkormányzati rendelet, határozat felkerül a honlapra, s az ezek közötti tájékozódást hatékony keresőmodul könnyíti meg. Nem elegendő az, ha erről az önkormányzatokért felelős miniszter gondoskodik. Ez, amint arra előbb utaltunk ugyancsak általános probléma, ami egyben jogsértő állapotot eredményez.

Az aktív hozzáférés javítása érdekében javasoljuk az Országos Környezeti Információs Rendszer (OKIR) bárki számára elérhetővé tételét. A honlapokon keresők működtetését, amelyek segítségével konkrét környezeti információk gyorsan és könnyen elérhetők.

Nem tűnik jogalkotási feladatnak az ún. capacity building sem, tehát az információhoz való hozzáférés hatékonyságának javítása érdekében konkrét elvárások megfogalmazása, illetve a közönség tájékoztatása az információk elérhetőségén kívül arról is, melyek a tényleges jogszabályi alapok, hazai és EK egyaránt. Ebben benne foglaltatik ez az általános tájékoztatás, esetleg kézikönyv, hozzáférés honlapon valamilyen összesítőhöz, stb. Itt még példatár, iratminta, stb. sem lenne felesleges.

Ide, tehát a részvételre képesítés körébe, sorolandó azonban az információs tisztviselők (amint az erről folyó jogalkotási vitában felmerült: 'információs szabadság felelősök') kinevezésének szükségessége, hiszen ez vonatkozik mind az aktív, mind a passzív információs jogok feltételeire. A 2005. évi XC. tv. szerinti adatfelelős, adatközlő maga a szerv, márpedig a számonkérés lehetősége sokkal inkább személyre szabott lehet. Ezen segít ha a központi szervek, regionális és területi szervek, valamint nagyobb (pl. 5000 lakoson felüli) önkormányzatok esetében mindenképpen kötelező ilyen felelős megnevezése, elérhetőségének közzététele. Nem értünk ezalatt új köztisztviselői álláshelyet feltétlenül –bár legalább a központi szervek esetében ez is indokolt lenne –, sokkal inkább a felelős megnevezését.

A normatív környezet fejlesztését szolgálja, ha az egyes hatóságok is, illetve különösen valamennyi települési önkormányzat elkészíti az Avtv. által előírt, a

közérdekű adatok aktív közzétételének, illetve az azok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő helyi szabályzatot és azt honlapján közzéteszi.

Az adatokhoz való hozzáférés elősegítése érdekében javaslatként fogalmazzuk meg az adatkezelési szabályzatok gyakorlatiasabbá tételét, vagy azok gyakorlati útmutatóval történő kiegészítését. Álláspontunk szerint hatékonyan segítené a környezeti információhoz való hozzáférést, ha az információval rendelkező szervek az adatkiadási kérélmeket formanyomtatvány formájában elkészítik és elektronikusan hozzáférhetővé teszik.

A felügyelőségek jogalkalmazási gyakorlatának egységesítése, javítása révén szintén javítható az információszabadság jelenlegi helyzete a környezeti információk esetében.

Kérdésként merült fel az információs jogok továbbfejlesztésének terén a megfelelő felelősségi elemek kialakítása. Ez hosszabb előkészítést igénylő kérdés, mert e téren nem feltétlenül mutatható ki specifikus, személyre szabott jogsértés. Ennek megfelelően – információs tisztviselő hiányában – ma a szervezet vezetőjét lehetne személyes felelőssé tenni. Amennyiben ilyen tisztviselő kinevezésére sor kerül, akkor sem hárítható rá a teljes felelősség, hiszen működése nyilván a szervezet része.

A felelősség kapcsán a fegyelmi felelősség az elsődleges kérdés, amelynek érvényesítése a szervezet vezetőjének vagy a felettes szervnek lehet feladata. A felügyeleti, törvényességi felügyeleti szervek működésében ezért kiemelt helyen –és ezt akár jogszabály is kiemelheti – kell rendelkezni az ilyen kötelezettségek megfelelő biztosításáról. Nem kétséges, hogy ezen – mind aktív irányú, mind a passzív - kötelezettségek elmulasztása kimeríti a közszolgálati jogviszonyból eredő felelősség fogalmát –l. 1992. évi XXIII. tv. A fegyelmi felelősség szabályozása azonban jelen állapotában nem teszi lehetővé a tényállások felsorolását, ez az Avtv, illetve a 2005. évi XC. tv. segítségével úgy oldható meg, hogy a szervezet vezetője felelősségi körébe soroljuk a megfelelést, illetve ezt egészíti ki az adatvédelmi felelős –akármilyen néven is jelenik majd meg.

További felelősség, pl. az elektronikus információ kapcsán említett büntetőjogi felelősség kifejezetten az adatok meghamisítására, vétkes mulasztással helytelen adatok szolgáltatására terjedhet ki –ez is csak kiemelt esetekben, nem érintheti pl. a honlap nem megfelelő kezelését vagy az adatok frissítésének követelményét.

Egyebekben a felelősség kérdése még további pontosítás révén sem kezelhető jobban. Hiszen nyilvánvalóan jogsértő egy rendelettervezet nem, vagy nem megfelelő közzététele, de a fegyelmi felelősségen kívül ehhez nehéz lenne másféle felelősséget hozzákapcsolni. ezt viszont a jelenleginél fokozottabban kell alkalmazni, sőt jogszabályi lehetőség adni az érintett társadalom számára, hogy ilyen értelmű – a felelősség érvényesítésére utaló - bejelentést tegyen a szerv vezetőjénél, és elvárja a válaszadást, megfelelő az alapul szolgáló adatnyilvánosságnak.

8. Függelék

8.1. A vizsgált környezeti információval rendelkező szervek elérhetősége

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium	http://www.kvvm.hu
Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség	http://www.orszagoszoldhatosag.gov.hu/
Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	http://atiktfv.zoldhatosag.hu
Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	www.ddkvf.hu
Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	http://edkvf.kvvm.hu
Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	http://emiktfv.zoldhatosag.hu/
Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	http://ftvktvf.zoldhatosag.hu/
Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	http://kdtktvf.zoldhatosag.hu/
Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	http://kdvktvf.zoldhatosag.hu/
Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	www.kotiktfv.kvvm.hu
Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	http://nydtktfv.zoldhatosag.hu/
Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	http://tiktfv.zoldhatosag.hu/egyeb/tiktfv/frame.htm
Budapest Főváros Önkormányzata	http://www.budapest.hu/Engine.aspx
Debrecen	http://www.debrecen.hu/
Nyíregyháza	http://www.nyiregyhaza.hu/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1
Szolnok	http://szolnok.hu/
Kecskemét	http://kecskemethu/?r=1
Kaposvár	https://www.kaposvar.hu/?lang=hu&page=koszonto
Törökbálint	http://www.torokbalint.hu/
Túrkeve	http://www.turkeve.hu/
Gödöllő	http://www.turkeve.hu/
Kiskunhalas	http://www.kiskunhalas.hu/hu/
Zirc	http://www.zirc.hu/index.html
Csömör	http://www.csomor.hu/
Budakalász	http://www.budakalasz.hu/

Szigliget	http://www.szigliget.hu/
Pirtó	http://pirto.halasregio.hu/
Nemesszalók ⁴⁷ / Pilisborosjenő	http://www.pilisborosjeno.hu/

⁴⁷ Mivel az eredetileg kiválasztott Nemesszalók község önkormányzatának honlapja a vizsgálat időpontjában nem volt elérhető, így a község helyett a kutatásba utólag Pilisborosjenő önkormányzatát vontuk be és e település honlapját vizsgáltuk.

8.2. Adatkiadási igény minta

...

(címezett)

Tárgy: közérdekű adat iránti igény

Tisztelt ...(címezett)!

Alulírott szám alatti lakos

(e-mail cím:.....) az alábbi kérelemmel fordulok Önökhöz:

Kérem, szíveskedjenek részemre az adatvédelmi törvény, valamint a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény vonatkozó rendelkezései alapján legfeljebb 15 napon belül megküldeni az alábbi közérdekű adatokat tartalmazó iratokat, illetve tájékoztatást adni az alábbi közérdekű adatokról:

Kérem küldjék meg a ...

A igény teljesítésének esetleges megtagadásáról és annak indokairól az adatvédelmi törvény szabályainak megfelelően 8 napon belüli értesítést kérek.

Együttműködésüket előre is köszönöm.

Budapest, 2008.06.24.

Tisztelettel:

.....

8.3. A passzív hozzáférés vizsgálata során benyújtott adatigénylések ismertetése

sorszám	adatkezelő szerv	adatigénylő	igény átvételének dátuma	válasz érkezésének dátuma	igény és a válasz között eltelt napok száma	válasz jellege
1.	Budapest XXI. Kerület önkormányzata	magánszemély (Sz. A.)	2008.06.27	2008.07.24	27	megtárgyalás
2.	Tököl város önkormányzata	Védegylet	2008.06.26	nem érkezett		
3.	Gödöllő önkormányzata	Zöld Kapcsolat Egyesület	2008.06.30	2008.07.24	24	érdemi
4.	Budapest Főváros Önkormányzata	magánszemély (B. A.)	2008.06.25	2008.07.10	15	érdemi
5.	Verpelét önkormányzata	Nimfea	2008.06.26	nem érkezett		
6.	Veresegyház önkormányzata	Kötháló	2008.06.26	nem érkezett		

7.	KvVM (Barlang- és Földtani Osztály)	Zsámbéki Medence Tájvédelmi Egyesület	2008.07.07	2008.07.22	15	érdemi
8.	KvVM (Nemzeti Park és Tájvédelmi Főosztály)	magánszemély (B. F.)	2008.06.27	2008.07.15	18	érdemi
9.	KvVM	EMLA Egyesület	2008.07.04	2008.07.19	15	érdemi
10.	KvVM (Európai Közösségi Jogi és Koordinációs Főosztály)	magánszemély (Sz. Sz.)	2008.06.25	2008.07.10	15	érdemi
11.	KvVM (Közigazgatási és Jogi Főosztály)	Levegő Munkacsoport	2008.06.25	2008.07.08	13	érdemi
12.	KvVM (Környezetgazdasági Főosztály)	Tavirózsa Egyesület	2008.06.30	2008.08.08	39	érdemi

sorszám	adatkezelő szerv	adatigénylő	igény átvételének dátuma	válasz érkezésének dátuma	igény és a válasz között eltelt napok száma	válasz jellege
13.	Közép-dunántúli KTVF (Székesfehérvár)	Hulladék Munkaszövetség	2008.06.30	2008.07.17	17	érdemi
14.	Közép-dunántúli KTVF (Székesfehérvár)	Zöld Sorompó Egyesület	2008.06.27	2008.07.07	10	érdemi
15.	Közép-Duna-völgyi KTVF (Budapest)	magánszemély (H. Z.)	2008.06.25	2008.07.11	16	formai
16.	Felső-Tisza-vidéki KTVF (Nyíregyháza)	Csalán Egyesület	2008.06.26	2008.07.08	12	érdemi
17.	Dél-dunántúli KTVF (Pécs)	magánszemély (T. T.)	2008.06.25	2008.07.04	9	érdemi
18.	Dél-dunántúli KTVF (Pécs)	EMLA Egyesület	2008.07.09	2008.07.15	6	érdemi

8.4. A passzív hozzáférés vizsgálata során benyújtott adatigénylések tárgya

sorszám	adatkezelő szerv	adatigénylés tárgya	általunk várt válasz
1.	Budapest XXI. kerület önkormányzata	„Budapest XXI. kerület Csepel Önkormányzata jegyzőjének II-599-15/2006. és II-1732-20/2006. számú határozatainak indoklásában említett szakmai állásfoglalások, beleértve a kerületi főépítész szakmai véleményét is.”	Adatigénylő levelünkre válaszul a kért szakmai állásfoglalások és a kerületi főépítész szakmai véleményének megküldését vártuk.
2.	Tököl város önkormányzata	„Kérem, küldjék meg a tököli nem nyilvános le-és felszálló helyen rendezett autós és motoros sporttevékenységre vonatkozó zajvédelmi engedélyek, ellenőrzések eredményeire vonatkozó dokumentumokat, illetve kapcsolódó határozatokat.”	Adatigénylő levelünkre válaszul a zajvédelmi engedélyek, az elvégzett ellenőrzések eredményeire vonatkozó dokumentumok és határozatok kiadását vártuk. Amennyiben ilyen dokumentumok nem állnak rendelkezésre, úgy kielégítő a válasz, ha erről a tényről tájékoztatást nyújt.
3.	Gödöllő önkormányzata	„Kérem, küldjék meg az Alcu Team 2000 Kft. 6192/21 hrsz-ú ingatlanán folytatott, telepengedély-köteles tevékenysége kapcsán végzett zajmérések eredményét, azok jegyzőkönyveit, a kapcsolódó szakvélemények másolatát.”	Adatigénylő levelünkre válaszul az érintett cég tevékenysége kapcsán végzett zajmérésekhez kapcsolódó dokumentáció, a zajmérések jegyzőkönyveinek, valamint a kapcsolódó szakvélemények másolatainak megküldését vártuk. Amennyiben ilyen zajmérések nem történtek, úgy kielégítő a válasz, ha erről a tényről, továbbá arról, hogy a zajmérést mely hatóság, mikor rendelte/rendeli el tájékoztatást nyújt.
4.	Budapest Főváros Önkormányzata	„Kérem, szíveskedjenek megküldeni a Fővárosi Önkormányzat azon szabályzatát, amely az Önkormányzat által lefolytatott	Adatigénylő levelünkre válaszul a Fővárosi Önkormányzat által megalkotott szabályzat, illetve bármely olyan

sorszám	adatkezelő szerv	adatigénylés tárgya	általunk várt válasz
		településrendezési eljárásokban a nyilvánosság részvételének eljárási rendjét, szabályait tartalmazza, különös tekintettel a környezeti vizsgálat szabályaira.”	dokumentum megküldését vártuk, amely az önkormányzat által lefolytatott településrendezési eljárásokban a nyilvánosság részvételének eljárási rendjét, alapvető szabályait tartalmazza. Amennyiben az önkormányzat ilyen szabállyal nem rendelkezik, akkor megfelelő a válasz, ha tájékoztatást nyújt ennek tényéről, továbbá arról, hogy a szóban forgó településrendezési eljárásokat – tekintettel a környezeti vizsgálat szabályaira is – milyen eljárási rend szerint folytatja le.
5.	Verpelét önkormányzata	„Kérem, küldjék meg Verpelét települési környezetvédelmi programja, helyi építési szabályzata és szabályozási terve megalapozását szolgáló környezeti állapotfelmérés dokumentációját.”	Adatigénylő levelünkre válaszul a szóban forgó dokumentumok megalapozását szolgáló környezeti állapotfelmérés eredményeinek megküldését vártuk. Amennyiben ilyen állapotfelmérés nem történt, illetőleg az önkormányzat nem rendelkezik az adatkérésben megjelölt dokumentumokkal, úgy akkor megfelelő a válasz, ha erről a tényről tájékoztatást nyújt.
6.	Veresegyház önkormányzata	„Kérem, küldjék meg a területek biológiai aktivitásértékének számításáról szóló ÖTM r. hatályba lépése óta Veresegyház területén a mutató értékében bekövetkezett változásokról szóló kimutatásokat.”	Adatigénylő levelünkre válaszul az ÖTM. r. szerinti kimutatások megküldését, vagy ezek hiányáról szóló tájékoztatást vártuk.
7.	KvVM (Barlang- és Földtani Osztály)	„Kérem, küldjék meg a Budapest, II. kerületében található, a Malom-tóhoz kapcsolódó Molnár János-barlangot érintően az elmúlt öt	Adatigénylő levelünkre válaszul az elmúlt öt évben (2003-2007) az Országos Barlangnyilvántartás részére megküldött bejelentések,

sorszám	adatkezelő szerv	adatigénylés tárgya	általunk várt válasz
		évben a Minisztériumhoz érkezett bejelentések, illetve jelentések összesített listáját.”	jelentések összesítő táblázatának megküldését vártuk.
8.	KvVM (Nemzeti Park és Tájvédelmi Főosztály)	„Kérem, küldjék meg a Kámoni Arborétum részét képező Szombathely 974/1. hrsz. alatti természetvédelmi terület védettségének megszüntetését előkészítő dokumentációt (egyeztető tárgyalások jegyzőkönyveit, összefoglalót, stb.).”	Adatkiadás iránti igényünk a természetvédelmi terület védettségének megszüntetését előkészítő dokumentáció kiadására irányult. Zárójelben nevesítettük a természetvédelmi törvény szerinti kötelező dokumentumokat, így az egyeztető tárgyalások jegyzőkönyveit, az összefoglalót stb. megjegyzéssel. A megküldött emlékeztető feltételezhetően mind a jegyzőkönyvet, mind az összefoglalót magában foglalja, tartalmaz azonban utalást független szakértői felmérésre, szakmai egyeztetésekre is, ezekkel kapcsolatosan azonban nem történt adatszolgáltatás.
9.	KvVM (Hulladékmegelőzési és kezelési Osztály)	„Az alábbi, hulladéklerakókat érintő kérdéseimre szeretnék választ kapni a Tisztelt Osztálytól: - összesen hány darab, engedélyezett vagy működő hulladéklerakó található ma Magyarországon? - ezek közül hány darab számít olyanak, amely a jogszabályi követelményeknek nem felel meg (mindenekelőtt az EU 1999/31/EK Hulladéklerakó Irányelvnek) és hosszú távon bezárásra kötelezett? - melyik az a végső dátum, ameddig az előbb említett, a követelményeknek meg nem felelő lerakóknak végleges jelleggel be kell zárniuk? - hány darab, a	Adatigénylő levelünkre válaszul a kért adatok, információk, összesítések kiadását vártuk. Megfelelő a válasz abban az esetben, ha a szóban forgó adatokról tájékoztatás nyújt, illetve, ha utal arra, hogy ezen információk pontosan hol és hogyan lesznek hozzáférhetőek.

sorszám	adatkezelő szerv	adatigénylés tárgya	általunk várt válasz
		követelményeknek meg nem felelő lerakót zártak már be eddig a Hulladéklerakó Irányelv magyarországi jogszabályi átültetése óta? - mik a KvVM szerint a kilátások arra nézve, hogy a követelményeknek meg nem felelő lerakók hány százaléka kerül bezárásra ténylegesen a megadott véghatáridőig, illetve maradnak-e majd olyan, a követelményeknek meg nem felelő lerakók, amelyek a kötelező időpont után is működni fognak?	
10.	KvVM (Európai Közöségi Jogi és Koordinációs Főosztály)	„Az EU Bizottság által a csatlakozás óta a Magyar Állam ellen indított azon kötelezettség-szegési eljárások számára, tárgyára vonatkozó összesítést, amelyekben indoklással ellátott vélemény született.”	Igényünkre válaszul a 2004 óta a Magyar Állammal szemben indított kötelezettség-szegési eljárásokkal kapcsolatos összesítő megküldését vártuk, különös tekintettel az eljárások tárgyára.
11.	KvVM (Közigazgatási és Jogi Főosztály)	„Kérem, küldjék meg az összesítő adatokat arra vonatkozóan, hogy a Minisztérium az üvegházhatású gázok kibocsátását mely új belépők részére engedélyezte a Nemzeti Kiosztási Listán túlmenően 2005. 01. 01. és 2007. 12. 31. közötti időszakban.”	Adatigénylő levelünkre válaszul a megjelölt időszakban a Nemzeti Kiosztási Listán túlmenően azon, új belépőkre vonatkozó összesítő lista megküldését vártuk, amelyek számára a Minisztérium az üvegházhatású gázok kibocsátását engedélyezte.
12.	KvVM (Környezetgazdasági Főosztály)	„Kérem, küldjék meg a termékdíj-fizetési kötelezettség átvállalására vonatkozó, a Minisztérium által jóváhagyott szerződéseket, a szerződésekkel kapcsolatos adatokat, illetve kérem szíves tájékoztatásukat arról, hogy mely szervezetek számára engedélyezett a Minisztérium egyedi mentességet 2005. január 1-jét követően?”	Adatigénylő levelünkre válaszul a termékdíj-fizetési kötelezettség átvállalására vonatkozó, a Minisztérium által jóváhagyott szerződések, az azokkal kapcsolatos adatok és azon szervezetek listáját vártuk, amelyek számára a Minisztérium a megjelölt időszakban egyedi mentességet eredményezett. Nem tudtuk ugyanakkor,

sorszám	adatkezelő szerv	adatigénylés tárgya	általunk várt válasz
			hogy a kérés milyen nagyságú kört érint, így megfelelően teljesítettnek tekinthető az olyan adatszolgáltatás is, amely megküldi az érintett listákat, a további információ költségeinek és hozzáférhetőségének feltüntetésével egyidejűleg.
13.	Közép-dunántúli KTVF (Székesfehérvár)	„Kérem, küldjék meg a Talajerőgazdálkodási Kft. (8500 Pápa, László M. i. 1.) céggel szemben lefolytatott környezetvédelmi ellenőrzések eredményeként 2003. január 1-jét követően megszületett összes határozatot.”	Igényünkre válaszul a megjelölt időpontot követő, a lefolytatott környezetvédelmi ellenőrzések eredményeként született határozatok megküldését vártuk.
14.	Közép-dunántúli KTVF (Székesfehérvár)	„Kérem, küldjék meg a Veszprém városa által 2007-ben termelt hulladék mennyiségével, ezen belül is a szelektíven gyűjtött hulladékok arányával kapcsolatos adatokat, kimutatásokat.”	Válaszként a város által termelt hulladék mennyiségéről szóló információkat, ezen belül pedig a szelektíven gyűjtött hulladékok mennyiségével kapcsolatos adatokat, tételes kimutatásokat vártuk.
15.	Közép-Duna-Völgyi KTVF (Budapest)	„Kérem, szíveskedjenek számomra megküldeni a KTVF: 43339-3/2007. sz. ügyben a MÁV-tól kapott, zajterheléssel és vasúti forgalommal kapcsolatos dokumentumok másolatát, illetve, szíveskedjenek tájékoztatni a Felügyelőség által a konkrét ügyben a lakossági zajpanaszok csökkentése érdekében megtett intézkedésekről.”	Adatigénylő levelünkre válaszul a megjelölt ügyben a MÁV által a Felügyelőségnek megküldött zajterheléssel, vasúti forgalommal kapcsolatos iratok másolatát, továbbá, a Felügyelőség által a lakossági zajpanaszok csökkentése érdekében megtett intézkedésekről, illetőleg ezek hiányáról szóló tájékoztatást vártuk.
16.	Felső-Tisza-vidéki KTVF (Nyíregyháza)	„Kérem, küldjék meg Felügyelőségük részére 2003.01.01. és 2007.12.31. között véleményezésre megküldött települési környezetvédelmi programokra vonatkozó összesítést: hány település rendelkezik az Önök	Adatigénylő levelünkre válaszul a megjelölt időszakban a Felügyelőség részére, véleményezésre megküldött települési környezetvédelmi programokkal kapcsolatos összesítések megküldését

sorszám	adatkezelő szerv	adatigénylés tárgya	általunk várt válasz
		illetékességi területén települési környezetvédelmi programmal, ezek mikor készültek, illetve mikor kerültek megküldésre Önökhöz stb.”	vártuk. Ennek keretében, közérdekű adatszolgáltatás iránti igényünk az elkészült települési környezetvédelmi programok számára, összesítő adataira, ezek elkészültének, a Felügyelőséghez való megküldésének időpontjára vonatkozott. A „stb.” megjelölés alá eshetnek mindazon, további információk, amelyek a szóban forgó települési környezetvédelmi programok elkészültével kapcsolatban a Felügyelőség rendelkezésére állnak.
17.	Dél-dunántúli KTVF (Pécs)	„Kérem, küldjék meg Felügyelőségük illetékességi területén 2005.01.01 és 2007.12.31 között kiszabott hulladékgazdálkodási bírságok arányára, jogalapjára és mértékére vonatkozó összesített adatokat, táblázatokat.”	Közérdekű adatszolgáltatás iránti igényünket az az adatszolgáltatás teljesíti, amely a megjelölt időszakban kiszabott hulladékgazdálkodási bírságok arányával, jogalapjával és mértékével kapcsolatos valamennyi adatot tartalmazza, illetve bármely információ hiányában tájékoztatást nyújt ezen ténnyről és a hiány okáról.
18.	Dél-dunántúli KTVF (Pécs)	„Kérem, küldjék meg a Felügyelőségük által ezidáig megkötött és érvényben lévő hatósági szerződések másolatát.”	Adatszolgáltatás iránti igényünk keretében a Felügyelőség által megkötött és érvényben lévő hatósági szerződések másolatainak megküldését vártuk.

8.5. Jogesetek bemutatása

Az alábbiakban azon ügyeinket foglaljuk össze röviden, amelyekhez kapcsolódóan a passzív hozzáférés vizsgálata körében adatkiadási igényeket terjesztettünk elő a kutatás keretében. Az ügyek számozása a fenti 8.3. sz. alatti táblázatban szereplő sorszámozást követi.

1. sz. alatt Csepeli Lakópark

Budapest XXI. kerület Csepel jegyzője 2006-ban elvi építési engedélyt adott egy a csepeli Hollandi út és a Duna között fekvő területen lakópark felépítésére. Az ingatlanfejlesztés egy olyan, korábban önkormányzati tulajdonban lévő területen valósulna meg, melynek zöldfelületi értéke magas, és amely a Natura 2000 hálózatra tartozó Dunával közvetlenül határos. A beépítés mértéke, milyensége vita tárgyát képezte a Fővárosi Tervtanácsban, mely az engedélyezési eljárás során elutasító véleményt is megfogalmazott a tervekkel szemben. A beépítés ellen mind helyi magánszemélyek, mind társadalmi szervezetek tiltakoztak, illetve később a kiadott engedélyt megfellebbezték, a másodfokon kiadott engedéllyel szemben pedig bírósági felülvizsgálatot kezdeményeztek. A közigazgatási per jelenleg a Fővárosi Bíróság előtt folyamatban van.

2. sz. alatt Tököli repülőtér

A Tököli katonai repülőtér bezárását és eladását követően ma nem nyilvános le- és felszállóhelyként működik magánkézben. A tulajdonos, illetve az üzemeltető elindította a polgári kereskedelmi repülőtér hatósági engedélyeztetési folyamatát. A repülés, valamint az éjszakai órákban folytatott gyorsulási autós, motoros versenyek zavaró és káros környezeti hatásai miatt fordultak hozzánk segítségért a helyi civil szervezetek és az érintett önkormányzatok is. Jelenleg két önkormányzat peres képviseletét látjuk el a repülőtér engedélyezési eljárásban az illetékes hatóságok előtt, az autós, motoros versenyek által okozott zajterhelés ügyében pedig a hatáskörrel rendelkező helyi jegyzőhöz fordultunk.

A kutatás keretében benyújtott adatkiadási igénnyel azt szeretnénk volna megtudni, hogy a több alkalommal előterjesztett lakossági panaszok hatására milyen hatósági intézkedések történtek.

3. sz. alatt Gödöllő-MÉH telep

Az ügyben magánszemélyeknek nyújtunk jogi segítséget, egy, a közvetlen telekszomszédságukban található fémhulladék-feldolgozó teleppel szemben. Az elmúlt években a Gödöllő kertvárosias részén lakó családok számtalan bejelentést tettek a település jegyzője, mint a telepengedélyt kiadó hatóság, valamint a környezetvédelmi felügyelőség felé a kertjeik végében engedélyezett, majd kibővített, fémhulladékok feldolgozását végző üzem által keltett, folyamatos zaj és rezgés miatt.

A kérdést azért tettük fel, mivel az így kapott, érdemi válasz esetlegesen befolyásolta volna az eljárás további menetét; a zajmérések eredményei alapján a hatóságok számára is számszerűsítést nyerne a helyi lakosság által elszenvedett zaj-és rezgés.

7. sz. alatt Molnár János Barlang

A Budapest II. kerületi Frankel Leó úton, a Lukács fürdő és egyúttal számos budapesti hőforrás közelségében, a volt Török-fürdő helyén egy befektetői csoport szálloda felépítését tervezi. A terv részeként a meglévő és a budai hegyekbe vezető barlangi tárók is felhasználásra kerülnének, abban azonban, hogy milyen mértékben, a befektető és az azt ellenző társadalmi szervezet álláspontja eltér. A műemlékvédelmi hatóság által kiadott építési engedély ellen egy barlangász egyesület fellebbezett, majd keresetet indított a Fővárosi Bíróságon, ahol a per jelenleg is folyamatban van.

8. sz. alatt Kámoni Arborétum

Szombathely közlekedési problémáinak megoldására több mint egy évtizede a város vezetésének napirendjén szerepel az elkerülő út teljes kiépítése. A megvalósítást akadályozza azonban, hogy a környűrt mértani „bezárására” éppen a Kámoni Arborétum területén kerülné sor, alternatív megoldásként pedig egy olyan nyomvonal adódik, amely sűrűn lakott területre vezetné a forgalmat. A probléma megoldásaként a Környezetvédelmi Minisztérium hozzájárult az arborétum területének útépítés céljára történő igénybe vételéhez, aminek részét képezte egy adott helyrajzi számú ingatlanak az országos természetvédelmi védettség alóli kivonása. A kivonást elrendelő miniszteri rendelettel szemben helyi természetvédők az Alkotmánybírósághoz fordultak, amely előtt az eljárás folyamatban van.

13. sz. alatt Állati hulladék feldolgozó

A Talajerőgazdálkodási Kft. Külsővat település külterületén, közel Nemesszalók önkormányzat közigazgatási területéhez, állathulladék-feldolgozót és komposztálót kíván létesíteni. A beruházást Nemesszalók önkormányzata ellenzi, tekintettel a várhatóan keletkező bűzre és a létesítmény által keltett többletforgalomra. A létesítménynek mind a környezetvédelmi engedélyével szemben, mind az építési engedélyével szemben közigazgatási, majd bírósági jogorvoslatot kezdeményezett Nemesszalók. Az építési engedélyt hatályon kívül helyező bírósági ítélet nyomán a megismételt építési engedélyezési eljárás jelenleg folyamatban van.

14. sz. alatt Királyszentistváni hulladéklerakó

A Királyszentistván területére tervezett regionális nem veszély szilárdhulladék lerakó telep környezetvédelmi engedélyezési eljárásba a helyi környezetvédő szervezet bekapcsolódott, az ő jogi képviselőtüket láttuk el a közigazgatási hatóságok előtt, illetve a bírósági felülvizsgálat során, majd a Veszprém Megyei Bíróság ítéletének felülvizsgálatát kezdeményeztük a Legfelsőbb Bíróság előtt. Az engedélyezési eljárás során vitás kérdésként merült fel a felek között a térségben keletkező hulladék mennyisége, a kérdés feltevés ennek tisztázására irányult, ezért fordultunk az illetékes környezetvédelmi felügyelőséghez.

15. sz. alatt XVII. ker. zajszennyezés

Az ügyben egy, Budapest XVII. kerületében lakó magánszemélyt képviselünk, aki, sokakkal egyetemben egy vasútvonal közvetlen közelében lakik. Az elmúlt években az

érintett vasúti szakaszon a forgalom jelentős mértékben megnövekedett, a környéken élő lakosság számára immáron elviselhetetlen mértékű zajt és rezgést okozva. A környéken élők megkeresték az illetékes környezetvédelmi felügyelőséget, a megfelelő intézkedések megtétele végett; végső soron hatékony zajvédelmi intézkedésekre szeretnék köteleztetni a MÁV-ot, egészségük, nyugalmaik, ingatlanjaik védelme érdekében.

A kérdést azért tettük fel, mivel az ügyben hosszú időn keresztül, a fokozódó lakossági tiltakozás és panaszok ellenére semmiféle intézkedés nem történt.

8.6. EU jogi gyűjtemény

8.6.1. Horizontális szabályok

1. Az Európai Parlament és a Tanács 2003/4/EK irányelve (2003. január 28.) a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről és a 90/313/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről
2. Az Európai Parlament és a Tanács 1367/2006/EK rendelete (2006. szeptember 6.) a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény rendelkezéseinek a közösségi intézményekre és szervekre való alkalmazásáról
3. Az Európai Parlament és a Tanács 1049/2001/EK rendelete (2001. május 30.) az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről
4. A Bizottság határozata (2000. július 17.) a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről (IPPC) szóló 96/61/EK tanácsi irányelv 15. cikke alapján egy európai szennyezőanyag-kibocsátási nyilvántartás (EPER) kialakításáról
5. Az Európai Parlament és a Tanács 166/2006/EK rendelete (2006. január 18.) az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási Nyilvántartás létrehozásáról, valamint a 91/689/EGK és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról
6. Az Európai Parlament és a Tanács 2001. június 27-i 2001/42/EK irányelve bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról
7. A Tanács 1997. március 3-i 97/11/EK irányelve az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337/EGK irányelv módosításáról
8. Az Európai Parlament és a Tanács 2008/1/EK irányelve (2008. január 15.) a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről (kodifikált változat)
9. Az Európai Parlament és a Tanács 761/2001/EK rendelete (2001. március 19.) a szervezeteknek a közösségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételének lehetővé tételéről
10. Az Európai Parlament és a Tanács 1980/2000/EK rendelete (2000. július 17.) a közösségi ökocímke módosított odaítélési rendszeréről

8.6.2. Egyes különös szabályok

11. Az Európai Parlament és a Tanács 2003. október 13-i 2003/87/EK irányelve az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról
12. Az Európai Parlament és a Tanács 2003. május 26-i 2003/35/EK irányelve a környezettel kapcsolatos egyes tervek és programok kidolgozásánál a nyilvánosság részvételéről, valamint a nyilvánosság részvétele és az igazságszolgáltatáshoz való jog tekintetében a 85/337/EGK és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról
13. Az Európai Parlament és a Tanács 2003. január 27-i 2002/96/EK irányelve az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól
14. Az Európai Parlament és a Tanács 2002. június 25-i 2002/49/EK irányelve a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről
15. Az Európai Parlament és a Tanács 2002. február 12-i 2002/3/EK irányelve a környezeti levegő ózontartalmáról
16. Az Európai Parlament és a Tanács 2001. december 3-i 2001/95/EK irányelve az általános termékbiztonságról (EGT vonatkozású szöveg)
17. Az Európai Parlament és a Tanács 2001. március 12-i 2001/18/EK irányelve a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
18. Az Európai Parlament és a Tanács 2000. december 4-i 2000/76/EK irányelve a hulladékok égetéséről
19. Az Európai Parlament és a Tanács 2000. október 23-i 2000/60/EK irányelve a vízvédelmi politika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról
20. Az Európai Parlament és a Tanács 2000. szeptember 18-i 2000/53/EK irányelve az elhasznált járművekről
21. Az Európai Parlament és a Tanács 2000. március 20-i 2000/13/EK irányelve az élelmiszerek címkézésére, kizárására és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről
22. A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről
23. A Tanács 1991. május 21-i 91/271/EGK irányelve a települési szennyvíz kezeléséről
24. Az Európai Parlament és a Tanács 2006/7/EK irányelve (2006. február 15.) a fürdővizek minőségéről és a 76/160/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről

25. A Bizottság 1494/2007/EK rendelete (2007. december 17.) az Európai Parlament és a Tanács 842/2006/EK rendelete alapján az egyes fluortartalmú üvegházhatású gázokat tartalmazó termékek és berendezések címkéinek formáiról és a különleges címkézési követelmények megállapításáról

8.7. Az egyes adatkiadási igények tárgyában érkezett válaszok⁴⁸

⁴⁸ A válaszokat másolatban csatoljuk a kinyomtatott kutatási jelentésünkhöz, valamint digitalizált formában megtalálhatók a jelentést tartalmazó CD-n pdf formátumban.